



55081

S Z E G E D I E G Y E T E M

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM KÉTHETILAPJA

[3.]

2002. március 1.



Az igazgatás művészete
Rengeteg feladat adódik egy akkora „cégnél”, mint az egyetem. Ezt a központban kell megoldani, ezért Szabó Imre főtitkár az egyetem egyik legfoglaltabb embere.

5. oldal



Egy Nobel-díjas munkatársa
Mint arról előző lapszámunkban beszámoltunk, Molnár Árpádot Szilárd Leó Professzori Ösztöndíjjal tüntették ki. A SZTE kémikusával Bóka Gábor beszélgettünk.

7. oldal



Szabó Gábor egy napja
A főigazgató neve összeforr a SZÉF mozaikszóval. A kar irányításába olyan új szellemiséget hozott, melyből sokat profitál az intézmény. Egy napig követtük nyomon munkáját.

8. oldal

Fókuszban a képzés rendje és az intézmény jövőképe AZ ORSZÁG LEGSZÍNESEBB EGYETEME

Beszélgetés Visy Csaba oktatási rektorhelyetttel

Jelenleg a demográfiai hullám leszálló ágában vagyunk, miközben növekszik az egyetemi hallgatók létszáma. Ily módon logikus, hogy a legjobbak és a gyengébbek között nagyobb a különbség. Természetesen nem szabad, hogy csökkenjen az egyetemi oktatás színvonala, de a követelményrendszer nem állíthatja eleve reménytelen helyzet elé a hallgatót.



A műszaki karnak megvan a bázisa. Fotó: Nagy László

A magyar felsőoktatási intézmények jelentős szerkezeti átalakuláson mennek keresztül az 1990-es évek kezdete óta. Alakulóban van az egyetemi integráció, ami erőteljes fejlesztést von maga után, miközben egyre élesebb a verseny a hallgatókért az egyetemek között. Fejlesztésről, versenyről és az SZTE ebben elfoglalt helyéről kérdeztük Visy Csabát, az SZTE oktatási rektorhelyettesét, a Fizikai Kémiai Tanszék vezetőjét.

— Az Egyetemi Tanács legutóbbi ülésén elfogadta az SZTE intézményi fejlesztési tervét. A dokumentum magába foglalja az oktatási stratégiát is. Ez milyen konkrét terveket takar?

— A négy évre szóló dokumentum számos stratégiai kérdést, így az oktatással kapcsolatosakat is tartalmazza. Ebben szerepel - azonos hangsúllyal - a Zenekonzervatórium (ZK) karrá fej-

lesztésének terve, műszaki kar létrehozása és a testnevelés egyetemi szintű képzésének megvalósítása. A ZK-ról szóló anyagot, miután az ET egyhangúlag elfogadta, elküldtük az Oktatási Minisztériumba, ahonnan a formai értékelés után elkerült a Felsőoktatási Tudományos Tanácshoz (FTT) és a Magyar Akkreditációs Bizottsághoz (MAB). Ez a két szervezet tesz javaslatot a miniszternek a kar létesítéséről. Innentől már nem rajtunk múlik, hogy mikor születik meg a döntés. Nem merek határidőt mondani, de én, kellő óvatossággal, 2002 szeptemberére gondolok. Ami a műszaki kart illeti, már megvan a bázisa, hiszen ilyen jellegű képzés folyik a Szegedi Élelmiszeripari Főiskolán, illetve az SZTE Természettudományi Karán (TTK) a műszaki-informatika szak keretei között. A TTK további intézeti és tan-

széki csoportjai szakmai háttérükkel segíthetik ezt a munkát, hogy a létrehozandó kar kínálata megfeleljen a MAB által támasztott magas követelményeknek. Fontosnak tartom ehhez hasonló interdiszciplináris szakok indítását, melyeknek létrehozásához több szak munkatársának együttműködése szükséges. Ilyen a néhány éve indult klinikai-kémikus szak, amelynek megszervezéséhez az Általános Orvosi Kar, a TTK és a Gyógyszerészeti Kar közreműködése kellett. Úgy érzem, az egyetem jelenlegi ereje elegendő további interdiszciplináris szakok tervbe vételéhez.

— Az újabb szakok újabb hallgatókat kívánnak. Ezen belül van törekvés a költségtérítéssel diákok arányának növelésére, az állami finanszírozásúakkal szemben?

folytatás a 3. oldalon

GYIPLOM

Március van. Nem mondom, hogy nem jöhet még kiadós havazás, rendkívüli állapot, csúszós út, magyarázkodó szóvivő a közterület-fenntartó vállalattól, órákat késő vonat, törött boka, elzárt őrsegi falu. De március van. Ilyenkor az érkező golyákat illik észrevenni - nem az elsőéveseket, hanem a szárnyasokat -, a madárcsicsergést, a fakadó rügyeket, valamint egy durva közhelyet, a kocsmát és annak nyitott ajtaját. Futball világbajnokság évének tavasza van, kilencven óta ilyenkor szoktunk választani. Hagyjuk a politikát, ezekre a hasábrokra nem való.

Beszéljünk inkább a csalásról. Évről évre több ember kerül az egyetemekre, főiskolákra. És - Knézy Jenő kedvenc fordulatával élve - ez jó. Jó, mert amíg tanulnak, addig se lesznek munkanélküliek és az iskolapadból kikerülve még kevesebb rá az esély, hogy azzá váljanak. Az más kérdés, hogy mihez kezdenek diplomájukkal. Egyik bölcsészkaron végzett ismerősöm például jól menő pesti irodában ingatlanközvetítőként dolgozik. Azért nem ez az általános, a közdázás vagy a jogi diploma még mindig sokat ér a munkaerőpiacon.

De ne hallgassuk el a kitárt kapukkal járó gondokat sem: a mezőny gyengült. Egyetemistának lenni ma már nem akkora dicsőség, mint tíz vagy akár öt évvel ezelőtt. Bizonyos szakokat igényesebb társaságban inkább elhallgat az ember. Máshová lasszóval fogják a növendékeket, habár a kereteket alaposan megemelték. Történelem szakon például majd' háromszáz ember jár egy évfolyamra, többségük, miután végzett, újabb diplomát kénytelen szerezni, habár a szülői türelemnek is van határa. Magyar szakra nyolcvan pont körüli eredménnyel lehet bejutni, az orvostudományi egyetemekre viszont hozzávetőleg annyi ember jelentkezik, amennyi hely van. A kontraszelektív viszonylagos hiánya nem jósló fényes jövőt.

Visszatérve eredeti témánkhoz: időnként olyan svindlikről hallani, melyek korábban elképzelhetetlenek voltak. Ezek természetesen nem szegedi esetek, az ország más felsőoktatási intézményeiben, sőt, talán a Holdon játszódnak. Kezddük mindjárt a felvétellel. Jogi karokra különösen nehéz bekerülni, a pattintott kőkorszaktól a Szovjetunió felbomlásáig, Homérosztól Garaczi Lászlóig kell képben lenni. Ilyen mennyiségű tananyagot nem lehet könnyen elsajátítani. Beszélük, hogy egy időben árfolyama volt a felvételinek. A jövő ingatlanügyekre szakosodott ügyvédjének, megvesztegethetetlen bírójának, ad absurdum, politikusának nem volt más dolga, mint az írásbelire néhány tízezer forint ellenében az irodalom és a történelem tudományában jártas felsőbb évest küldeni be maga helyett. A művelet rögvest bevezetését is jelentett a Büntető Törvénykönyvbe, a hamis személyi igazolvány kimeríti ugyanis a csalás fogalmát. Mégse került senki a vádlottak padjára, éppen ellenkezőleg. A közelmúltban egy hallgató onnan nyert bebocsátást az egyetemre, és egy év sikeres elvégzése után derült csak ki: büntetés-végrehajtási intézményben kellene éppen jogerős ítéletét letöltenie. Felvételi vizsgájában azonban semmi csalás nem volt: tanult és bekerült.

A diploma megszerzéséhez mérhető próbatételt jelent sok hallgatónak, különösen az idősebbeknek, a nyelvvizsga teljesítése. Ők még a kötelező oroszzon nőttek fel, értékelhető tudásra azonban nem tettek szert. Elég azonban a nyelvcsakok környékén szétnézniük és találnak olyan embert, aki vállalkozik a dublőr szerepre. Az általam ismert tarifa egy baráti kézfogás és 200 ezer forint között mozog. Az utolsó próbatételt a szakdolgozat megírása jelenti. Itt ezer forintos a flekkpénz.

Mielőtt bárki általánosítana: ezek egyedi esetek. A diákok többségére nyilván ma sem jellemző, hogy csalással kívánnának oklevélhez jutni. Azoknak, akik mégis az ismertett trükkök alkalmazásával akarnak diplomások vagy egyáltalán egyetemisták lenni, mást ajánlok. Szentpéterváron, az egykori ateista múzeum előtti metróaluljáróban mindig áll egy fekete bőrkabátos fiatalember. Hajtókájára egy cédula van kitűzve, melyet a rendőrség járőreinek felbukkanásakor kap csak le magáról. Gyiplom, ennyi volt ráírva. Érdemes tolmáccsal menni, mert csak oroszul beszél. És elárulja: hatszáz dollárért bármilyen, orosz egyetem által kiállított diplomát szerez. Leginkább a mérnöki és az orvosi oklevél a kelendő, amiből világosan látszik, hogy Oroszországban van kontraszelektív ezeken a pályákon.

Tóth-Szenesi Attila

hatalas

ELHUNYT BONIFERT DOMONKOS

Az ember élete nem terjedelmében, hanem minőségében mérhető. A hiány, ami a távozó után marad, mindig fájó, különösen, ha korai és váratlan a távozás. Mégis vigasz lehet az itt maradóknak, ha tudják, hogy akinek most a hiányát érezzük, másokban tovább él, mert egyéniségével, szellemével, életművével ronthatatlan nyomot hagyott. Különösen igaz ez a tanárra, a nevelőre, aki fiatal életek sorát oltotta be a maga tudásával és emberségével. Bonifert Domonkos ilyen tanár volt.

Szakmát, emberséget és pedagógiai érzéket egyesített magában, így volt hatékony és hatásos nevelő. Egyéniség volt, akire figyelni kellett, akit tisztelni kellett, nem azért, mert azt megkövetelte, hanem azért mert az egyéniségből adódóan nem lehetett másképp.

Dunabogdány, Debrecen, Szeged jelzik az életút különféle állomásait, de az élet és a tanári életmű itt, a mi főiskolánkon teljedett ki, itt érlelte meg azt a szakmai és nevelői termést, amely évről-évre a mi diákjaink és kollégáink javát szolgálta és szolgálja továbbra is, újabb tanár-nemzedékekben.

A matematikus számokkal dolgozik, mondhatjuk: a szenttelen tárgyiasság jellemzi szakmáját. A tanár azonban az emberhez, az ifjúhoz, a jövődőlő nevelőjéhez szól, neki ad útmutatást és példát, s ez több, ez minden szakmán felül álló hivatás.

Bonifert Domonkos, barátunk és munkatársunk ennek a hivatástudatnak példája volt életével és munkásságával. A mindig megbízható, pedáns, lelkiismeretes tanár mintája volt, csendes, mindenkivel korrekt, barátságos, tisztelet megadó és egész iskola tiszteletét kiérdemlő ember. Aki kicsit is ismerete, fogalmat alkotott arról: mit jelent ez a szó, humanizmus. Egy ember, akit mindenki szeretett, és aki mindenki felé megbecsülést, tiszteletet, szeretetet sugárzott. Ezért érezzük olyan rettenetesen nehéznek most, amikor már nincs.

Bonifert Domonkos számunkra a hűséget is jelenti: a hűséget egy város-hoz, egy munkahelyi közösséghez, egy ügyhöz: a tanárképzéshez, egy családhoz. Főiskolánkon kapta első diplomáját, itt töltötte munkásságának nagy részét, és dolgozott a matematika tanításának szolgálatában.

(Részlet dr. Galambos Gábor főigazgató gyászbeszédéből.)

AZ ÁOK KLINIKAI KÉMIAI INTÉZETÉNEK HÍREI

Prof. Horváth Andreát 2002. január 1-től a Magyar Laboratóriumi Diagnosztikai Társaság várományos elnökévé (President Elect) választották.

A brit Royal College of Pathologists Prof. Horváth Andreának Fellow of the College címet adományozott.

A Klinikai Kémiai Intézet által koordinált, a brit Department for International Development által szponzorált – a bizonyítékokon alapuló orvoslás hazai terjesztését célzó – TUDOR Projekt második része sikeresen lezárult. Az utolsó 6 hónapos fázisa májusában indul, melyet a brit kormány további 75000 fonttal támogat.

A Klinikai Kémiai Intézet és a Patológiai Intézet kreditpontos továbbképzéseket tart Szegeden. Május 13-16: Tudományos bizonyítékok alkalmazása a diagnosztikai és terápiás gyakorlatban. Június 24-28: Orvosi laboratóriumok minőségfejlesztése és akkreditálása. A részletes programok és jelentkezési lap letölthető a <http://tudor.szote.u-szeged.hu> honlapról.

EHÖK VÁLASZTÁSOK

Az SZTE Hallgatói Önkormányzatának Választmánya február 19-én tisztújító gyűlést tartott, melyen az SZTE EHÖK elnökévé Döbör Andrást választotta. A legfőbb döntéshozatali szervbe a karok harmincegy képviselőt delegálnak. Az elnökön kívül megválasztották az EHÖK új tisztségviselőit is.

Az elnökség tagjai: Nagy Zoltán Péter (JGYTFK), Mák Balázs (ÁJTK), Buza Mibály (BTK), Roskó Bernadett (SZK), Kecskeméti Éva (GYTK), Kovács Katalin (GTK), Farkas Attila (ÁOK), Petri Annamária (EFK), Zsák Péter (TTK).

Az MFK és a SZÉF hallgatóinak Elnökségi képviselőjének megválasztására a kari HÖK választások után kerül sor.

A Felügyelő Bizottság tagjai: Dömötör Máté (GTK), Alattyányi István (JGYTFK), Kocsis Ádám (ÁOK).

A Kulturális Bizottságának elnöke: Péter Barbara (ÁJTK).

A Külügyi Bizottság elnöke: Bene Tamás (ÁJTK).

Döbör Andrást, az új EHÖK elnököt következő lapszámunkban mutatjuk be.

BRIT GEOLÓGUST TŰNTETNEK KI A CRAFOORD-DÍJJAL

Dan P. McKenzie brit geológus kapja idén a Nobel-díj kiegészítőjének tekinthető Crafoord-díjat - közölte csütörtökön a Svéd Királyi Tudományos Akadémia. Az 59 esztendő szeptember 18-án veheti át az 500 ezer dollárral díjazott kitüntetést XVI. Károly Gusztáv svéd király kezéből. Svédországban 1980-ban alapították a Crafoord-díjat, azzal a céllal, hogy olyan tudományágak kiválóságai is méltó elismerésben részesülhessenek, amelyek kívül esnek a Nobel-díj körén. Ide tartozik egyebek között a matematika, a geológia és a csillagászat. Az aranyéremben megtestesülő kitüntetés Holger Crafoordról, az első mesterséges vese megtervezőjéről kapta a nevét.

A díj odaítéléséről hozott döntés indoklása szerint McKenzie, a cambridge-i egyetem professzora mulhatatlan érdemeket szerzett annak az elméletnek a fejlesztésében, amely feltárja a kontinensek mozgásának jellegét és okait, módszert fejlesztett ki a földrengések előrejelzésére, és új utakat tört a Mars és a Vénusz történetének vizsgálatában. Tavaly Alain Connes francia matematikus volt a díj kitüntetettje.

Ülésezett az Egyetemi Tanács ELFOGADTÁK AZ INTÉZ- MÉNY KÖZÉPTÁVÚ FEJ- LESZTÉSI KONCEPCIÓJÁT

Csákány Béla: professor emeritus



Tanácskozik az Egyetemi Tanács. Fotó: Nagy László

Tanszéki kinevezésekről, megbízások meghosszabbításáról, új levelező szak indításáról döntött a Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Tanácsának (ET) 2002. évi I. rendes ülése. A grémium döntött az Intézményfejlesztési Terv elfogadásáról és a konferenciaközpont építését érintő, a szegedi önkormányzattal közös beruházásáról.

Az ET egyperces néma felállással tisztelt meg a közelmúltban elhunyt Bonifert Domonkosnak, a tanárképző főiskola tanárának emléke előtt.

Ezt követően a napirendi pontok megvitatása előtt felszólalt az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat (EHÖK) leköszönő elnöke, Jancsák Csaba, aki az elnökség nevében köszönetet mondott a tanácsnak a közös munkáért. Jancsák Csaba elmondta: az EHÖK számára a hallgatók felé a hitelesség, az egyetem felé a hagyományok iránti tisztelet volt működésük zsinórmérféke, majd hozzátette, működésük bizonyítéka volt annak is, hogy az SZTE valóban az oktatók és a hallgatók közössége.

Az SZTE rektora, Mészáros Rezső az elhangzottakhoz hozzáfűzte: fájó szívvel fogadja az EHÖK-elnökség leköszönését, remélve, hogy minél több tagja marad meg tisztában az EHÖK-választások után is. Örömmel vette tudomásul, hogy az EHÖK az új egyetem építésének munkájában érdemben vett részt, végül sok sikert kívánt az EHÖK-elnökség tagjainak személyes karrierjükhöz.

Következett a napirendek elfogadása, amelyet az ET ellenszavazat nélkül hagyott jóvá.

Az első napirendi pont alapján az ET a személyi ügyek keretében elfogadta az Általános Orvostudományi Kar dékánja, Lonovics János javaslatát a tanszékevezetői megbízások 5 éves meghosszabbításáról a Kari Tanács előzetes támogatásával. Ennek nyomán az Élettani Intézetet Benedek György, a Bőrgyógyászati Klinikát Dobozy Attila akadémikus, az Urológiai Tanszéket Pajor László, a Radiológiai Klinikát Palkó András, az Orvosi Genetikai Intézetet Szabó János, az Onkoterápiás Intézetet Thurzó László irányíthatja tanszékevezetőként újabb öt évre.

A Mezőgazdasági Főiskolai Kar Állattenyésztési Tanszéke vezetőjévé az ET kinevezte Mucsi Imre egyetemi tanárt, aki 1987-1998 között már állt a tanszék élén.

Az ET ülésén döntés született arról is, hogy a Professor Emeritus cím adományozottja a TTK Számelméleti Tanszékeének oktatója, az idén 70 éves Csákány Béla egyetemi tanár lesz.

Kiseb viták után az ülés 29 igen szavazattal 2 tartózkodás mellett egy ellenében elfogadta a 4 évre szóló Intézményfejlesztési Tervet. Rácz Béla a Stratégiai Iroda igazgatója hangsúlyozta: a terv jelentősége abban áll, hogy az Oktatási Minisztérium csak azokat a fejlesztési terveket támogatja (abból sem feltétlenül mindet), amelyek helyet kapnak a fejlesztési tervben.

Az ET megszavazta azt a szándéknyilatkozatot, amely az Egyetemi Könyvtár és Információs Központ

konferencia központtal bővített megépítéséről szól. A bővítéshez a 862 millió forint forrást a szegedi önkormányzat biztosítja, amit pályázati úton nyert a Széchenyi-terv keretében. Mészáros Rezső a közös beruházást a város és az egyetem együttműködésének szép példájaként említette, amit Orbán Viktor miniszterelnök is támogat.

Visy Csaba rektorhelyettes előterjesztette a Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Karon alapítandó élelmiszerhigiénikus szakirányú továbbképzési levelező szak tervét. Az előterjesztés már tartalmazza a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) javaslatát, melynek nyomán a szakon nagyobb hangsúlyt fektetnek az élelmiszerbiztonság, nemzetközi élelmiszer szabvány, fogyasztóvédelem oktatására. Az ülés a javaslatot egyhangúlag jóváhagyta.

Az ülés végén Besenyi Lajos dékán tolmácsolta a Nemzetközi Jogi Tanszék kérését a tanszék nevének módosításáról Nemzetközi Jogi és Európai Jogi Tanszékre, mivel a tanszék magára vállalta annak oktatását. Besenyi Lajos elmondta, hogy külön Európai Jogi Tanszék indítását azért nem látja indokoltnak, mert néhány éven belül annak nagy része a belföldi jog részét fogja képezni, a fennmaradó szervezeti jog pedig nem elegendő egy önálló tanszék indításához. A javaslatot a tanács 29 igen szavazattal, 3 tartózkodás mellett, ellenszavazat nélkül elfogadta.

Ny. G.

RÉSZ-JOGKÖRŰ EGYSÉGEK

Az egyetemnek van tíz kara, és vannak központi igazgatású egységei, amelyek nem karok, mint például a konzervatórium, az egyetemi könyvtár, a központi lektorátus, a sportközpont. Kevésbé ismert azonban, hogy az egyetemen belül elkülöníthetünk még két, úgynevezett rész-jogkörű költségvetési egységet is, melyeket centrumként emlegetnek. A centrum az ügyek és a finanszírozás sajátossága folytán kialakítható jogi lehetőség volt az Universitas létrejöttével. 2000. január 1-től egy úgynevezett Agrárcentrum és a Szent-Györgyi Albert

Orvos- és Gyógyszerésztudományi centrum alakított ki. A felsőoktatási törvényben meghatározottak szerint ezek a centrumok a gazdálkodás tekintetében mutatnak eltérést, például az orvosok, gyógyszerészek esetében a finanszírozás az Országos Egészségbiztosítási Pénztártól érkezik és a gyógykezeléssel kapcsolatos költségeket fedezi. Ezek kötött pénzek, másra föl nem használhatóak, az oktatásba tehát nem vihetőek át. Az Agrárcentrumnál a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumtól érkező pénz tartozik ide, ez az

orvoscentrumhoz képest elhanyagolható összeg. Az egyetem vezetésének az a célja, hogy ezen centrumok az egyetem gazdálkodásán belül jól elkülöníthetőek legyenek, ne keveredjenek az Oktatásiügyi Minisztériumtól érkező normatív és egyéb finanszírozással. Ezzel kapcsolatban folyamatos tanácskozások folynak, melyek az egészségügyet érintő változásokkal is összefüggésben vannak, amelyek folyamánaképpen elképzelhető, hogy a jövőben valamikor a gyógyítás egy más, kedvező formában, például Kht-ként működjön.

folytatás az 1. oldalról

— Árnaltan megválaszolható kérdés. Az adott szaknak mérlegelni kell, hogy van-e elegendő kapacitása az oktatás bővítéséhez vagy már nem növelhető tovább hallgatóinak létszáma. Figyelembe kell vennie, hogy van-e igény a költségtérítéses képzésre. Némely szak iránt az utóbbi években csökkent az érdeklődés. Oda nyilván nem jelentkezne több diák, ha meghirdetik költségtérítéses formában is, ott inkább más módon kell kihasználni a meglévő szabad oktatási kapacitást. Vannak azonban sikerszakok, amelyek jelenleg nagyobb társadalmi megbe-

oktatástól - a főiskolai, egyetemi szinten át a doktori képzésig mindenre van lehetőségünk. Ez a paletta is mutatja, hogy a képzésünk nem „csőszerű”, biztosítjuk a differenciált képzést.

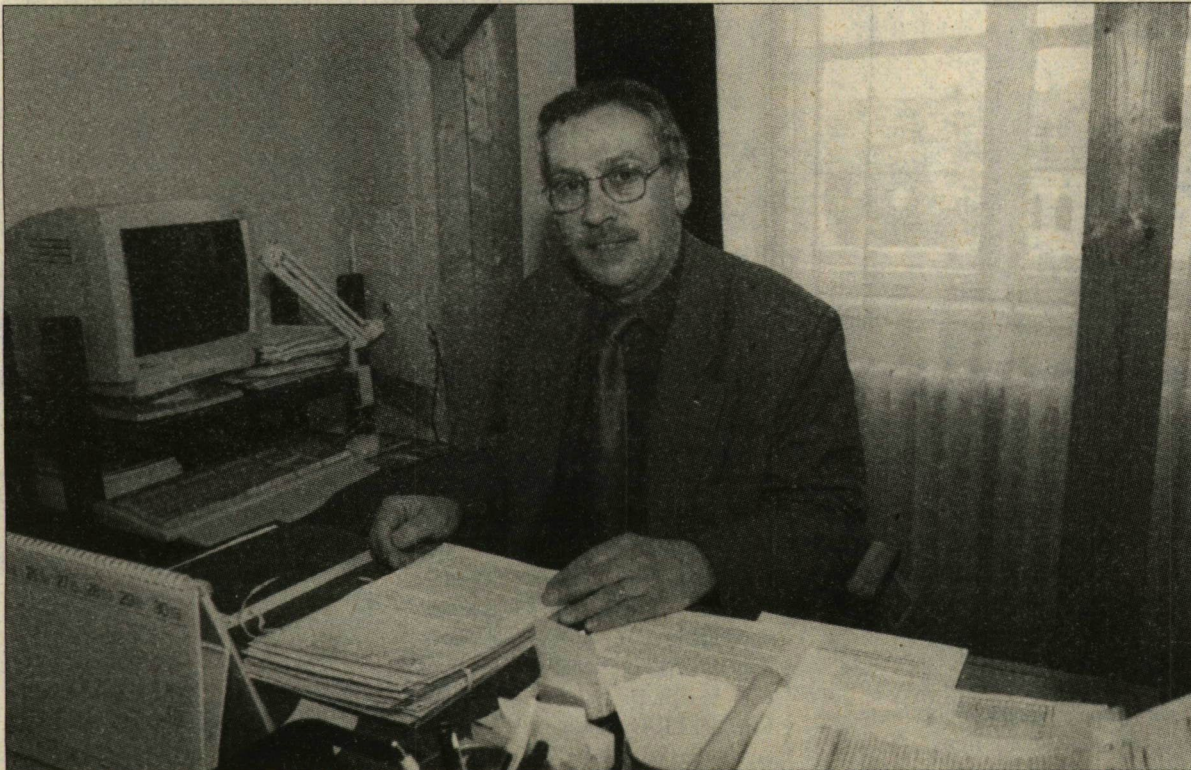
— **Komoly harcot vívnak az egyetemek a hallgatók jelentkezéséért?**

— Tagadhatatlanul érzékelhető a verseny. En úgy ítélem meg, hogy az SZTE jó eséllyel apellál a középiskolások jelentkezésére. Regionális központban van, ami nagy vonzáskörzetet biztosít számára. Emellett kínálati palettáját tekintve ez az ország legszínesebb egyeteme, hiszen hamarosan 11 kar működik a berkein belül. Magas a

ban ki is használnak az orvostudománytól a néprajzon és csillagászatot át a menedzserképzésig. Természetesen némely tárgy felvétele előfeltételhez kötött - mégsem végezhet bárki sebészeti gyakorlatot -, de az elméleti órák esetén ez nem jellemző. József Attila - leckekönyve tanúsága szerint - hallgatott matematikai kurzust. Ilyen „kitekintésre” most is lehetőség van.

— **Az egyetem meglévő értékeit azonban meg is kell ismertetni az érdekeltekkel. Hogyan próbálja az intézmény minél inkább megismertetni magát a potenciális hallgatókkal?**

— Ez a public relation feladata.



Az SZTE jó eséllyel apellál a középiskolások jelentkezésére. Fotó: Nagy László

csülésnek örvendenek. Ezek a jobb elhelyezkedési, fizetési lehetőségek reményében népszerűbbek a hallgatók körében. Ügyelnünk kell azonban arra, nehogy elsorvadjanak azok a szakok, ahol pillanatnyilag nem olyan intenzív a hallgatói érdeklődés.

— **Ha a növekvő érdeklődésre az egyetem a hallgatói helyek bővítésével reagál, nem kerülhet veszélybe az oktatás minősége?**

— Van ilyen veszély. Jelenleg a demográfiai hullám leszálló ágában vagyunk, miközben növekszik az egyetemi hallgatók létszáma. Ily módon természetesen, hogy legjobbak és a gyengébbek között nagyobb a különbség. Természetesen nem szabad, hogy csökkenjen az egyetemi oktatás színvonala, de a követelményrendszer nem állíthatja eleve reménytelen helyzet elé a hallgatót. A megoldás az, ha a kimenet szintjeit differenciáljuk. Erre már most is van mód, hiszen a felsőfokú szakképzéstől — az ún. akkreditált iskolai rendszerű főiskolai szintet igénylő, főiskolai diplomát nem adó, de bizonyos szakmákhoz megfelelő képesítést nyújtó

Visy Csaba

1974-ben okleveles vegyészdiplomát szerez a JATÉ-n,
1988-ban a Finn Akadémia ösztöndíjas vendégkutatója Turkuban,
1994-től kémiai tudományok doktora,
1995-ben habilitál a JATÉ-n, egyetemi tanári címet szerez,
1991 és 1996 között a JATE TTK oktatási dékánhelyettese,
1997-ben elnyeri a Széchenyi Professzori Ösztöndíjat,
1999-től a Nemzetközi Elektrokémiai Társaság magyar titkára,
2000 júliusától a SZTE TTK Fizikai Kémiai Tanszék vezetője,
2000 novemberétől a SZTE oktatási rektorhelyettese.

doktori iskolák száma és több, mint száz alapképzési szakunk van. Igyekszünk megvalósítani a társítható szakok lehetőségét, hogy a hallgatók számára minél több képzési lehetőséget kínáljunk. Biztosítjuk az áthallgatást, amit a hallgatók a kredit szabad sávjá-

Az integrációt követően az egyetem komoly feladatnak tartotta a prtevékenység fejlesztését, ami szakembert kíván. (Beke Tamás prvezetővel készült interjúnk a lap 4. oldalán olvasható, - a szerk.). Elkészült az SZTE interneten olvasható intézményi tájékoztatója, amely részletes információkat szolgáltat a képzéseinkről az érdeklődőknek. Ennek lesz egy rövidített változata is. Emellett az egyetem felépítéséről, karairól rövid összefoglaló broszúra is készül. Azonban fontosnak tartom a középiskolások közvetlen, személyes tájékoztatását. Az elmúlt fél évben magam is négy alkalommal voltam „toborzó körúton”, más városok középiskoláiban is. De más módon, például a kémiai tanszékcsoport által szervezett, többnyire az egyetemen tartott „Vegyülj velünk” című előadásorozattal is tartjuk a középiskolásokkal a kapcsolatot. Fontos, hogy eljussunk a diákokhoz, mind a régióban, mind az országban, mind pedig a határon túl.

Nyilas Gergely

AZ OTKA ÚJ PÁLYÁZATAI

Az OTKA most Műszerpályázat címmel és Posztdoktori kutatási pályázat témában jelent új lehetőségeket a kutatóknak, kutatóközösségeknek, valamint a tudományos fokozattal rendelkező fiatal kutatóknak. A műszerpályázaton tizenötmillió, a posztdoktorin egy pályázónak egy évre 1,8 millió forint az elnyerhető támogatás összege. A Műszerpályázat célja az alapkutatások területén a hazai kutatómunka tudományos színvonalának és hatékonyságának emelése. Ezzel segítve a magyar kutatói közösség kutatási eszközeinek fejlesztését, a kutatók tudásának hazai hasznosítását a felsőoktatásban és a kutatóintézetekben.

Pályázhatnak azok a kutatók vagy kutatóközösségek, akik szakterület-

ükön kiemelkedő tudományos eredményeket értek el és ezt megfelelő módon dokumentálni tudják.

A pályázat tárgya lehet egy, legalább egymillió Ft (nettó) értékű új műszer, illetve műszercsomag (a szükséges hardverrel és szoftverrel); a már meglévő műszerhez kapcsolódó olyan - korszerűsítést szolgáló vagy üzemeltetési költséget csökkentő - kiegészítés, illetve tartozék, mely jelentős mértékben növeli az alpműszer tudományos értékét. A pályázat benyújtása: legkésőbb 2002. március 11.

A Posztdoktori kutatási pályázat a tudományos fokozattal rendelkező fiatal kutatók közül a legtehetségebbek támogatását szolgálja. Tudományos egzisztenciájuk megalapozá-

sát, valamint külföldről történő hazatelepülésüket kívánja segíteni. Pályázhatnak azok a — pályázat beadásának időpontjában — tudományos (hazai, illetve külföldön szerzett honosított PhD vagy azzal egyenértékű) fokozattal rendelkező, magyar állampolgárságú fiatal kutatók, akik kiemelkedő tudományos eredményeket értek el, és a pályázat beadásának évében 35. életévüket még nem töltik be. A pályázat csak főfoglalkozásként nyerhető el. Az egy évre megítélt bérjellegű támogatás: 150 ezer forint havonta. Pályázat benyújtása: legkésőbb 2002. április 8.

Mindkét pályázati anyag letölthető az OTKA honlapjáról: (<http://www.otka.hu/>).

TÖMEGKÉPZÉS

Első lapszámunkban több egyetemi vezetőt is megkérdeztünk arról, hogy mi az a három dolog, amit a legfontosabbnak tart idén az egyetem életében. Nem egy kari vezető, miután vázolta e bizonyos három témát, tehát a jövőd feladatait, arról panaszkodott, hogy a megnőtt hallgatói létszám elhelyezése problémát okoz: kevés a tanári szoba, a tantermek pedig zsúfoltak.

Felvetődnek a kérdések: ki és mit nyer azzal, hogy több hallgató jár az egyetemre? Nem ront-e az oktatás minőségén a túlszorduló szemináriumi terem? Nem válik-e az egyetemen folyó képzés tömegképzéssé? Az bizonyos, hogy a karok abból a szempontból mindenképpen jobban járnak, hogy hallgatói normatíva címen nagyobb bevételhez jutnak, más kérdés, hogy a nagyobb létszámú hallgatósnak miként képes színvonalas oktatást biztosítani.

Az államilag finanszírozott keretszámok növelésén túl a hallgatói létszám és ezen keresztül a bevételek növelésének másik eszköze az, hogy az intézmények lehetőséget adnak azoknak is, akik nem teljesítették az államilag finanszírozott keret követelményeit. Vagyis, aki elbukik a felvételin, még van esélye (feltéve, ha anyagi helyzete megengedi), hogy bekerüljön az önköltséges keretbe (persze csak akkor, ha ezt a felvételi lapon megjelölte), ezzel is növelve az egyetem bevételeit.

Másrészt a hallgatóknak ugyanolyan problémát okoz a megnövekedett létszám. A hallgató megkérdőjelezi, hogy minőségi diplomát kap-e akkor, ha mondjuk épp nem jut be egy előadásra vagy nem tud feliratkozni az egyik fontos szemináriumra, és azt érzi, nem kap elegendő figyelmet. A megnövekedett létszám következtében mennyi ideje marad az oktatónak a hallgatóra?

Aktuális kérdés az is: a fizetős iskolák mennyire biztosítanak színvonalas oktatást, vagy, hogy a tandíjas levelező tagozat diplomája mennyire piacképes? Például a Gábor Dénes Főiskolára bejutni nem nehéz: felvételi vizsga nincs, csak a középiskolából hozott pontok számítanak. Az intézménynek évfolyamonként nyolcezer hallgatója van, a félévente 130-180 ezer forintba kerülő távoktatásért pedig csupán heti hat órát kap a diák - kétséges, hogy egy ilyen intézmény megfelelő szakmai felkészülést tud biztosítani.

A megnövekedett hallgatói létszám kezelését segíti a most bevezetendő egységes tanulmányi rendszer, ami a nagy létszám kezelésén túl nyilvánvalóan azt is ki szeretné küszöbölni, hogy a hallgatóknak hosszú sorokban kelljen várakozniuk a tanulmányi osztályok előtt, vagy hogy harc legyen az órák felvételért. A kezdeményezés igencsak dicséretes.

Igaz, a számítógépes rendszer egyelőre még csak annyit jelent: a gépteremben kell harcolni az órafelvételeért, ugyanis a rendszer egyelőre csak az egyetemi számítógépekről érhető el.

A hallgató sok, a számítógép pedig kevés.

Ábrabám Gergely

ÖTSZÁZ EURÓS A SZÓKRATÉSZ

Ötszáz euróra emelte az Országos Szókratész Iroda a külföldi ösztöndíjakat. A 2002-2003-as pénzalapot a PHARE-program segítségével és az Európai Tanács jóváhagyásával 3 millió euróval növelték - értesült az Univpress. Ez tette lehetővé, hogy az ösztöndíjakat az eddigi mintegy 125 euróról 500 euróra emeljék. A döntésre már két éve várnak a diákok, az eddig juttatott ösztöndíj ugyanis nem volt elegendő egy diáknak külföldi tartózkodása fedezésére. Sok esetben az is megakadályozta a sikeres pályázatot abban, hogy Európa hírneves egyetemein továbbtanuljanak, hogy késett a megítélt összegek átutalása. Több fakultáson az eddigi szűkös pénzalapok miatt csökkentették a meghirdetett Szókratész-ösztöndíjas helyek számát, vagy a külföldön töltött hónapok számát csökkentették.

IFJÚSÁG 2000: ZÁRÓTANULMÁNY

Az ország legfejlettebb régióiban élő 15-19 éves fiatalok életmódjukban, kulturális fogyasztási szokásaikban, anyagi javakkal való ellátottságukban alig maradnak el a hasonló korú nyugat-európai fiataloktól - derül ki az Ifjúság 2000 kutatás nemrég elkészült zárótanulmányából.

Deutsch Tamás ifjúsági és sportminiszter a Magyar Távirati Irodának elmondta: a 2000 őszén felvett, mintegy 8 ezer 15-29 év közötti fiatalat érintő, a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet által végzett felmérésből kiderült az is, hogy Nyugat-Európa országaihoz hasonlóan, Magyarországon is nő a fiatalok oktatási rendszerben eltöltött ideje. Ebből következően 25 év alatti korcsoport számára a diákélet egyfajta sajátos életformává vált.

A tanulmány megállapítása szerint ugyanakkor a 25-29 év közötti vidéken élő fiatalokat a rendszerváltozás váratlanul érte; számukra volt a legnehezebb az új társadalmi-gazdasági viszonyokhoz való alkalmazkodás. A nemrég elkészült kutatási zárójelentés, a többi közt tartalmazza még a fiatalok értékrendjével, társadalmi közérzetével, vallási meggyőződésével kapcsolatos legújabb adatokat is. A tanulmány megjelentetésével nem zárul le a kutatás, és az adatok részletes feldolgozása még évekig munkát adhat az ifjúsággal foglalkozó kutatóknak.

EGYMILLIÁRDOS PÁLYÁZAT

Az oktatási tárca egymilliárd forintot fordít pályázati úton a műszaki, természettudományi és informatikai képzés fejlesztésére, az Elektronikus Információs szolgáltatás hallgatói könyvtári férőhelyeinek kialakítására, a gyakorlati képzés hatékonyságának javítására.

A felhívás szerint pályázhatnak műszaki, természettudományi informatikai képzést folytató felsőoktatási intézmények olyan informatikai fejlesztésekkel, amelyek segítik egy-egy szakhoz kapcsolódó munkavégzési készségek elsajátítását. Emellett biztosítják a központi könyvtárakban a szolgáltatás eléréséhez szükséges vagy egyéb gyakorlati képzést szolgáló hallgatói kabinet működtetését. A pályázónak többek között vállalnia kell a számítógépes laborok elhelyezését, a hálózatba kapcsolását, fenntartását és üzemeltetését. A jelentkezéseket február 28-ig a Budapest 1132 Victor Hugo utca 18-22. címen várják.

PÉCS ÉS MARBURG

A marburgi Phillips Universtitäten tett látogatást *Tarrósy István* külügyi igazgató és *Szűts Péter* intézményi Socrates-koordinátor. A német fél meghívásának eleget téve a delegáció tárgyalásokat folytatott a hesseni tartományi oktatási minisztériumban, valamint a marburgi egyetem több karán – értesült az *Educatio Press*.

A megbeszélések azt célozták, hogy a már korábban is jól működő kétoldalú kapcsolatokat - lásd a jogtudomány területén létrejött együttműködések - kiterjeszszék más diszciplínaterületekre, így az orvos- vagy földrajztudományokra, hogy újabb közös kutatások jöhessenek létre. Az Erasmus program biztosította oktatói és hallgatói mobilitáson túlmenően egyéb kooperációkról, így a *Quadriga Europea* nevű hálózatról is szó esett. Ebben a szerveződésben Marburg és Pécs mellett a maribori és a nagyszebeni egyetem is részt vesz.

HONLAP AZ ELŐSZÖR VÁLASZTÓKNAK

Új honlapot indítottak az idei országgyűlésen először választók számára – adta hírül az *Edupress*. A weblapot az Alapítvány a választásokért nevű szervezet üzemelteti, melynek főtájkára *Tóth Zoltán*, ismert választási szakember, aki korábban éveken át az Országos Választási Iroda vezetője volt. A főtájkár szociológiai felméréseket idézve megjegyezte, hogy a fiatal korosztályok az átlagosnál kisebb arányban vesznek részt a választásokon.

Az alapítvány ezért különösen fontosnak tartja, hogy a fiatalok mielőbb megfelelő, közszolgálati jellegű tájékoztatást kapjanak a választásról, mint alkotmányos alapjogról és a gyakorlati tudnivalókról. A főtájkár emlékeztetve az alapítvány jelmondatára – arra, hogy minden választópolgárnak kötelessége részt venni a választáson – megjegyezte: ahhoz, hogy közösen döntsünk a holnapról, előbb meg kell ismerni a választás értelmét és szabályait. A honlap elérhető az alábbi címen: www.elsovalasztu.hu.

FRANCIA TÁMOGATÁS MAGYAR KUTATÓKNAK

Április 25-26-án Budapesten, a Francia Nagykövetség és az Oktatási Minisztérium közös rendezésében kerül sor a 2002 European Research Fórumra – adta hírül az *Edupress*. Ez a rendezvény már a 6. EU Keretprogram pályázataihoz nyújt partnerkeresési lehetőséget a magyar kutatók számára. A rendezvény munkanyelve az angol.

Jelentkezés a Francia Nagykövetség honlapjáról letölthető angol nyelvű nyomtatvány segítségével, melyet e-mailben kérnek beküldeni *Szántó Szilvia* címére (lásd lejjebb): www.ambafrance.hu/amba_content/fr/scientifique_submenu/replyform.doc Részletes leírás, meghívó franciául: www.ambafrance.hu/amba_content/fr/scientifique_submenu/confrr.html. További információ: Szántó Szilvia *Coopération Scientifique et Technique* Ambassade de France a Budapest. 1011 Budapest, Fő u. 17. Fax: (+36-1) 489-42-64. Tel: (+36-1) 489-42-63, e-mail: s.szanto@ambafrance.hu.

DIPLOMAOSZTÓ A GÁBOR DÉNES FŐISKOLÁN

Az idén alakulásának egy évtizedes jubileumát ünneplő Gábor Dénes Főiskola 100 hallgatója vehette át informatikus diplomáját.

Az idén több mint 4800 hallgató kezdte meg felsőfokú tanulmányait a főiskolán, amely az alapképzés mellett akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzést (AIFSZ) és szakmérnöki továbbképzést is folytat. A diákok főiskolai alapképzés keretében műszaki informatikai szak és gazdasági informatikai szak közül választhatnak. Az AIFSZ képzésen belül informatikai statisztikus és gazdasági szak várja a jelentkezőket. A szakmérnökként továbbtanulni szándékozók általános informatikus, informatikai menedzser, minőségügyi és biztonságszervező szakirány közül választhatnak. Államilag finanszírozott képzésre közel 700 hallgatót vesznek fel, ők a tananyagcsomagot térítésmentesen kapják meg. A távoktatásban részt vevő diákok szemeszterenként 135 ezer forintot fizetnek. A képzésre jelentkezőket a középiskolai hozott pontok alapján rangsorolják, felvételi vizsga nincs.

Az 1992-ben megnyílt főiskolán jelenleg közel 18 ezer diák tanul. Az intézmény Magyarországon kívül a határon túli magyarság oktatását is felvállalta, konzultációs központot működtet Erdély hét városában, Szlovákiában három városban és Szerbiában.

ÚJ KÉPZÉS MISKOLCON

Főiskolai szintű levelező tagozatos igazságügyi ügyintéző képzés indul a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács és a Legfelsőbb Bíróság elnöke, *Solt Pál* elmondta: Magyarországon egy bíróra jelenleg két segítő jut, míg az ilyen képzésben előtűnk járó európai országokban kétszer ennyien segítenek a bírónak a döntések előkészítésében.

Solt Pál az igazságügyi szakmai tantárgyak mellett kiemelte a magyar nyelv és a viselkedéskultúra oktatását, véleménye szerint ugyanis erre nagy szükség van, különösen az igazságszolgáltatás területén, a közéleti kultúra javítása érdekében.

Lévay Miklós, a kar dékánja ismertette: olyan szakembereket képeznek hat félév alatt, akik jogi alapismereteik, különösen az eljárásjogban szerzett jártasságuk, továbbá az igazságügyi szervezetének és ügyvitelének, a jogi informatika gyakorlati ismereteinek birtokában hatékonyan tudják segíteni – főként – a bírói munkát. Mint mondta, a képzésben résztvevők alkalmassá válnak arra, hogy közreműködjenek igazságügyi döntések előkészítésében és végrehajtásában, továbbá arra, hogy jogszabályban meghatározottak szerint szakképzettségségüknek megfelelő önálló igazságügyi feladatokat oldjanak meg.

A 334 jelentkező közül 170-en tettek sikeres felvételi vizsgát. A felvettek 55 százaléka igazságszolgáltatási, rendészeti, illetve közigazgatási, szakigazgatási intézményben dolgozik, többségükben az észak-magyarországi régióban.

Miskolcon az országban másodikként indul főiskolai szintű levelező tagozatos igazságügyi ügyintézői képzés; először 2000 szeptemberében, a Pécsi Tudományegyetem indított ilyen szakot a kaposvári kihelyezett tagozatán.

A közös célokról Beke Tamással, az SZTE pr-vezetőjével HOGY DÜBÖRÖGJÖN AZ INTÉZMÉNY



Egységes kép kialakítása mellett kell megőrizni az egyetem sokarcúságát. Fotó: Nagy László

Beke Tamás ismert személyiség - a szakmájában. Szerződése szerint ő felel az egyetem közönségkapcsolatairól, tehát mindenről kellene tudnia, a döntések közelében kellene léteznie. Ehhez képest dolgozó szobája ablakából a Centrum Áruház lapostető szocreálja és a városi szintű igénytelenség *Mikszáth Kálmán* utcára dobott bombájának tölcseré látható. Innen nyitunk.

— *Az Egyetemi Tanács (ET) első idei ülésén Ön az asztaltól távol a fal melletti széksorban ült. A báltérben maradás a szakmája jellegéből fakad vagy még barcolnia kell a személye és a public relation (pr) egyetemi elismeréséért?*

— Mind a kettőről szó van. Egyrészt ilyen beosztású elődöm nem volt az egyetemen, így az SZTE pr-vezetője jelenleg még nem rendelkezik szavazati joggal az egyetemi tanácsban, az együttműködés formáját most alakítjuk ki. Nem lehet egyik napról a másikra bizalmi kapcsolatokat kiépíteni és erre alapozva hitelesen kommunikálni. Meg kell ismerjem az erővonalakat, a vezetőség tagjainak gondolkodási módját. Másrészt a pr-szakember afféle „szürke eminenciás”, háttérember, akinek kevésbé fontos az, hogy az individuuma érvényesüljön. Meggyőződésem, hogy ennek elfogadása alkati kérdés. Természetesen van véleményem és a dékáni tanács résztvevőjeként megfelelő fórumon lehetőségem is, hogy azt a feladatot érintően kifejtsem.

— *A köztudatban a pr erősen kötődik az újságírásból és a propagandához.*

— Először is nem propagandát, hanem komoly stratégiai munkát folytatnak pr-vezetőként. Másodszor, én nem újságíró vagyok, a pr jóval több, mint újságírás. A sajtókapcsolatok ápolása csak egy része a feladatnak. Emellett ott van a szervezeti pr, corporate pr, amely arra irányul, hogy a szervezetet (jelesül a Szegedi Tudományegyetemet) megfelelően pozicionáljuk, társaitól jól megkülönböztethető egyedi vonásait hangsúlyozzuk, de ez már az arculat és image témaköréhez kapcsolódik. A pr image-központú szakma, amely a szervezet kommunikációját koordinálja.

— *Hol számít az egyetem első sorban a pr közreműködésére, a hallgatók toborzásában vagy a sikeres pályázati szereplésben?*

— Ezekben és még sok egyéb esetben. A jelenlegi magyar finanszírozási rendszerben az egyetem tulaj-

Dr. Beke Tamás 2001 augusztusa óta a Szegedi Tudományegyetem pr-vezetője. 1998 óta oktat pr-t a felsőoktatásban Budapesten, Nyíregyházán és Szegeden. Gyakorlati pr-szakember, ügynökségnél, multinacionális vállalatnál dolgozott. Az Amerikai PR Szövetség tagja, az Európai PR Diákszövetség magyar tagozatának alapítója, a Magyar PR Szövetség és az Amerikai PR Oktatói Akadémia tagja.

Idén jelent meg könyve *A public relations szakma története* címmel.

donképpen a hallgatókból él. Nagyon fontosnak tartom, hogy a hallgatókat úgy kezeljem, mintha mindannyian pr-munkatársaim lennének. Ez egy végtelenül nehéz vállalkozás, hosszú távra kell tervezni.

Az egyetem vezetése nagy hangsúlyt fektet arra is, hogy egy kommunikációs szakember, később pedig egy kis kommunikációs csapat segítse az egyetem mind belső, mind külső kommunikációs felépítését. Az ET döntéseit kell kommunikálni, kapcsolatot tartani a külvilággal és biztosítani az információ-áramlást a szervezet egységei között.

— *Olyan egységek között, amelyek nagyon különböznek egymástól.*

— Az egyetem kommunikációs és image szempontból nagyon heterogén szervezet. Figyelembe véve a megszerzhető diplomák széles palettáját, az országban talán a legheterogénebb. Eltérő profilú, méretű, múltú karokból áll, ennek megfelelően jelenleg az imázs is heterogén. Előnye, hogy sok értéket tudunk integrálni, hátránya azonban, hogy a külső szemlélőnek olyan érzése is lehet, hogy a lassan tizenegy kar tizenegy felé megy. Van, akinek van kiadványa, van, akinek nincs, van akinek van kialakult arculata, van, akinek nincs. Nem épült be az integráció a köztudatba, az embe- rek még az egyetemen belül is JATÉ-ról, SZOTE-ről beszélnek, holott 2000. január 1-je óta Szegedi Tudományegyetem van. Szükség van egy ún. arculati kódexre, amely tiszteletben tartja az egyetem karainak hagyományait, autonómiáját, a szellemi egység hangsúlyozása mellett. Így egy fiatal kar is élhet az egyetem meglévő nagy presztízsével.

— *Az ön közvetlen felettese Mészáros Rezső, az SZTE rektora, az operatív munkában az egyetem főtájkárával, Szabó Imrével működik együtt. Milyen a kapcsolata a kari vezetőkkel?*

— Nincs olyan kari vezető, aki semibe venné a kommunikációs munka fontosságát. Azonban az igaz, hogy vannak, akik a pr-ről keveset tudnak, de érdeklődnek iránta, többet szeretnének tudni róla. Az elmúlt hónapokat azzal töltöttem, hogy bejárva a SZTE karait, feltérképeztem azok célkitűzéseit. Megismertem elképzeléseiket, gondolataikat az integrációval kapcsolatban. Tudatosítani kell az integráció tényét a köztudatban, el kell érni, hogy az egyetemet az önkormányzat, a közvélemény és a befektetők egységes tudásbázisként kezeljék, különben szétaprózódik az egyetem hírneve, ami a legfontosabb tőkéje. Egységes kép kialakítása mellett kell megőrizni az egyetem sokarcúságát. Hangsúlyt kell fektetni az egyetem régióbeli súlyára, képességére, amellyel a gazdasági élénkítést is segítheti. Ezzel vétek volna nem élni.

— *Melyikre fektet nagyobb hangsúlyt munkája során, a belső vagy a külső kommunikáció kiépítésére?*

— Belső kommunikáció nélkül nincs hatékony külső kommunikáció. Nagyon fontos, hogy a az oktatók és nem oktatók több, mint 6 000 fős gárdája tisztában legyen a szervezeti átalakítások őket érintő részeivel. Ugyanakkor a belső kommunikáció kiépítésével párhuzamosan a külső kommunikációt is működtetni kell. A piac nem vár, elszalad mellettünk, ha mi nem reagálunk, hiszen egyre élesebb a hallgatókért folyó verseny. Mindeközben utol kell érniünk magunkat a belső kommunikáció terén, erre sok energiát kell fordítanunk. Most, hogy jogilag is megvalósult az integráció, már érdemben is van miről kommunikálnunk.

— *Miben tudja segíteni a kari vezetők munkáját?*

— Néhány kar már külön is megkeresett, és felkérésüknek nagyon örültem. A kari vezetők érzik a külvilág és a belső közvélemény felől jövő nyomást, az igényt a minél részletesebb és naprakészebb tájékoztatásra, aminek egyedül nem lehet megfelelni. Nem elég egy hirdetést feladni arról, hogy jöjjenek az egyetemisták. A kari vezetők is belátják, hogy pr szakemberekre szükség van ahhoz, hogy akár vásárolt hirdetésfelület nélkül is megjelenjen az egyetem a médiában. Az egyetem pr-vezetőjeként feladatom, hogy megmutassam, az SZTE egységes, erős piaci szereplő. Szeretném, hogy az egyetemen pezsgő élet-től dübörögjön az intézmény.

Nyilas Gergely

AZ IGAZGATÁS MŰVÉSZETE

Beszélgetés Szabó Imre főtitkárral

Egy egyetem igazgatásának két vezérszempontja lehet, az egyik a jogszabályoknak történő megfelelés, a másik az élet által elvárt követelmények teljesítése.

Az intézkedéseknek tehát nem csupán jogszerűnek, de gyorsnak és gyakorlatiasnak is kell lenniük. Lévén, hogy egy akkora „cégről” van szó, mint az egyetem, ahol hétezer ember dolgozik huszonezer hallgatóért, rengeteg ügy keletkezik, melyek jelentős része központi ügyintézészt igényel.



A legnagyobb siker az, ha nincs „ügy”. Fotó: Nagy László

Szabó Imre az egyetem egyik leg-
elfoglaltabb embere, napjai percre
pontosan be vannak osztva. Főtitkári
teendői mellett tanszékvezető egye-
temi docens a SZTE Állam és Jogtu-
dományi karán, szenvedélyes horgász,
valamint sportklub elnökségi
tag, ezen elfoglaltságai mellett ügy-
védként is tevékenykedik. A főtitkár
úrral feladatköreiről, az egyetem mű-
ködésének összehangolásának nehé-
ségeiről beszélgettem.

— *Az ember úgy véli, hogy fő-
titkár az a személy, aki minderről
tud. Ennél szakosított megköze-
lésben mi az egyetemi főtitkár fel-
adata?*

— A főtitkári feladatkör legjobb
meghatározása az egyetemi igazgatás
összefogása, annak vezetése. Az ügyek
jogszabályi oldala a főtitkár részéről
megköveteli a vonatkozó jogszabályok
pontos és aprólékos ismeretét, gon-
doskodnia kell róla, hogy a munkatár-
sai, a kari igazgatás vezetői is ezek
alapján járjanak el, velük tehát tartani
kell a kapcsolatot. A dékáni kollégium-
mon keresztül a dékánnal is napi
kapcsolatban kell lennie, ilyen formá-
ban már az ügyek kezdeténél ott tud
lenni, megakadályozva azt, hogy eset-
leges jogi szabálytalanság történjék,
melyet később korrigálni kellene. A fő-
titkári igazgatás művészete tehát ab-
ban rejlik, hogy észrevétlen jelenléttel
orientálja az embereket a szabályok
helyes alkalmazása felé. A legnagyobb
siker az, ha nincs „ügy”, vagyis ha a
dolgok a rendes menetük szerint elin-
téztenek. Fontos tehát, hogy a főtitkár
minél tájékozottabb legyen, minél
több dologról tudjon, jelen legyen az
ügyek kezdeténél a megoldásig. Ha
együtt dolgozik a munkatársakkal,
ezek a folyamatok automatikussá vál-
nak, mindenki munkáját megkönnyít-
ve ezzel.

— *Mi a legnehezebb feladat, ha
lehet egyáltalán rangsorolni?*

— Nagyon nagy feladat az egye-
temi közbeszerzések irányítása. Ra-

Dr. Szabó Imre

A SZTE ÁJTK Polgárjogi- és Pol-
gári Eljárásjogi tanszékvezető egye-
temi docense. 1951-ben született,
1976-ban végzett Summa Cum
Laude. 1993-95 között a JATE
kancellárja, 2001 január 1-től a
SZTE főtitkára. Különböző szerve-
zetekben betöltött tisztségei mellet
ügyvédként is tevékenykedik.

gaszkodni kell a törvények pontos
betartásához, hiszen akár milliós
nagyságrendű büntetések is kiszab-
hatók egy-egy szabálytalanság miatt.
Én büszkén állíthatom, hogy mióta a
közbeszerzéseket intézem az egyete-
men minket nem bírságotlalt meg. Az
más kérdés, hogy a szabályok sem
mindig jók, előfordulhat, hogy az el-
járás eredménye drágább lesz, mint-
ha közbeszerzés nélkül szereztünk
volna be.

— *Milyen változásokat hozott az
integráció?*

— Az integrációval többféle
egyetem került közös igazgatás alá,
melyek jellegükben fogva is eltérő
ügyeket illetve gyakorlatot hoztak
magukkal. Ezeket a gyakorlatokat
kellett egymáshoz simítani, lehetőleg
úgy, hogy az érintettek ne érezzék
erőszakoltnak. Én a nyugodt, egymás
meggyőzésén alapuló intézésnek va-
gyok a híve. Az egyetemi igazgatás
egységesítése 2001-re kialakult,
melynek a legszembetűnőbb jele,
hogy — szinte észrevétlenül — 2002.
január 1-től bevezettük az egyetemen
az Egységes Iratkezelési Szabályzatot.
Ez azt jelenti, hogy az ügyeket
egységes nyilvántartás szerint keze-
lik az egyetem minden egységében.
Ebben korábban nagy eltérések vol-
tak, az előkészítése tehát egy jó fél
évet vett igénybe, de minden kar ve-
zetőjében partnerre találtam, és azt
hiszem, a feladatot jól sikerült meg-
oldani. Létrehoztuk egyúttal az egye-
tem működését leíró 30-40 szabály-

zatot is, melyeket az Egyetemi Ta-
nács is elfogadott.

— *A Polgárjogi és Polgári Eljá-
rásjogi Tanszék vezetése mellett el-
látja a Magyar Országos Horgász-
szövetség elnökségi tisztségét is. Ho-
gyan jut rá ideje?*

— Igaz, hogy bizonyos mennyi-
ségű időt elvesz az életemből, de ez
az az idő, amit egyébként horgász-
ással töltök. A hobbim helyett így in-
kább a horgászok szervezésével fog-
lalkozom, ami, ha minden jól műkö-
dik, jobbra a péntek délutánt jelen-
ti. Én ezt társadalmi munkában vég-
zem, a munkámért semmilyen díja-
zásban nem részesülök.

— *Mivel foglalkozik mint el-
nök?*

— Ez egy érdekképviselővel és
érdekérvényesítéssel foglalkozó szö-
vetség, a fő feladat tehát a hatóságok
előtt való érdekmegjelenítés. Része a
munkának például a vizek fölöstása
kapcsán a halászati jog haszonbérbe
adása ügyében való részvétel az Or-
szágos Halászati Bizottság munkájá-
ban. Ezen kívül feladatom a kapcsola-
lattartás az érdekelte hatóságok -
Földművelésügyi- és Vidékfejlesztési
Minisztérium, Környezetvédelmi
Minisztérium, Közlekedési- és Víz-
ügyi Minisztérium - képviselőivel,
valamint a szövetség belső ügyeinek,
az elnökség, a választmány koordiná-
lása, az érdekképviselő irányának
megszabása.

— *Emellett a Tisza Volán SC el-
nökségének is a tagja...*

— A Tisza Volánál én nem töl-
tök be olyan nagy szerepet, mindössze
a jogi kérdésekre szólok bele.
Legutóbb például a szervezeti műkö-
dési szabályzatot öntötték végleges
formába. A sportkérdésekbe nem
szólok bele. Azt mondják, a korral bi-
zonyos bölcsesség is jár, én ezt a böl-
csességet használom a harmonikus
együttműködés eléréséhez.

Tóth Péter Zoltán

TÖBB MINT 3,7 MILLIÁRD A GÖDÖLLŐI SZENT ISTVÁN EGYETEM FEJLESZTÉSÉRE

A felsőoktatási fejlesztési program keretében 3,724 milliárd forinttal támogatja az oktatási tárca a gödöllői központi székhelyű Szent István Egyetem korszerűsítését, ebből az összegből még az idén megindul a kollégiumi falu építése Gödöllőn - mondta Szendrő Péter rektor kedden az MTI-nek.

Kifejtette: az öt felsőoktatási intézmény összevonásáról két éve alakult egyetemnek jelenleg 29 ezer hallgatója van. Nagy részük vidéken lakik, így különösen fontos, hogy az 1200 diák elszállásolására alkalmas gödöllői kollégium tovább bővüljön; ezért 1,6 milliárd forintból 2500 diák elhelyezése valósul meg.

Az épületek egyúttal alkalmasak lesznek az esetleg 2012-ben sorra kerülő budapesti olimpia idején a versenyzők egy részének fogadására is. 224 millió forintból pedig a meglévő kollégiumi épületeket korszerűsítik.

A tervek szerint - több mint egymilliárd forintból - Gödöllőn egy központi auditorium is épül, ahol nagy létszámban tanulhat majd egy-egy hallgatói csoport. Több felújításra váró oktatási épületet is modernizálnak.

Háromszáz millió forintból informatikai fejlesztésre kerül sor, amelynek nyomán az egymástól távol lévő egyetemi intézmények megfelelő összeköttetésbe kerülnek egymással.

Az állami támogatás mellett saját forrásokat is igyekeznek az egyetem a korszerűsítésekre fordítani, ezért másfél milliárd forint értékben eladja különböző nélkülözhető ingatlanjait, így a Budapesten a Máramaros úton lévő üres kollégium épületét és egy budaörsi telek együttest.

A fejlesztések az oktatási tárca azon célkitűzését szolgálják, hogy 2010-ig minden második fiatal diplomát szerezzen.

VIZSGÁLJÁK A KÖNYVTÁR-BALESETET

A PTE Rákóczi úti tömbjének megkezdődött a felújítása, amelynek során az épületben működő tanszékeket, egyéb hivatalokat és a könyvtárat új helyre kellett költöztetni. A MTESZ székházban bérelt helyiségben, ahová ideiglenesen a könyvtár került, a könyvek rendezése közben február 18-án bekövetkezett baleset körülményeit még vizsgálják, de néhány részlet már tisztázódott - értesült az Educatio Press.

A polcok végleges rögzítése még folyamatban volt, de már elkezdtek helyükre pakolni a könyveket. A polcrendszer feltöltése közben az egyik tartóoszlop feltehetőleg meglazult, és eldőlt. A tartóoszlop magával sodort további hét állványt. A leomló könyvek négy dolgozót sebesítettek meg. Valamennyien könyvnyű sérülést szenvedtek, kórházi ellátásuk után azonnal hazaengedték őket. A baleset okainak megállapítására az egyetem külső szakértő bevonásával indított vizsgálatot.

Mihalovics Gábor főmérnök, gazdasági főigazgató-helyettes az Educatio Press tudósítójának elmondta: - A legelső hírkehez képest megváltozott a baleset minősítése. Az első hírekben közölt súlyos baleset, csigolyasérülés nem igaz. Február 18-án 21 órára minden sérült otthon volt. Hárman kisebb zúzódást szenvedtek, a negyedik sérült pedig a homlokán szerzett kisebb bőrrepedést a leeső könyvektől. - Hogyan folytatódik a könyvtár költöztetése? - A polcokat lebontjuk és megnézzük, alkalmasak-e arra, amire szántuk őket. - Ez könyvtár vagy könyvtárként működő helyiség lesz? - A felújítás ideje alatt ideiglenes helyszínen folyamatosan üzemel, tehát a hallgatók előtt ez alatt az idő alatt is nyitva áll a könyvtár. A jövő héten kijelöljük a nyitási időpontját.

TILTAKOZNAK A VOLT KERTÉSZETI EGYETEM DIÁKJAI

Esetleges ingatlan-eladások ellen rendezett tiltakozó fórumot a Szent István Egyetem budai campusaként működő volt kertészeti egyetem hallgatói önkormányzata - jelentette az MTI.

Az universitás budai karainak hallgatói és kari tanácsai ugyanis attól tartanak, hogy a Szent István Egyetemen megvalósuló fejlesztések érdekében értékesítésre kerülő budai ingatlanok eladásából befolyó pénzek nem a volt kertészeti egyetem kasszájába folynak vissza. Az egyetem rektora ugyanakkor a fórumon elmondta: a Szent István Egyetem fejlesztési tervei következtében egyetlen kar sem fog megszűnni, a budai campus a helyén marad. Szendrő Péter szavai szerint az ingatlan-eladásokból befolyt összeg azokhoz a jogelőd intézményekhez kerül, amelyek korábban az ingatlanok kezelői voltak. Az egyetem rektora cáfolta azt is, hogy eladásra kerülne a kertészeti egyetem arborétumának helyt adó értékes ingatlan.

DIÁKHITEL-KONFERENCIA KÖZÉPISKOLÁSOKNAK

A diákhitelprogram sikerét mi sem mutatja jobban, mint az, hogy eddig több mint 70 ezer hallgató, a felsőoktatásban tanulók mintegy ötöde élt a lehetőséggel - mondta Sió László, az oktatási tárca politikai államtitkára, a II. Diákhitel-konferencia, amelyet az Országimázs Központ és az Oktatási Minisztérium végzős középiskolai diákok számára rendezett.

Lasztovicsa Gábor, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának (HÖÖK) elnökségi tagja előadásában utalt arra: a diákhitel bevezetése nagy segítséget jelentett, hiszen a hallgatói támogatások forrásul szolgáló hallgatói normatíva összege 1992-es bevezetése óta gyakorlatilag nem változott. A hitelkonstrukció elemei közül kiemelte annak jelentőségét, hogy minden beiratkozott, hallgatói jogviszonnyal rendelkező diák megkaphatja és már egy ösztendőben is felveheti a diákhitelt. Hozzátette: nagyfokú biztonságot jelent az is, hogy a hitel felvétel-rendszerét kormányrendelet szabályozza.

ÁLLÁSBÖRZE

Március 5-én és 6-án immár hetedik alkalommal rendezik meg a Szegedi Felsőoktatási Állásbörzét, melynek célja a végzős hallgatók pályakezdésének megkönnyítése. A rendezvényre a Szegedi Tudományegyetem központi épületének aulájában kerül sor, ahol a nagy számban megjelenő multinacionális cégek képviselőivel találkozhatnak az érdeklődők.

A GRAND CAFÉ MÁRCIUSI PROGRAMJA

Március 1. 19 óra: Be. Angeles r.: R. Kuhn, 21 óra: A lé meg a Lola
Március 2-3. 19 óra: Berlin, egy nagyváros szimfóniája r.: W. Ruttman, 21 óra: Berlin felett az ég r.: W. Wenders
Március 4-5. 17 óra: Az élet szép r.: R. Benigni 19 óra: Céllövöldé r.: Sopsits Á. 21 óra: Video blues r.: Sopsits Á.
Március 6. 19 óra: Céllövöldé r.: Sopsits Á. 21 óra: Video blues r.: Sopsits Á.
Március 7-10. 19 óra: Torzók r.: Sopsits Á. 21 óra: Mindent anyámról r.: P. Almodóvar
Március 11. 19 óra: Tükör r.: A. Tarkovszkij 21 óra: Szerencsés Dániel r.: Sándor P.
Március 12. 19 óra: Sztjepan Pehotnij testamentuma – Baka István posztumusz kötetének bemutatója. Meghívott vendégek: Szőke Katalin egyetemi docens, Olasz Sándor a Tiszatáj főszerkesztője, Valerij Lepahin docens, Balog József előadóművész, irodalomkritikus
Március 13-14. 19 óra: Tükör r.: A. Tarkovszkij 21 óra: Szerencsés Dániel r.: Sándor P.
Március 15-17. 19 óra: Nárcisz Psyché r.: Bódy Gábor

JATE NAPOK Március 4-6.

Március 5., kedd:
 Etelka sori Sportszarnok:
 21 óra: United
 23 óra: Sub Bass Monster, utána buli DJ Egonnal
Március 6., szerda:
 21 óra: Balanyi Szilárd (Quimby) és zenekara
 22.30: Kispál és a Borz
 00.30: Quimby, utána Breakbeat Party DJ Fraserrel
 Hajnalban óránkénti buszjárat a kollégiumokba.
 A Jate Klubban tartandó rendezvényeket lásd a programismertetőben.

KLUBPROGRAM

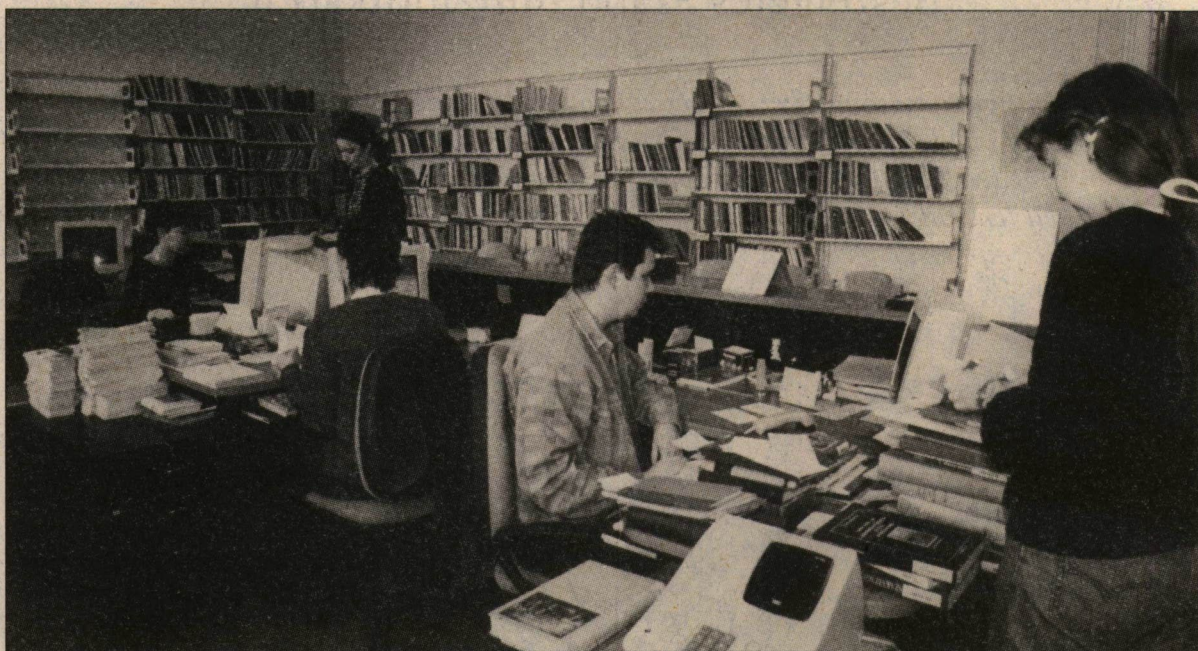
JATE KLUB

Március 1. péntek 21 óra: A Colorstar együttes koncertje. Utána Breakbeat Party DJ Fraserrel.
2. szombat 22 óra: Mi-Csoda Buli DJ Almával.
4. hétfő 21 óra: A Zanzibár együttes koncertje. Utána BTK-s Buli. Házigazda: DJ Egon, a kisteremben DJ Breki. Az SZTE BTK HÖK támogatásával, BTK-s klubtagsággal a belépés ingyenes.
5. kedd 19 óra: Hobó József Attila estje „Milyen jó lenne nem ütni vissza” címmel. A József Attila Napok rendezvénye.
6. szerda 21 óra: II. Jogász Buli. Házigazdák DJ Alma és DJ Egon. Az SZTE ÁJTK HÖK szervezésében.
7. csütörtök 20 óra: William Mastrosimone: A pulóvergyűjtő. A Páger Antal Stúdió (PÁST) színházi előadása. Szereplők: Makk Hajnalka és Wodala Márk. Rendezte: Franyó Róbert. 21 óra: Nőnap Student Est – újdonságok nosztalgiával. Házigazdák: Varga B. László és Molnár Lajos. Hölgyeknek a belépés ingyenes.
8. péntek 22 óra: Progressive Breakbeat Experience DJ Fraserrel, DJ Spawnyval és DJ Quickyvel.
9. szombat 22 óra: Mi-Csoda Buli DJ Almával.
11. hétfő 20 óra: KMK Ismerkedési Est. Az SZTE JGYTFK Közművelődési Tanszék szervezésében.
12. kedd 17 óra: Dörnyei Gábor dobkurzusa és lemezbemutatója.
13. szerda 21 óra: Közgazdász Buli. Házigazdák: DJ Alma és DJ Egon. Az SZTE GTK HÖK szervezésében.
14. csütörtök 21 óra: Student Est – újdonságok nosztalgiával. Házigazdák: Varga B. László és Molnár Lajos.

TAMÁSI ÁRON KLUB (TÁK)

Március 1. péntek 18 óra: Kerékpáros klub ülése
Március 4. hétfő 18 óra: A Lingua Nova Nyelviskola tájékoztatója a Trinity nyelvviszsgálól
Március 5. kedd 19 óra: Berlin Café: Kis utazás a film után beszélgetés Buzás Mihállyal
Március 6. szerda 19 óra: Dia-lóg Klub: Kalandozás az indiai Tibetben. Kóbor Balázs diavetítéses utibeszámolója
Március 7. csütörtök 18 óra: Az SZTE JGYTFK Környezetvédelmi Klub filmvetítése 21 óra: Tegyük Fel Hogy III. éves jubileumi unplugged koncert
Március 11. hétfő 18 óra: Cseh Attila: „Ábel birodalmában” beszélgetéssel egybekötött filmvetítés a Maldív szigetek és a Vörös tenger víz alatti és víz feletti világáról
Március 13. szerda 19 óra: Zakar Péter: „Egyetemisták az 1848-as forradalmakban” című előadása
Március 14. csütörtök 20.00: Rozsdamaró táncház

KILENC HÉTRE 675 DOLLÁR ZSEBPÉNZ



Könyvekből nehéz megtanulni jól egy idegen nyelvet. Fotó: Nagy László

Örök probléma a diplomához szükséges nyelvvizsga megszerzése. Sokan panaszkodnak arról, hogy Magyarországon képtelenek megtanulni egy idegen nyelvet. Az úgynevezett nagy nyelvek lektorátusi óráira az alacsonyabb éveseknek nehéz bekerülni, a tanfolyamok nem mindig hatékonyak, no és drágák, akárcsak a magánórák. Nem marad más, ki kell menni külföldre. Az alábbi cikk egy lehetőséget mutat be a sok közül.

A Camp Counselors USA (CCUSA) nevű, San Francisco-i székhelyű nemzetközi szervezet 19 és 30 év közötti fiataloknak, elsősorban diákoknak kínál nyári munkalehetőségeket az Egyesült Államokban. A program különböző lehetőségeket biztosít, a CCUSA nyári gyermektáborok egyikében helyez el fiatalokat, mint support staff, azaz kisegítő személyzet, vagy mint counselor (general vagy specialist), ami gyermekfelügyelet, a specialist esetében különböző foglalkozásokat (sport, művészet) jelent. A munkakörhöz a legalább középfokú nyelvtudás mellett gyermekszertet is szükséges. Erre a programra a jelentkezési díj 420 USD, ehhez jön 57 USD vízumdíj. Ebben benne foglaltatik a munkahely biztosítása, retúr repülőjegy Budapest – New

York illetve Budapest Los Angeles között, J-1 Visa ügyintézés, valamint egy 24 órás forródrót szolgálat. Kilenc hétre 675 USD zsebpénzt adnak, a vízum pedig 7 hét munkavégzés nélküli utazási lehetőséget biztosít az USA-ban.

A Work Experience USA (WEUSA) már komolyabb munka- és kereseti lehetőségeket kínál. A jelentkező által kiválasztott éttermekben, hotelekben, farmokon, vidámparkokban, kaszinókban, nemzeti parkokban és egyéb helyeken négy hónapos munkalehetőséget remélhetnek a jelentkezők. A betölthető pozíciók lehetnek például felszolgáló, pénztáros, szakácssegéd, a fizetés pedig jóval magasabb, mint a nyári táborok esetében. Ennek a programnak két változata van. Az Independent option azoknak kedvez, akik már rendelkeznek konkrét céllal, van tehát ismerős munkahelyük, vagy elég bátrak, hogy ők maguk keressenek egyet. A jelentkezés 1000 USD + 57 USD vízum, mely tartalmazza a repülőjegyet, a biztosítást, egy napos orientációs felkészítést, J-1 Visa ügyintézés, valamint a forró drótot. A második, kényelmesebb verzió a Security option, mely esetében a kinti iroda segít munkahelyet találni. A jelentkező egy 12 darabból álló lis-

tát állíthat fel, melyen a választható munkahelyek prioritás szerinti sorrendben (állam, munkakör, cég, stb.) szerepelnek. A variáció tartalmazza az Independent csomag szolgáltatásait, a jelentkezési díj 1080 USD + 57 USD vízumdíj.

Miután a kapott vízum az amerikai munkavállalókéval megegyező jogokat biztosít a jelentkezőknek, ezért a munkabérek tükrözik a jellemző amerikai órabérek, néhány helyen pedig túlórára is van lehetőség. Mivel a vízum nem korlátozza a munkahelyek számát, egyszerre több helyen is vállalhat állást, akinek az ideje engedi.

A szállást a jelentkező maga intézi, de a cégek általában biztosítanak kedvezményes szálláshelyet és étkezési lehetőséget az alkalmazottaiknak.

A munkával eltölthető maximális időtartam 4 hónap, ez alatt átlagosan 4500 USD-t lehet megkeresni. A vízum ezentúl biztosít egy hónapot, utazással eltölthető időt, mely a munkavégzésre nem nyújt lehetőséget.

A jelentkezési határidő 2002 március 15., további információt a szervezet honlapján (www.ccusa.com) vagy a területi képviselőjüktől, *Kónya Mónikától* (30/299-8835) szerezhet az érdeklődő.

T. P. Z.

HUMÁN KONTROLLING PESTEN

Vállalati, intézményi, humánpolitikai vezetők és felsőoktatási szakemberek részére második alkalommal rendeztek konferenciát Budapesten. A tanácskozárs február 28-án került sor. A résztvevők megvitatják a humán controlling helyét és szerepét a gazdaságban, a képzésben; ez

utóbbin belül az akkreditált és főiskolai rendszert – adta hírül az Univpress.

Az ilyen irányú képzés két éve indult el, jelenleg a Műegyetemen, a Budapesti Gazdasági Főiskolán és Szókratész Külgazdasági Akadémián folyik oktatás. Ezek a szakemberek az-

zal foglalkoznak, hogy a munkaerőt megfelelő módon használják-e, és az alkalmazottaknak a szükséges feladatokat kell-e elvégezniük munkájuk során. A konferencia szervezői szerint a szakemberképzés időben és megfelelő módon kezdődött el Magyarországon.

AZ ANDRÁSSY GYULA EGYETEMEN SZEPTEMBERTŐL INDUL AZ OKTATÁS

Az Andrassy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetemen, az intézmény épületének felújítási munkálatai jó ütemben haladnak – nyilatkozta Pálinkás József oktatási miniszter. Az intézmény az 1864-ben épült budapesti Festetics-kastélyban kapott helyet, a műemlék épületet 1,4 milliárd forintért újítják fel.

A tárca vezetője elmondta: lezárultak a külső munkálatok, március közepére a teljes szerkezeti rekonstrukció befejeződik. Elkészülnek azok az oktatási helyszínek: könyvtár, előadóterem, amelyek a képzés elindításá-

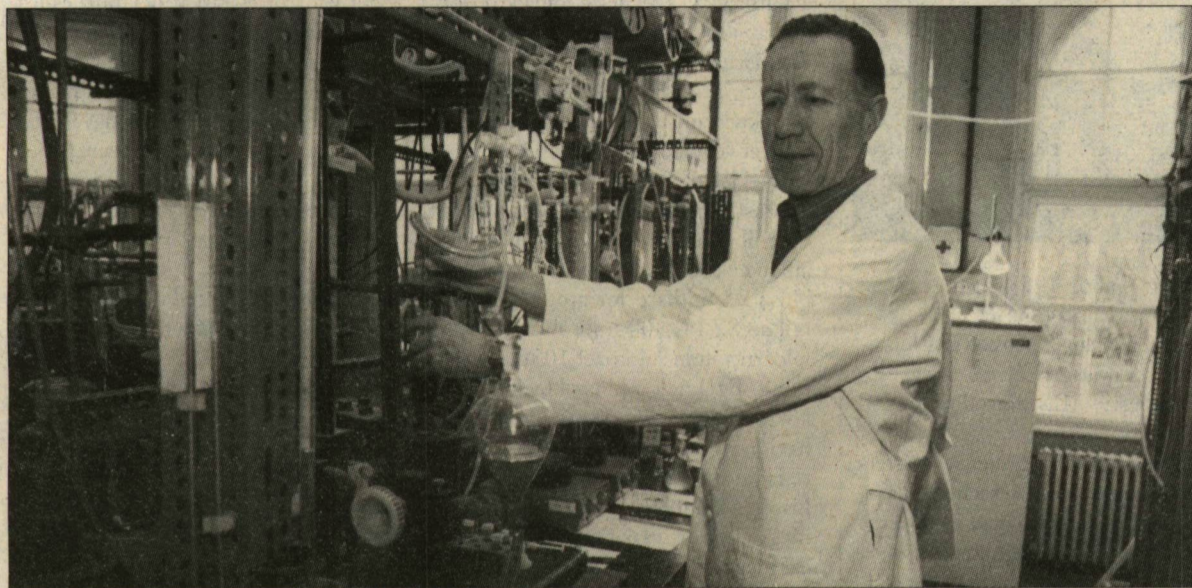
hoz szükségesek. A felújítások ezután is folytatódnak.

Megtudtuk: jelenleg zajlik a tanári kar kiválasztása, az egyetemre osztják, német és magyar felsőoktatási intézményekből hívnak oktatókat. Az egyetemen posztgraduális képzés keretében 75-en kezdhetik meg a kreditrendszer szerint tanulmányukat. A jelentkezők összehasonlító állam és jogtudományok, nemzetközi kapcsolatok, és Közép-Európa-tanulmányok szakok közül választhatnak. A hallgatók egyenlő arányban érkeznek Magyarországról, illetve más kö-

zép-európai, és német nyelvű államokból.

Azok jelentkezhetnek, akik egyetemi végzettséggel rendelkeznek, feltétel a német nyelv, illetve az angol ismerete. Az intézményben 5200 eurós tandíjat kell fizetni tanévenként. Az egyetem ösztöndíjat, kollégiumi férőhelyet, albérlési támogatást pályázati úton, egyéni elbírálás alapján biztosít. Mint ismeretes az Andrassy Gyula egyetem a magyar és a bajor miniszterelnök kezdeményezésére jött létre. Az intézményt a Budapesti Német Nyelvű Egyetemért Közalapítvány tartja fenn.

Molnár Árpádot, az SZTE professzorát Szilárd Leó Professzori Ösztöndíjjal tüntették ki EGY NOBEL-DÍJAS MUNKATÁRSA



Ma a vegyiparban alkalmazott kémiai kutatások 90 százaléka katalitikus folyamat. Fotó: Nagy László

Mint arról előző lapszámunkban beszámoltunk (SZEGY, 2002. február 15.) Molnár Árpád, a Szegedi Tudományegyetem Szerves Kémia Tanszékének vezetője Szilárd Leó Professzori Ösztöndíjat kapott. Tevékenysége és eredményei nemzetközileg is elismertek, számos könyv és szabadalom szerzője. Los Angelesben két évig dolgozott együtt Oláh György Nobel-díjas tudóssal, aki mindig elismeréssel beszél munkásságáról.

— **Professzor úr, mi is a katalízis?**

— Olyan kémiai folyamat, melyben egy anyag (katalizátor) a kémiai reakció sebességét meggyorsítja vagy lassítja. Mindkét esetben lehet előnye, de elsősorban a reakció gyorsítása a cél. Megfelelő körülmények között, megfelelő katalizátort használva a gyorsulás mellett gazdaságosabb, kevesebb melléktermék keletkezik. Különleges jelenség és sok szempontból óriási jelentősége van. Ezt illusztrálандóan elég, ha megnézzük azt a statisztikai adatot, miszerint ma a vegyiparban alkalmazott kémiai kutatások 90 százaléka katalitikus folyamat. A legnagyobb mértékben kivitelezett eljárás a kőolajfeldolgozás során használt katalitikus krakkolás, melynek eredményeként állítják elő többek között a benzint.

— **Ezen az igen széleskörű területen belül ön mire specializálódott?**

— Saját kutatómunkámat nézve, egyrészt heterogén fémkatalízissal, másrészt elektrofil-, hétköznapi kifejezéssel élve savas katalízissal foglalkozom. Pályám kezdetén elsősorban oxigén-, nitrogén- és szilíciumtartalmú szerves vegyületek, főleg rézkatalizátorok segítségével kiváltható reakcióit és az ilyen folyamatok mechanizmusát vizsgáltam, vagyis hogy miként értelmezhetjük azt a gyakran nagyon bonyolult folyamatot, amelynek során a kiindulási anyagok termékké alakulnak. A vizsgált szerves molekulák katalitikus reakcióit korábban nem nagyon tanulmányozták, így a tapasztalataim jelentős új megállapításokat és következtetéseket vonnak le eredményeikről. Új tématerülettel, az amorf fémotvözetekkel a Dél-illinois Egyetemen, Gerard V. Smith professzor mellett eltöltött másfél év alatt kezdtem el foglalkozni. A gyorsításnak nevezett eljárással sikerült nagy mennyiségben előállítani ezeket az anyagokat, így lehetőség nyílt arra, hogy az amorf fémeket katalizátorként vizsgáljuk. A kapott eredményekből kiindulva alakult ki aztán egy új, az utóbbi időben művelt kutatási irány, mely csaknem korlátlan le-

Molnár Árpád professzor a Magyar Tudományos Akadémia doktora, az SZTE Szerves Kémia tanszékének vezetője.

1942. szeptember 12-én született Kőszegen.

1965 — vegyész diplomát szerez a JATE-n.

1967 — egyetemi doktor.

1982-83 a Southern Illinois University-n végez kutatómunkát.

1991 — egyetemi tanár.

1992-1994 a Loker Szénhidrogén-Kutató Intézetben dolgozik Los Angelesben.

1999 — a Szerves Kémia Tanszék vezetője.

hetőséget biztosít szinte bármilyen, több komponensből álló szilárd anyagkeverék elkészítésére.

— **Egy másik útja során együtt dolgozott Oláh Györggyel, a Nobel-díjas tudóssal is, akivel közösen írták meg a szénhidrogén-kémia egyik alapművét.**

— 1992-94 között valóban ezzel a kivételesen eredeti kémikussal és nagyszerű egyéniséggel dolgozhattam együtt a Los Angeles-i Loker Szénhidrogén-Kutató Intézetben. Az együtt eltöltött idő természetesen a már korábban is művelt elektrofil-katalízissal kapcsolatos kutatások szempontjából jelentett fordulatot. Ekkor írtuk meg a Hydrocarbon Chemistry című monográfiát is. A karbokation kémia és a szupersav-katalízis területen elért forradalmian új eredményeiért Oláh professzor 1994-ben Nobel-díjat kapott. A szerves kémiának még a mai napig is sok új, érdekes eredményt hozó ága ez, melynek közvetlen gyakorlati jelentőségéből adódó alkalmazási lehetőségei még megvalósításra várnak.

— **Kiemelkedő munkássága alapvetően elméleti kutatás, emellett azonban számos gyakorlati eredményt is produkált.**

— A fémkatalízis területén például kidolgoztunk egy olyan eljárást, amelynek alkalmazásával egy fontos ipari oldószert nyertünk, melyet a jelenlegi háromlépéses folyamatban történő előállítás helyett, egy lépésben lehet készíteni. Egy másik eljárással szintén új módszert dolgoztunk ki, mely a karbokation-kémia gyakorlati alkalmazásához kapcsolódik -, egy bizonyos típusú, fontos növényvédőszer előállítására. Az eredetileg az ipari szintézisben alkalmazott folyamat során a terméket négy lépésben, alacsony hozammal nyerik, és az eljárás

nagy mennyiségű melléktermék és ipari szennyvíz keletkezésével jár. A mi módszerünk ezzel szemben egyszerű, de nagyon hatékony, amelynek során egyetlen lépésben, oldószert alkalmazása nélkül nyílik lehetőség a termékek magas hozamú szintézisére.

— **A közvélemény szerint a napjainkban egyre súlyosabban jelentkező környezetszennyezés egyik fő okozója a kémia, pontosabban a vegyipar.**

— Úgy vélem, ez a nézet nem alaptalanul alakult ki. Ugyanakkor azonban éppen a vegyészek azok, akik felkészültek arra, hogy hatékonyan és eredményesen vegyenek részt a környezetszennyezés csökkentésében, megszüntetésében. Nem véletlen az a 90-es évektől egyre erőteljesebben jelentkező törekvés, melynek célja, hogy a környezetet kevésbé terhelő, úgynevezett zöld kémiát fejlesszünk ki. Ennek céljai közé tartozik a melléktermékek keletkezése nélkül lejárású vagy oldószert nélkül végzett reakciók kidolgozása. Lehetőleg minden ilyen folyamatot katalízis útján kellene megoldanunk. Ennek előnye, hogy a folyamat sokkal gyorsabb, kevesebb energiát igényel, tehát olcsóbb és a folyamatok során kevesebb környezetkárosító melléktermék keletkezik.

— **A szakmai elismerés mellett, a Szilárd Leó ösztöndíj 8 000 dollárral is jár. Mire fordítható ez az összeg?**

— A pénz felhasználásának nincs semmilyen meghatározása. Terveim szerint egy részét folyóirat előfizetésekre fordítom, hiszen a tanszékünkön erre nagyon kevés pénz áll rendelkezésre. Tavaly például azért látogattam meg Oláh György professzort Los Angelesben, mert a könyvünk második kiadásához szükséges irodalom Magyarországon nem volt hozzáférhető. Ezenkívül az Ifjú Szerves Kémikusok alapítvány számlájára is befizetek egy jelentősebb összeget, melynek elnöke vagyok. A természettudományok, ezen belül is a kísérletes tudományok társadalmi elismertsége egyre csökken, emiatt pedig egyre kevesebb fiatal választja ezeket a pályákat továbbtanulási lehetőségként. Az alapítvány mellett, más rendezvényekkel is igyekszünk ez ellen tenni, középiskolásoknak szervezett előadássorozatokkal és laboratóriumi bemutatókkal, ahol a diákok bepillantást nyerhetnek a kémia szépségeibe és maguk is „páncsolhatnak”. A tapasztalatok szerint ezek a programok igen népszerűek, bíznunk benne, hogy ilyen módon sikerül újra vonzóvá tenni a kémiát.

Bóka Gábor

BURSA: TÖBB MINT 31 EZREN PÁLYÁZTAK

A Bursa Hungarica ösztöndíjprogram keretében idén összesen 1,4 milliárd forinttal támogatja az Oktatási Minisztérium 22300, a felsőoktatásban részt vevő hallgató tanulmányait. Erről a szaktárca sajtótájékoztatóján számolt be Pálincás József miniszter, aki az Eduportnak elmondta: az idén több mint 31 ezren pályáztak. A jelentkezők közül 19800 felsőoktatási hallgató és 2500 idén felvételiző diák nyerte el a Bursa Hungarica ösztöndíjat.

ÚJ PÁLYÁZATOK

A Magyar Köztársaság Oktatási Minisztériumának Határon Túli Magyarok Főosztálya pályázatot hirdet magyar állami ösztöndíjra, illetve rendszeres tanulmányi támogatásra a 2002/2003-as tanévben magyarországi felsőoktatási intézményekbe nappali tagozatos teljes és kiegészítő alapképzésre, levelező tagozatos másoddiplomás képzésre, valamint a Balassi Bálint Intézetbe magyarországi és szülőföldi felsőfokú tanulmányokra előkészítő képzésre felvételt nyert jugoszláv, szlovák, cseh, román, ukrán állampolgárságú, magyar nemzetiségű hallgatók számára. Az anyagok az Oktatási Minisztérium honlapjáról letölthetők.

KÖNYVTÁRPÁLYÁZAT

Elektronikus adathordozókon, hálózaton keresztül elérhető folyóiratok beszerzésére kérhetnek támogatást egyetemek központi könyvtárai, az MTA intézményhálózatához tartozó bibliotékák, országos közgyűjtemények könyvtárai az oktatási tárca és Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága pályázatán 250 millió forintig.

A minisztérium és az OTKA felhívása szerint a minimálisan kérhető összeg 3 millió, a maximális 35 millió forint. A pályázónak kötelezettséget kell vállalnia az adatállományok megfelelő szerverre telepítésére, a szolgáltató szervereihez való hozzáférésre. A pályázattal azt kívánják elősegíteni, hogy a magyarországi felsőoktatási és akadémiai kutatóintézetek hálózatban tevékenykedő kutatók, oktatók hallgatók a legfontosabb kutatási területek nemzetközi szintű műveléséhez szükséges információkhoz hozzáférjenek. A jelentkezéseket március 14-ig várják.

FELVÉTELI: KÖZELEG A JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ!

Már csak néhány napja maradt az idén a felsőoktatási intézményekbe felvételizőknek a választásra és a jelentkezési lapok kitöltésére, valamint postázására. Legkésőbb március elsején postára kell adni a jelentkezési lapokat — figyelmeztet a szembeöltő felirat az Országos Felsőoktatási Felvételi Iroda honlapján.

Azért, hogy senki se maradjon le a felvételi-kampányról, az OFI „Osztályfőnöki órákat” szervezett januárban és februárban saját, e célra kialakított számítógépekkel felszerelt „mintatantermében”, ahol érdeklődő középiskolások tanároknak mutatták be hogyan kell a felvételi lapokat kitölteni.

Ezek jó alkalmat teremtettek a jelentkezéskor felmerülő problémák megbeszélésére is, hiszen a leginkább hozzáértőktől illetve az egyetlen hivatalos forrástól, az OFI-től tudhatták meg az információkat az érintettek.

Az OFI -külön felkérésre- iskolákhoz is ellátogatott és bemutató előadáson mutatta be a jelentkezési lapok helyes kitöltésének menetét. A www.felvi.hu internetes címen is megtalálható a felvételi tájékoztató, sőt az „A” és a „B” típusú jelentkezési lap kitöltési útmutatója is. Utóbbihoz a számítógép egy Shockwave Player nevű kis segédprogramot tölt le, amellyel multimédiás szinten látható és hallgatható az úrlapsorok kitöltésének mikéntje. Emellett él az info@felvi.hu e-mail cím és telefonon is készségesen segít az OFI: 06-1-477-3131.

BOLYAI, HOGY PÁLYÁN MARADJANAK

Több száz, negyven évesnél nem idősebb kutató ösztöndíját szolgálja a Bolyai János Kutatói Ösztöndíj, amelyet 1998-ban osztottak ki először. Alig néhány százan részesültek a juttatásban, amelynek összege az előző évi legkisebb bér háromszorososa. Csak remélni lehet, hogy az ebben az elismerésben részesülő kutatók megmaradnak a tudomány hazai szolgálatában.

„A Bolyai ösztöndíj teremt hidat a doktori hallgatók ösztöndíjja és az érett, kiváló kutatók-oktatók Széchenyi Professzori Ösztöndíjja között. A harmas ösztöndíjrendszer lefedi a kutatói-fejlesztői életpálya egészét. A Bolyai ösztöndíj létrehozásával a kormány kiteljesíti a kiemelkedő tudományos-fejlesztési tevékenységgel társítható kiemelt anyagi megbecsülést versenyrendszerét, amelynek kialakításához 1996-ban kezdett hozzá” — áll a Miniszterelnöki Hivatal 1997-ben keltezett, a Bolyai János Kutatói Ösztöndíjat meghirdető közleményében. A kezdeményezés Glatz Ferencről, a Magyar Tudományos Akadémia elnökétől az azt megelőző évben indult, aki egy parlamenti beszámolóban vetette fel az ötletet. A fiatal kutatóknak ugyanis volt, illetve van egy rétege, amely könnyen elveszhet a tudomány számára. Támogatásuk ezért nélkülözhetetlen. Az ösztöndíj elsősorban a harmincasoknak, negyveneseknek kínál rendszeres jövedelmet, akik leginkább ki vannak téve a multinacionális vállalatok, a külföldi egyetemek, kutatói helyek csábításának. És még egy elgondolkozott adat mindehhez: a tudományos fokozattal rendelkezők háromnegyede ötven év feletti.

Az első nyilatkozatok még négyezer fiatal bekapcsolásáról szóltak, hiszen — Glatz Ferenc egykori nyilatkozata szerint — csak így lehetne minőségi utánpótlást biztosítani. A több ezres létszám helyett, a költségvetési források szűkössége, vagyis a pénzühiány miatt, évente két-háromszáz fiatal kutató részesülhet az ösztöndíjban.

A juttatás időtartama egy, két vagy három év lehet, időtartama nem hosszabbítható meg. Az ösztöndíj — a szabályzat szerint — naptári évenként változik; mértéke a folyósítást megelőző évre megállapított kötelező legkisebb munkabér háromszorososa. A pályázó, hogy sikerrel szerepeljen az elbírálásnál, negyven évnél fiatalabbnak kell lennie, PhD-val vagy azzal egyenértékű tudományos fokozattal kell rendelkeznie.

„MINDENT A SZÉF-NEK KÖSZÖNHETEK”

Szabó Gábor egy napja

Az 1962 óta működő Szegedi Élelmiszeripari Főiskolán több mint haterem szereztek eddig főiskolai diplomát. Két és fél évtizeden keresztül önállóan működött, azután a Kertészeti Egyetem főiskolai karaként 10 évig megtapasztalhatta milyen is egy másik intézménybe integrálódni. A gazdasági önállóságát azonban akkor sem adta fel, hiszen egy pesti egyetemhez tartozva erre nem volt szükség. Azután rövid ideig volt a JATE kara is, ez egy más típusú együttműködés volt, de az önálló gazdálkodást ott is sikerült kivívniuk. Jelenleg a Szegedi Tudományegyetem részeként is az egyik legjobb gazdasági mutatókkal rendelkezik. Szabó Gábor főigazgató neve gyakorlatilag összeforr a SZÉF mozaikszóval, sokan neki tulajdonítják egy olyan új szellemiség kialakítását, ami a kar sikerességét eredményezi. A tények mindenképpen őt igazolják, elég ha csak arra gondolunk, hogy a kollégium felújítása megkezdődött, 14. havi pénzt gazdálkodtak ki a munkatársaknak és a számos megnyert pályázatnak köszönhetően a kar profitot termel.

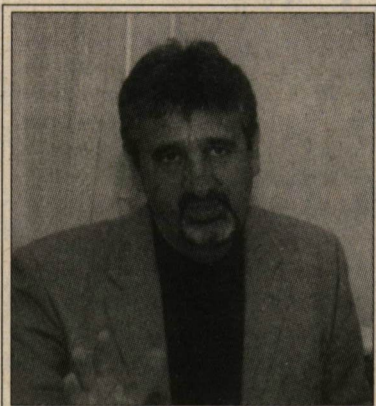
— 26 éve dolgozom itt, én ennek a munkahelynek köszönhetek mindent, amit felnőtt koromban értem el és azzal akarok mindezekért valamit törleszteni a SZÉF-nek, hogy megpróbálom tisztességesen és jól irányítani. A főiskolát úgy vezetem, hogy ötleteket gyártok, hiszen a legtöbb információval én rendelkezem, ezeket pedig a munkatársaimmal együtt megvitátjuk és ha megegyezés születik, akkor végrehajtjuk. Úgy mondanám, hogy a „fű alatti” döntések kora lejárt nálunk, minden terv nyilvános és megvitatható. A rendező elv, hogy mindent beszéljünk meg egymást között a házon belül kulturáltan, de ha kell, akár indulatosan is. Ha a házat elhagyjuk sém a karral kapcsolatos indulatoknak, sem a bírálatának nincs helye. Nem hamis képet akarok kialakítani, de a főiskola megítélését javítva kell kifelé kommunikálni. Ha valakinek valami problémája van, mondjuk kevesli a fizetését, azzal hozzám kell fordulnia — hogy megnézzük a lehetséges megoldást — és nem a szomszédjához — foglalja össze Szabó Gábor a kar és vezetőjének kapcsolatát.

Negyed nyolckor érkezem a főigazgatói irodába a megbeszéltek szerint. Hamar kiderül, hogy Szabó Gábor már hat óra óta dolgozik, de rögtön megnyugtat, nem maradtam le semmiről csak a ma délelőtti találkozókra készült és a napi sajtót nézte át. Röviden megbeszéljük a ránk váró programot és már indulunk is a SZÉF épületének első emeletére, ahol fél nyolctól Energiamenedzsment címmel tart előadást.

Az óra egy rövid kurzusismertetéssel indul, majd a korai időpontra tekintettel pár perces kellemes zenével igyekszik felébreszteni a hallgatókat, már csak a megdöbbenéssel is eléri a kívánt hatást, a figyelmünk az óvé. Számos aktuális probléma esik szó a bevezetésben: Európai Unió, környezetvédelem, alternatív energiahordozók, globális felmelegedés, stb. A diavetítőn profi óravázlatok, amiket Szabó Gábor kérésre CD-re ír a tanulást segítő. Kezdünk kicsit jobban belemerülni a témába, elvesztem a fonalat, de a jól elhelyezett poénoknak köszönhetően még mindig figyelek, a többieknek pedig még ez a segítség sem szükséges. Aztán elérkezik az előadások kritikus pontja, a félidő, innentől kezdve már a legjobb előadónak is nehéz az érdeklődést fenntartani. Szabó Gábor azonban jó taktikai érzékkel szünetet rendel el, negyed óra múlva folyt. köv., ezzel a második részben minimum újabb fél órát nyert az energiagazdálkodásnak.

Visszaülünk az irodába, ahol a SZÉF legfőbb irányítói már várják a főigazgatót a heti vezetői értekezletre. Fel sem merül, hogy bemehet-e, úgy látszik ez csak nekem furcsa. Szabó Gábor kezdi az ülést a meghívókkal, megbeszéljük, hogy ki képviseli a kart különböző városi vagy egyetemi rendezvényeken. A rövid rávezetés után jöhetnek a problémás ügyek, elsőként a kollégium. A felújítás, csinosítás már korábban megkezdődött, de folytatás csak júliusban, hogy ne zavarják a vizgára készülő lakókat. Megtárgyalják azt az új pályázati lehetőséget, mellyel új bútorokkal lehetne lecserelni a jelenlegi 79-es évfolyamukat és szóba kerül még rengeteg részletkérdés. Végül jöhet a legfontosabb napirendi pont. A főiskolára a jelenlegi helyzetben jelentős számban tudnak felvételi mentességgel bejutni a diákok. A probléma nem feltétlenül ebben keresendő, inkább az idejövő hallgatók felkészültségének heterogén jellege miatt. A mostani középiskolások felkészültsége elmarad a korábbiakban megszokottól. A 2003-tól a SZÉF-en is bevezetendő felvételi remélhetően orvosolni fogja ezeket a problémákat, addig viszont más megoldást kell keresni.

A főigazgató végigjárta az első évfolyamokat és személyesen hallgatta meg a panaszokat. Az elmondottak alapján rengeteg problémájuk akadt az első félév alatt felvett különböző tantárgyakkal. *Bajusz né Dr. Kabók Katalin* oktatási és ifjúsági főigazgató helyetteshez fordul gyakorlati megoldásért. Különböző tervek születnek, végül megegyeznek abban, hogy a jelenlegi félévben még az eddig is létező felzárkóztató kurzusokat bővítik, a következő tanév megkezdése előtt, szeptember



Szabó Gábor 1953. április 16-án született Karcagon.

Tanulmányait a Moszkvai Élelmiszeripari Egyetemen és a Budapesti Műszaki Egyetemen végezte.

Oktatásának főbb területei: agrártermékek feldolgozási technológiája, különös tekintettel állati és növényi eredetű alapanyagokra; transzportfolyamatok vizsgálata az élelmiszeripari műveletekben, különös tekintettel a kombinált energiaközléses eljárásokra; szárítás, fagyasztás, csomagolás, tartósítás; élelmiszeripari technológiák folyamatarányítása.

első hetében azonban egy intenzív felzárkóztató lehetőséget biztosítanak a SZÉF-et választó diákoknak, hogy a hiányos ismereteket egy közös főiskolai szintre hozzák.

A távozó vezetőség után rövid kávészünetet követően, kihasználom az alkalmat és a SZÉF gazdálkodásáról és arról a bizonyos 14. havi fizetéséről érdeklődöm.

— 2001-es év nagyon jól sikerült, annak ellenére, hogy az előzetes felmérések szerint 10 milliós hiányt vártam. Saját bevételeink közül a legjelentősebb a költségvetés hallgatók tandíja, emellett azonban számos egyéb forrásra volt szükség még ennek a negatív eredménynek az eléréséhez is. Az év végén a Széchenyi Terv nemzeti kutatási-fejlesztési programjának keretein belül jelentős pénzeket nyertünk el egy konzorcium részeként, élelmiszeripari termékminőség javítás, a halfeldolgozás táplálkozás-egészségügyi vonatkozásai és bioenergia felhasználási projektek révén. A tavalyi év sikere leginkább ebben keresendő és ezért zártunk pozitív egyenleggel. A szakképzési hozzájárulás alapja megnyitotta a felsőoktatás számára is, így innen 10 millió feletti összeget nyertünk. Kötött felhasználási formája van, csak gyakorlati oktatáshoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésekre fordítható. A legtöbb elavult vagy csak kevésbé korszerű laborszerek kicserélése vagy javí-

tása így megoldható. A harmadik jelentős forrás, a 7 millió forintos energiamegtakarítás volt. Mondok egy példát: a laborgyakorlataink jelentős részéhez gőzt használunk, ezért úgy alakítottuk ki ezeket a foglalkozásoknak az időbeosztását, hogy azok a téli fűtési szezonra essenek, így nem volt szükség a szokásos fűtés mértékére. Ezenkívül olyan felújításokat, átalakításokat végeztünk az épületekben, melyekkel jelentős villamosenergia megtakarítást értünk el. Végül a parlament decemberben elfogadta azt a javaslatot, amelynek köszönhetően a felsőoktatás plusz 5,5 milliárd forintot kapott, ebből az SZTE 300 millióhoz jutott, a felosztás után mi közel 10 milliót kapunk. Ezeknek a plusz bevételeknek köszönhetően az előírt tizenharmadik havi fizetés mellett egy 14. havi fizetésre is jutott pénz, de ez nem újdonság, hiszen a korábbi években is sikerült ezt megvalósítani, csak tavaly nem sikerült ezt megoldani. Nem dúsálunk a pénzben, de elveim szerint, ha az emberek jól dolgoznak és van eredmény, akkor ebből nekik részesedniük kell.

Bár lényegtelen dolognak tűnik, mégis jól példázza Szabó Gábor vezetői elveit és a SZÉF gazdasági sikereit az a tény — amit szegedi vállalatvezetőtől hallottunk —, hogy bár a főiskola ügyei kapcsán legalább havi két alkalommal jár Pestre, mégsem használja az autópályát, holott a pénz rendelkezésére állna a keretből.

— Nagyon drágának tarom az autópályát és úgy gondolom, ha fél órával hamarabb indulok, akkor körülbelül akkor érek fel Budapestre, mint ha végig az autópályát használnám és így utanként több mint 5 ezer forintot tudok megspórolni a SZÉF-nek. Ha mondjuk havi két alkalommal és tíz hónappal számolok, akkor ez 100 ezer forintra jön ki, bár nem egy jelentős összeg, de azért azt nem kell megmagyaráznom, hogy akár ennyi pénznek is tudunk jobb helyet találni. Mondjuk ebből már vehetünk egy jó nyomtatót. Nem tartanám tisztességesnek, ha a saját kényelmem érdekében 100 ezer forinttal károsítanám meg a kart. Egyébként magánemberként sem használom az autópályát, mert nem tartom a fizetendő összeg mértékét indokoltnak a szolgáltatás értékéhez képest — mondja Szabó Gábor.

Szabó Ferenc a Köztisztasági Kht. igazgatója vet véget a beszélgetésünknek. Egy rövid óraegyeztetésre érkezett, ő ugyanis környezetvédelmet oktat a SZÉF hallgatóinak. Hamarosan politikai pályára lép, de csak úgy általánosságban esik szó pártokról és politikai kultúráról. Szabó Ferenc Vén Dórának, a HÖK elnökének és Csefukvay

Ignác docensnek, a Tanulmányi Osztály vezetőjének adja a kilincset. A HÖK elnökének jelezték, hogy valakinek ellopják a tárcáját és cigarettáját a ruhatárból (különböző laborokba ugyanis nem lehet kabátot és táskát bevinni) és ezt jött megbeszélni a főigazgatóval. Szabó Gábor türelmesen végighallgatja, majd gyakorlati megoldást javasol, felirat kerül a ruhatárra és a hallgatók vigyék magukkal az értékeiket a zsebükben. Szóba kerül még a HÖK választás és gratulál az elnöknek, hogy februárban a hallgatói érdekképviseleti szerv 8 ezer forinttal tudta támogatni minden állami finanszírozású széves félévkezdését. Délben Faragó József, a SZÉF jelenlegi legreggelenben itt tanító oktatója lép be az irodába. Néhány részletet kell tisztázni a szegedi felsőfokú élelmiszeripari képzés 40 éves évfordulójára készülő évkönyvvel kapcsolatban. Az ünnepségre októberben kerül sor. Távozása után magunkra maradunk.

— Megyek ebédelni — mondja a főigazgató. Megy is, egészen az íróasztaláig, ahol egy egész kifli várja már reggel hat óra. Két percig béke és nyugalom szállja meg az irodát, azután újra nyílik az ajtó.

Eszes Ferenc és Rajkó Róbert érkeznek, ők Szabó Gábor közvetlen kollégái a mikrohullámú kutatások területén. Jövetelük oka: az OTKA pályázaton három évre nyert 8,5 millió forint elosztásáról kell dönten. Megegyeznek egy mikrohullámú műszer és más a kutatásokhoz szükséges eszköz vásárlásáról.

Apropó mikrohullám, a főigazgatóról azt pletykálják nem eszik mikrózott ételeket.

— A szóbeszédből, annyi igaz, hogy nincs otthon mikrohullámú sütőm. Az abban készített ételeket egyáltalán nem, de a mikróban kizárólag felmelegített ételt megeszem, ha nagyon muszáj. Hiszek abban, hogy az étel hagyományos úton történő készítése biztonságosabb, de ezt hagyjuk mert ez tudományosan nem bizonyított.

Péntek lévén az érdemi munkának fél kettőkor vége, jöhet az ilyenkor szokásos foci.

— Igazából nem szeretek focizni, biztosan azért, mert nem tudok. Arra viszont nagyon jó, hogy a kollégákkal ne mindig csak az ügyes-bajos dolgok kapcsán találkozzak. A diákok ellen már nem merünk kiállni, mert fizikálisan jobbak. Nagyobb a kapcsolatom a tenisszel. Ha időm engedi, akkor minden kedden, pénteken, szombaton és vasárnap elmegyek játszani, így ma is. Tudja, azért is jó, hogy pénteket választottunk erre az írásra, mert így mindenki megtudhatja, milyen sportos a főigazgató.

Bóka Gábor



Megbeszélés az OTKA pályázaton nyert pénz felhasználásáról.



Nem szeretek focizni, biztosan azért, mert nem tudok. Fotók: Nagy László

Másfél millió kötet várja, hogy átköltöztessék az Ady téri központba GONDOLATOK A KÖNYVTÁRRÓL

Sokan fordultak meg a Kolozsvárról áttelepülni kényszerült egyetem Dugonics téri épületében az évek során. Most nyolc évtezed után a Szegedi Tudományegyetem Központi Könyvtára lassan költözéshez készülődik.

A földszinten háromnyelvű tábla figyelmeztet a ruhátár kötelező használatára. Az emeleten a diákigazolvány vonalkódjának pittyegése fogadja az érkezőt, rendezetlen jogviszony esetén rosszindulatú kerregés. A körfolyosón a számítógépeknél álló hallgatók egérrel kerestetik a szemináriumi dolgozathoz nélkülözhetetlen könyveiket, míg mások szabad gépre várva támaszkodnak a mechanikus katalógus fiókjainak.

— A Központi Könyvtárnak 10 ezer tagja van, akiket túl az egyetem alkalmi diáklátogatói további 34 ezer főt tesznek ki — vet fel néhány adatot Mader Béla, a könyvtár igazgatója. — 250 hallgatót tudunk fogadni egyszerre, naponta 1 200-1 400 látogató van, ami elárulja, milyen túlterhelt az intézmény. Ezért nagyon várjuk az új épület elkészültét, amelynek dátuma a szerződés szerint 2003. december 31. Ennek közelsége szívdobogató, ám a ránk váró nagy munka miatt egyben szívzorongató is. Az egymillió könyvtári egységből álló állományunk mellett az SZTE többi könyvtárában további félmillió egység található. Természetesen nem mind kerül az új könyvtárba, egyszerűen mert az oktatóknál jelentős a kintlévő anyag mennyisége, másrészt, mert a szükséges selejtezés nyomán némileg csökken az állomány, harmadrészt az olyan távol eső kari könyvtárak, mint a hőmezővásárhelyi Mezőgazdasági Karé, nem szűnnek meg. Általánosan azonban célunk, hogy a hallgató egy helyen kapjon meg minden szolgáltatást.

Ma már több egyetemen megvalósult az egységes könyvtári struktúra. Több helyen beépült az intézményfejlesztési tervbe a könyvtárak bővítésének, építésének gondolata. A Szegedi Tudományegyetemen jelenleg a kari, intézeti, tanszéki könyvtárak száma mintegy 150.

— Ennyi könyvtár méretében, költségvetésben, állományában nem fejleszhető egyszerre — folytatja az igazgató. — Így azok technikai apparátusa nem elég korszerű, noha nagy számú hallgatói és kutatói-oktatói igényt kell kielégítenünk. A növekvő hallgatói létszám okán a diákok egyre inkább rá kell, hogy álljanak — oktatói útmutatás mellett — az önálló munkára, amihez elengedhetetlen egy megfelelő környezetet, szakmai háttérrel biztosító könyvtári szolgáltatás. Ezért fogalmazódott meg az új, egységes könyvtár gondolata öt évvel ezelőtt.

A diákok természetesen egy egységes könyvtárban sem jutnak hozzá minden könyvhöz, de igénybe vehetik a könyvtár régóta működő szolgáltatását, a könyvtárközi kölcsönzést.

— Az 1990 után megjelent könyveknek az egyesített számítógépes katalógusban néztek utána, ami több könyvtár állományát foglalja magába. — avat be a könyvtárközi műhelytitokba a könyvtárközi ügyekért felelős munkatárs, Örvös Péterné. — Az igényelt könyveket először Magyarországon keressük a könyvtárak levelezési listáján, de belföldön sok múlik a személyes ismeretségen és a könyvtárak kínálatában való tájékozottságon. A Központi Könyvtár számítógépes katalógusa részletesebb az átlagosnál, jelenleg az 1965-től megjelent könyveket tartalmazza, elsősorban pedig — a kölcsönzések nyomán — katalógusba kerültek régebbi könyvek is. Ha a városban is meglelem

Horger Antal szobájából egy vékony fiatalember lép ki, maga után halkan csukja be az ajtót. Kopott bőrcipőben, kissé hajlott háttal, lassan lépdel lefelé az épület főlépcsőjén, francia jegyzeteit kezében lógatva. A Dugonics téren mélyen teleszívja tüdejét friss levegővel; a húsz éves József Attila elbűsűzik az egyetemről. Pár évvel később Radnóti Miklós néz ki mélázva az épület nagy ablakán, miközben André Chénier szerelmes versét magyarájtja. Az olvasóterem sarkában Baróti Dezső Tolnay Gáborral irodalomtörténeti kérdésen vitatkozik, míg Ortutay Gyula a mesemondók lelkivilágáról szóló dolgozatát írja.

KÖNYVEK, GÉPEK, SZÉKEK

	Egyetemi Könyvtár most	Új Egyetemi Könyvtár
Szakolvasótéri férőhelyek száma	220	786
Egyéb olvasói férőhelyek	30	97
Hallgatói számítógépes munkaállomások szakolvasói térben	nincs	150-200
Multifunkcionális olvasói, képzési helyek számítógéppel	nincs	80
Hallgatói számítógépes kabinet/munkaállomás	nincs	187
Összes hallgatói számítógépes munkaállomás	27	400-450
Raktári állomány könyvtári egységben	1 millió egység	1.7-1.9 millió egység
Szabadpolcos olvasótéri állomány, kötetben	50.000	400.000
Napi használók száma	1000 - 1400	kb. 3.500-5.000
Egyidejű használati lehetőség/fő	max. 280	1.250

az igényelt könyvet, akkor megadom a helyét, ha belföldön van meg, azt rövid időn belül térítésmentesen az igénylő rendelkezésére tudom bocsátani. A külföldi könyveknél ez bonyolultabb, 3 hónapot is igénybe vehet. A könyvtárközi könyvek azonban csak helyben olvashatók. A külföldi igénylés mindkét irányban az Országos Széchényi Könyvtáron keresztül zajlik, ha tehát tőlünk kérnek könyvet, azt az OSZK-nak küldjük. A külföldi igénylés oktatók és PhD-hallgatók számára ingyenes, egyébként könyvenként 600 forintba kerül, ami jóval kevesebb, mint amennyi a postaköltség vagy a kölcsönzés díja lenne. Mindez 1992-ig ingyenes volt, majd azt követően 1200 forintba, míg a belföldi 300 forintba került. A mostani kedvezőbb ár az OSZK-val való kapcsolatnak köszönhető. Az nem baj, hogy bizonyos összeget fizetni kell érte, az ingyenesség alatt ugyanis rengeteg volt a felesleges kérés, volt, aki be sem jött a könyvért. A diákok a könyveket jellemzően szakdolgozathoz kérik német, angol és francia nyelven. A tavalyi évben 1800 könyvet igényeltünk, és mintegy 5000 könyvet küldtünk el a könyvtárközi kölcsönzés keretében. Az érdeklődés és a forgalom egyre nő. Folyóiratot és régi könyvet nem lehet igényelni, csak azok fénymásolatát, amit azonban külön meg kell fizetni. 19. századi könyvek esetében a könyvtárak pedig a fénymásolást sem vállalják, az állagmegóvás érdekében. Ma már az is előfordul, hogy a kért mű az interneten is megtalálható, ilyenkor

megadjuk a fellelhetőség helyét. Az internet más tekintetben is könnyebbé tette a könyvtárközi kölcsönzést, bár volt már rá példa, hogy hosszas várakozás után kiderült, az igénylés elkeveredett a hálón.

A könyvtárközi kölcsönzésen túl természetesen a diákok saját szakjuk tanszéki könyvtárát is igénybe vehetik, más szakok könyvtárait biztonsági okokra hivatkozva azonban általában nem, noha az integráció, az interdiszciplináris gondolkodás és az áthallgatás támogatásának jegyében ez kézenfekvő volna. Az Ady téri könyvtár összevont kínálatában a hozzáférés ezekhez az állományokhoz is biztosított lenne.

Ez az integrációs törekvés azonban sok érdeket sért. A megalakuló új könyvtár számos könyvtár működését feleslegessé teszi, ám ezt a tanszéki, intézményi könyvtárak nehezen fogadják el.

— Mi 1921 óta mindenkié vagyunk, a tanszéki könyvtárak azonban nehezebben nyílnak meg más tanszék hallgatói előtt — mondja Mader Béla. — Mindenkié leszünk az új épületben is, aminek elnevezését — Tanulmányi Információs Központ — nem tartom szerencsésnek. Ez olyan, mintha egy templomot Kegyeségi és Imádságati Centrumnak hívnánk. Nem világos ugyanis, mit takar a tanulmányi és mit az informatikai jelző. Sokan — az oktatók közül is — azt hitték, itt lesznek a tanulmányi osztályok, és a számítógépes központ. Pedig egy hagyományos

könyvtárról van szó, modern, elektronizált szolgáltatással. Ebben a hagyományos könyvtárban mintegy 450 számítógép lesz elérhető a hallgatók számára, egy tematikusan öt részre osztott galériás olvasóterem áll rendelkezésre a speciális zenei és a Ligeti-könyvtár állományára épülő orientalisztikai olvasóterem mellett.

— A pontos koncepció kidolgozása természetesen az építészeti szempontokat illetően nem, de az elhelyezést, az egységek kapcsolatát, a létszámot illetően kezdettől fogva az én feladatomból volt — ad képet a munkamegosztásról az igazgató. — Az elképzelések kis mértékben módosultak a bővített konferenciatermek tervének elfogadása után, de az a lényegi funkciókat nem érintette. Tucatnyi brit, holland, német, ír könyvtárat látogattunk meg és mindenhol hoztunk egy-egy jó ötletet. Igyekezünk a tervekben kiküszöbölni azt a máshol meglévő problémát, hogy az olvasótermek már zajossá váltak az oda eredetileg nem tervezett nagy számú számítógéptől.

Az állomány nagyságát tekintve az egyetemi könyvtárak közül a debreceni a legnagyobb, igaz az nemzeti könyvtár, így jár neki a kötelező példány. Nagyobb az ELTE könyvtára is, de az SZTE az új könyvtárával megelőzheti.

— A pusztán számoknál sokkal fontosabbnak tartom, hogy a szabadpolcos állományunk a jelenlegi 50 ezerről 400 ezerre nő — mondja az igazgató —, ráadásul ezek a könyvek nem csak olvasótermiek lesznek. Ez egyébként a leg-

nagyobb lesz az ország egyetemei közül. Emellett gondoltunk az állományfejlesztés raktári feltételeinek megteremtésére is. Erre nagy szükség van, hiszen lassan kalapáccsal verjük a helyre a könyveket, távol eső raktárainkból pedig sokáig tart a könyvek kiadása.

A tanszéki könyvtárak kezelői azonban kételkednek abban, hogy az új épület megoldaná a tárolási gondokat.

— A Központi Könyvtár anyaga önmagában is nagy. Ha a kisebb könyvtárak állománya jobban biztosítja a hallgatók hozzáférését, akkor nem sietünk az új épületbe — veti fel Zakariás Sarolta, a Szláv Intézet könyvtárának vezetője. — Itt mindenki tudja, mit, hol talál, mire van szüksége. Ismerjük egymást, napi kapcsolatban állunk a hallgatókkal, ami garanciája lehet annak, hogy a kiadott könyvek ne vesszenek el. Késedelem esetén fel tudom hívni a figyelmüket a kint felejtett könyvre, amit olykor az oktatókkal is meg kell tennem. Ha külső hallgató is vehetne ki könyvet, nem biztos, hogy szükség esetén el tudnám érni, nincs lehetőségem a mulasztást szankcionálni, így azonban minimális az elveszett könyvek száma. A könyvtár állományát helyben természetesen minden diák számára rendelkezésre bocsátjuk. Ezzel együtt egy igényesen működő könyvtár értékes elképzelés, de talán célszerűbb lenne a feldolgozási időszakban biztosítani a lassabb egybeolvadást.

— A 70 ezer egységből álló anyagunk a Központi Könyvtár állományának részét képezi egy 1978-as, az akkori tanszéki könyvtár és a Központi Könyvtár között született szerződés értelmében — vázolja fel a könyvtár státuszát Tandori Mária, a Történeti Szakkönyvtár munkatársa. — Ugyanilyen szerződése van a Társadalomtudományi Szakkönyvtárnak is. A könyvtár állományát az új épület elkészülte után át fogjuk helyezni. Addig a kínálatból csak a történelem szakos hallgatók vihetnek haza, helyben azonban mindenki hozzáférhet. Ennek a biztonság túl az az oka, hogy lassan a történelem hallgatók számára sem elegendő az állomány, egy új könyvet gyakran csak egy példányban tudunk megvenni és valamilyen szinten biztosítani kell a hozzáférés lehetőségét, minden szakos hallgató számára — mondja Tandori Mária.

Kérdéses azonban az „elzárkózási taktika” hatékonysága. Eloffordul, hogy tanulmányait félbehagyó hallgatóknál maradnak könyvek saját szakjáról, ami ellen nincs hatásos szankció. A végzős hallgató esetében más a helyzet, a diploma átadása előtt igazolnia kell, hogy nem áll fenn tartozása szakjának könyvtárával szemben. Azonban általános hallgatói tapasztalat az is, hogy az oktatók is rugalmasan kezelik a könyvtári követeléseket. Számos „eltűnt” bejegyzésű könyv utolsó igényloje PhD-hallgató vagy oktató, némelyikük már nem is dolgozik az egyetemen. Nem egy esetben lapul a könyvtár egyetlen könyvének példánya hétféleken is az oktatói szoba fiókjában, éppen azében, aki maga javasolta a könyv áttanulmányozását hallgatóinak.

Teljesen biztonságos módszer alkalmazása a kölcsönzési rendszer mellett természetesen lehetetlen. Azonban az új könyvtár naprakészebb nyilvántartása adhat némi biztonságot. No meg az a lehetőség, hogy a tartozását ki nem egyenlítő hallgatóktól és oktatóktól megvonható lesz a könyvtár egész állományához való hozzáférés joga, mint ahogy az a Központi Könyvtár esetében — elvileg — most is működik.

Nyilas Gergely



Csend. Élet. Fotó: Nagy László

A régi családi házunk még 1927-ben, az első csehszlovák köztársaságban épült. Parasztház, mint bármelyik magyar parasztesz család háza: első szoba, pitvar, kamra. De 1967-ben mint fiatal házaspár, én is akartam egy kicsit modernizálni a lakást, viszont azt hangoztatták, hogy építkezési engedélyt a határnál nem adnak. Megpróbáltuk egy kicsit kijátszani a törvényt. Az itteni, nagyszalmenci (szlovákul: Velké Slemence) helyi hatóságtól csak rekonstrukcióra, generáljavításra kértünk engedélyt, ezt megadták. Sikertült is a rekonstrukciót megcsinálni, és egy garázst előre azzal, hogy kocsit akarok venni. Mikor ez készen volt, döntőnk kellett, hogy vagy a kocsit vesszük, vagy a házat építjük tovább. Mivel a háznak az alapja már megvolt, a helyi engedéllyel, amit a faluban kaptam, megcsináltam a tervrajzot a ráépítésre, és ezzel Tőketerebesen (Trebisov) a járási építési ügyosztályhoz folyamodtam, hogy adják meg az engedélyt a ráépítésre, mivel régi házban lakunk, és már három gyerekünk van. Korábban, az első építkezési engedély-kérésünket elutasították. Akkor még totalizmus volt, és arra hivatkoztak, hogy vegyék föl kölcsönt. Kölcsönt azonban csak annak adtak, akinek már megvolt az építkezési engedélyje. Nem mondták meg nyíltan, hogy a határ miatt utasítanak el.

Az egykori csehszlovák-szovjet határ, vagyis a mai szlovák-ukrán határ vonala olyan nyolc méterre van tőlünk, aztán, már az ukrán oldalon, a szántás következik, utána egy kis füves rész, mellette az út, azon járnak az ukrán katonák, majd a szögesdrótkerítés, ami a másik nyolcméteres sávon megy, és levág egy négy méter széles csíkot a szomszédasszony, Tóth Vincéné udvarából. Nálunk a faluban huszonnégy méter széles belhelyek vannak, egy üres belhely van köztünk és Tóth Vincéné között, ezen a belhelyen megy a határ, és vágja ketté a falunkat. Mi, a falunk nyugati felében, Nagyszalmencen Szlovákiában vagyunk, túldalalon, Kiszszalmencen élnek a rokonaink. A falunk kárpátaljai, ukrainai része orosz nevet kapott, Solonci. Holott nem Solonci, meg nem is Velké Slemence, hanem Kiszszalmenc meg Nagyszalmenc, mert ez még ma is, két-tévágva is egy teljesen magyar falu itt a szlovák-ukrán határvidéken.

Amikor a rekonstrukciós tervrajzot csináltam, a határvonalat be se jelöltem a ház mögé. Feltételeztem, hogy nem fogják észrevenni. De a tőketerebesi hatóságok észrevették, és ők berajzolták a határvonalat, úgyhogy már tudhattam, hogy tudják, és nem ellenzik. Megadták az engedélyt. Azután voltak itt határellenőrzésen, és nagyon csodálkoztak, hogy van építkezési engedély. Még rá is kérdeztek, hogy van-e? Megmutassam?

Nem fontos.

Tudunk átbeszélgetni, ha akarunk. Ha a mi családunkból ketten lementünk dolgozni a kertbe, elég volt egymás közt beszélünk. Ha a katona ott állt, akkor se tudta, mit mondunk, de a szomszédban Tóth Vincéné megértették, ha nekik szólt az üzenet, hogy miről van szó.

Voltak idők, amikor egyáltalán nem volt szabad itt járni. Nekünk is, akik itt laktunk a határon, a zónában, külön engedély kellett, hogy hazajárhassunk. Ha nem volt meg az engedély, be se lehetett jönni, vagy büntettek, mindenkit, aki itt lakott ebben a kétszáz méteres zónában. Ez az ötvenes években volt, utána lazult egy kicsit, mert a szögesdrótkerítéseket, a szignalizációt megcsinálták, és már nem kellett annyira tartani az átszökéstől.

A mi házunk kétszintes, fönt három szoba van. Pince nincs, mert a régi alapot nem akartam megbolygatni, nálunk körülményes is a pinceépítés, mivel a talajvíz magasan van, vízzáró szigetelést kell csinálni, az meg egy kicsit drága.

SZTÁLIN KERÍTÉSE MA IS ÁLL



Néha átkiabálnak a rokonoknak. Magyar a magyarnak, Ukrajnából Szlovákiába. Fotó: Adolf Buitenbnis.

Építkezési ipariskolát végeztem, és ha valamit építettek a faluban, én mindig benne voltam, így elég közeli kapcsolatban álltam a helyi hatóságokkal.

Most a nappaliban ülünk, vele egy térben a konyha. A felső ablak még az első rekonstrukciókor született, 1967-ben, arra nem is kértem engedélyt. Itt, a konyhai részben, egy kis ablakocska van, ahonnan közvetlenül Kiszszalmencbe, Tóth Vincéné konyhájába látni. Ezt az ablakot a Szovjetunió szétválása után, 1994-ben tettük ide, addig kértük se mertük a kivágását, mert úgyse engedélyezték volna. Abban az évben vezettük a gázt, úgyis fűrés-faragás volt, legyen végre itt is egy ablak. Nem nagy, hatvanszor százhusz centiméteres, de ebbe a kis konyhába megfelel. Rálátni a vasfüggönyre, ha a szomszédasszony, Tóth Vince bácsi édesanyja még élne, és kinyitná az ablakot, látná a falunkon ezt a képet.

Az ukrán határőr néz be a konyhaablakon.

Kak u vasz gyela?

Normalno, feleli. Maga van, ballag tovább.

Negyvenhatban az aratásnál amonnan, a Szovjetunióból, már nem engedték hazahozni ide, Csehszlovákiába a terményt. Akkor aztán már teljesen megerősítették a határt. Elvetni még engedtek, de csak egy szekér terményt hozhattunk haza, a következő forduló már nem engedte át a katona, hanem ledobáltatta velünk a sáncba. A szántónk egyik része ott maradt a szögesdróton túl, a Szovjetunióban.

Azután elvették azt a földet is, ami itt maradt Csehszlovákiában.

Amikor bekövetkezett, hogy többé nem engednek át, akkor minden vasárnap, főleg vasárnapokon, gyülekezett a nép. Vasárnaponként legalább százötven-kétszáz ember állt itt. A rokonság tudni akarta, egyik oldal a másiktól, hogy mi történik. Még friss volt a családok szétválasztása. Na, erre a szovjet határőrök megépítettek egy sövényt, hogy át se lehessen látni. Fonott gallyból, a tetejét szépen levágták, olyan kétszáz méteres lehetett. Kevés volt. Fogták a mieink a létrákat, felmásztak a tetőre, úgy kiabáltak át. Erre megépítettek a határon egy vesszőkerítést, ami volt legalább öt méter magas. Attól kezdve már itt, a csehszlovákiai oldalon is kezdtek büntetni, ha idejöttek az emberek a határhoz, hogy átbeszéljenek. Fokozatosan elmaradtak a látogatások, és lecsökkent az érdeklődés. Nekem hat unokatestvérem él a túldalalon, Kárpátalján. Ők is mind magyarok.

A magas sövény csak négy-öt évig tartott, amíg megszűnt az átkiabálás. A nagyszalmenci nép aztán már félt kijönni, mert annyira megfélemlítették. Büntettek erősen. Pénzbírsággal, száz korona volt a taksza, a csendőrök szedték. Aztán megszűnt az ötméteres kerítés, már nem volt annyira fontos. De a palánkot, hogy ne lehessen átlátni, meghagyták. Azt csak most, a kilencvenes évek elején bontották le. Az itt volt. A drótkerítések, a szignalizáció a mai napig megvannak, kis oszlopokon vezet egy szigetelt drót, arra van rákötve a szignalizáció, valami gyenge áram lehet csak, mert az állatok átjárnak rajta, nem veszélyes. De nekik szignalizál, ha valaki vagy valami hozzáér. A katonák meg két-három óránként végigmennék a szántott terület mentén, figyelik, nincs-e rajta nyom. A mostani drótkerítés tizenöt éve biztos megvan. Állandóan újítgatták. Ha elrozsdált, vagy kirohadtak az oszlopok, mindig tettek újat. Úgyhogy a drótkerítés 1946-tól tulajdonképpen megvan. Volt hármas drótkerítés is. Azon a kerítésen, amelyik most is áll, és a szignalizáción túl, volt még egy olyan két méter húsz centi magas kerítés.

Levelet írni mindig lehetett. Három hétig megy a levél Kijevén át az utca túlsó végébe, Kiszszalmencbe. De ez fejlődés, mert volt, amikor Moszkvát át két hónapig tartott. Viszont nekem úgy a szüleimnek soha nem tudták megtiltani, hogy szóljunk át, mert az őr nem tudta, hogy kinek kiabálunk. Ez az egy, amit letiltani nem tudtak. Itt szlovák csendőrök vannak, ott orosz katonák, mi meg magyarul beszélünk.

Most a felső szinten, közvetlenül a soha fel nem nyíló sorompó fölötti ablakban vagyunk, lent éppen megy egy ukrán rendszámú teherautó. Ott abban a túldalali házban, Tóth Vincénékel szemben, egy öreg néni lakott, de most valami ruszinok behordozkodtak, a mostani öregasszonynak Maruszja a neve. Vadidegen család, úgy jöttek be ide, velük nem tartjuk a kapcsolatot. A feleségemnek Ungváron vannak rokonai, kijöttek egyszer ide a sorompóhoz, hogy beszéljünk, Maruszja nagy gyorsan bejelentette a határőröknek, és elzavarta őket, hogy ne beszéljessenek, semmi keresnivalójuk itt! Idejött a sorompóhoz, és elzavarta őket, mintha ő is zöldsapkás határőr volna.

Beszélik, hogy külön telefonnal van bekötve a határőrökhöz.

Nem tudom, én ugyan sose voltam nála, nem is leszek.

Ahol az almafa áll, ott volt a csűrünk. Az oroszok bontatták le, mert szerintük onnan beszélünk át. 1961

áprilisában, amikor Gagarin volt fönt, akkor én itt a tetőn voltam fönt, szabadságos katona Brünnből (Brno), és dobáltam le a cserepeket, orosz parancsra. Kimondottan az oroszok túldalali parancsára jött ki hozzánk a csehszlovák parancsnok, hogy le kell a csűr bontanunk. De papíron nem adták ki, csak szóbelileg utasítottak. Arra figyeltek, hogy papírt ne hagyjanak maguk után. Ha nem teljesítjük, eljönnek, és lebontják ok.

Mi rettentően vigyáztunk, nehogy elkövessünk valami olyat, hogy kilakoltatás legyen belőle. A túldalali Vince bácsival mi annyira össze voltunk játszva, hogy nem állhatott fönn a veszélye, hogy észrevesznek minket. Mi, a család, mindig csakis egymás közt beszélgettünk, és ha azt akartuk, hogy Vince bácsi is hallja, akkor egy kicsit hangosabban fordítottuk a szót. De a hír mindig átment. Vince bácsikkal üzeni is lehetett bárkinek, de az üzenetet ők is csak olyanoknak adták át, akiket ismeretek, hogy megbízhatóak. Mert ott is voltak besúgók nagyon sokan, a magyarok között is, és figyelmeztettek is, hogy kivel ne álljunk szóba.

A már ugyancsak megszűnt Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság határán fekvő Mödlareuth nevű német falucska. Illetve, hogy pontos és plasztikus legyen a történet, az NDK-NSZK-határ fekvő a falucsán. Hétszáz méter hosszú és három méter magas fal választotta el egymástól a családokat, barátokat, testvéreket, rokonokat, ismerősöket. Géppisztolyokkal, távcsövekkel, lehallgató berendezésekkel őrizték őket. De a világtörténelem nagy változásai következtében, néhány héttel a berlini fal ledöntése után, 1989. december 7-én a Mödlareuth falucsát kettévágó fal is leomlott.

Megszűnt Csehszlovákia, megszűnt a Szovjetunió, a birodalom egykori határán azonban, két európai ország között, a mai ukrán-szlovák határon, a helyben abszolút többségű! - magyar kisebbségi ikerfalun keresztülhúzó vasfüggöny még mindig nem szűnt meg.

Ha vállaljuk a hosszadalmas kerülőutat a szlovák-ukrán határállomás, Felsőnémeti-Ungvár (Visné Nemecké-Uzhgorod) felé, és este megállunk a szalmenci vasfüggöny ukrainai oldalán, Kiszszalmencen, és átnézünk a túldalra, nagyszalmenci csőnd, a kelet-szlovákiai gazdasági depresszió igazi prosperitásnak látszik. Ott fényesen ragyog a közvilágítás, fénylenek az ablakok. Itt, Nyugat-Ukrajnában, Kárpátalján ép-

pen takarékosági okokból elrendelt áramszünet van. Az utca sötét, az ablakokban gyertya vagy petróleumlámpa fénye himbál romantikusan. Ott aszfaltozott út. Emitt a földes utca kátyúiban összegyűlt tócsákban hűvösen csodálkozik a hold.

A vasfüggőnyt is felfoghatjuk úgy, hogy az is egy törésvonal; mindig is több törésvonal létezett. Az már egy alapvető törésvonal, hogy egyes helyeken a szovjet rendszer negyvenöt-ötven évig élt, más helyeken hetvenig. Igaz, hogy Kárpátalján negyvenöt évig tartott, de az a terület egy sokkal alapsabban bejáratott rendszerbe integrálódott, mint mondjuk a szovjet határon kívül maradt Magyarország. És nem volt meg az a parányi, de mégis valódi választási lehetőség, amely Magyarországon, Csehszlovákiában, Lengyelországban igen. Ez különbség. És ha az ember ebből indul ki, akkor világos, hogy a Közép- és Nyugat-Európa között létrejött törésvonal mellett újabb törésvonalak húzódnak. Arról nem is szólva, hogy nyolcvankilenc előtt nem nagyon volt érezhető a Közép-Európa és a Dél-Kelet-Európa közti törés, aminek ma már egyre fontosabb a szerepe. Tehát régi történelmi törésvonalakkal együtt létrejönnek újabb törésvonalak. Valamint a volt Szovjetunióban is továbbélnek a szokásrendszerek, és az a fajta elzárkózás, amely ott létrejött, ma is befolyásolja az embereket, és a szokásaikat, a gondolkodásmódjukat.

Az emberek mentalitásán a Szovjetunió összeomlása nem sokat változtatott. De ez az összeomlás hozta meg Ukrajna függetlenségének lehetőségét, és 1991. december 1-jén népszavazás döntött a függetlenség mellett. Az ugyanazon a napon elnökké választott Leonyid Kravcsuk 1991. novemberi körútján Kárpátalján is mindent megígért: „Két dolgot nem tudok elképzelni. Nevezetesen azt, hogy Kárpátalja Ukrajnán kívüli területté váljon, illetve hogy ez a vidék ugyanakkor ne kapjon valamilyen alkotmányban rögzített, különleges státust, amelyhez mind a földrajzi, mind a történelmi háttér adott.“ És így fogalmazott: „Kárpátalja Nyugat-Ukrajnánál is nyugatabbra van.“

Az országos népszavazáson, amelyen Ukrajna függetlenségére és elnökére lehetett szavazni, Kárpátalja lakossága kiharcolta, hogy harmadik körként megéjje különleges önkormányzati státuszra is szavazhasson. A Beregszászi (Berehovo) járás polgárai pedig kiküzdötték maguknak még egy negyedik kérdést, azt hogy a járásban a Magyar Autonóm Körzet létrehozása mellett is leadhassák a voksukat.

A kárpátaljai szavazatok 92,6 százaléka Ukrajna függetlenségére, 78 százaléka pedig Kárpátalja különleges státusú önkormányzata mellett mondták igent. A Beregszászi járás szavazatainak több, mint 90 százaléka foglalt állást a Magyar Autonóm Körzet mellett. Kravcsuk, már hivatalban lévő elnök, azonban közölte, hogy a népszavazás két kárpátaljai különkérdése csupán közvélemény-kutatás volt.

És a Kravcsuk után már a második ciklusát töltő Leonyid Kucsma tartja magát ahhoz, hogy ne legyen változás, ne hulljon le a vasfüggöny se a lelkekben, se a határon. Ukrajna, a labilis állam, nem engedi meg magának, hogy ott Kárpátalján, egy kis faluban szabadon járjáljanak az emberek az egyik portáról a másikba. Nem. A régi beidegződések tovább élnek.

Egy kilencvenes néni gőnyedezik a háza udvarán. Nem hallott politológiáról, mégis képes rá, hogy jelentős szakmai kérdést fogalmazzon meg: „Hát az mindig úgy lesz, hogyha reggel fölébrednek, ott látom a kertünkben Sztalin kerítését? Most már soha nem vihetek gyertyát a túldalali temetőbe, a szüleim sírjára halottak napján?“

Zelei Miklós

ERROR HÁZA

Riport a Terror Háza február 24-i megnyitójáról

A kommunizmus és fasizmus áldozatainak emléknapja előestéjén többtízezer tömeg jelenlétében Orbán Viktor miniszterelnök megnyitotta a Terror Háza múzeumot, az Andrássy út 60 alatt. Az intézmény megnyitását eredetileg 2001. október 23-ra tűzték ki, ám a 2,9 milliárd forintos költségvetésből létrehozott múzeum csak most, február 24-re készült el. A múzeum célja — Schmidt Máriának, a múzeum főigazgatójának nyilatkozata szerint — az, hogy a fiatalok számára objektíven és világosan bemutassa a nyilas és a kommunista terror történetét.

A magyar politika csak arról szól, hogy emlékezzünk a rosszra — mondja bosszúsan egy fiatal nő a kedvesének, miközben a szemerkélő esőben átverekedik magukat az Andrássy út 60. előtt álló tömegben. A tömeg vegyes. Az úton Árpád sávossal fiatalok vonulnak át, máshol öregurak kis csoportokba verődve egymást túllitálva mesélik élményeiket az 1950-es évekről és '56-ról. Egy irigylésre méltóan jó erőben lévő 95 éves bácsi elmagyarázza, hogy azért esik több szó a kommunistákról, mint a nyilasokról, mert míg „a nyilasok csak a zsidókat és a cigányokat lőtték a Dunába, addig a kommunisták mindenki vagyonára rátették a kezüket.” Az egykori építésvezető röviden összegzi 95 év kvintesszenciáját: „Aki nem keresztény, az állat.”

— Az én miniszterem! — kiált lelkesen egy fiatal tanítónő amint feltűnik *Pokorni Zoltán*, a Fidesz elnöke, a belépésre várók kacskaringós kordonjának végén. Az elnök rövid jelenlétét folyamatos taps kíséri — Na jó, már nem oktatási miniszter, de a volt miniszterem — helyesbít a tanítónő alkalmi beszélgetőpartnerének, aki azzal a megnyugtató információval szolgál, hogy az egyetemisták 80-90 százaléka jobboldali. — Furcsa, sajnos a tanárok többsége nem az — állapítja meg a tanítónő.

— Amikor megválasztották, azt mondtam neki, így, személyesen: Viktor, zsidónak, kommunistának, cigánynak ne higgyed el még a kérdésed se. Ha ezt megfogadod, lesz jövőd ebben az országban. — társai bólogatnak. Van, aki oszt minden irányba, Kunczétól Csurkáiig mindenki pikszisen kívül esik.

— Jó, hogy nem csinálnak '56-os hőst is a Viktorból — jegyzi meg egy fiatal fiú, az ünnepi megnyitót követően. A Himnusz után (a többség „hozzá réá víg esztendőt” énekel) *Balázs-Piri László* a Terror Háza múzeum alapítványának elnöke mond beszédet. A nyilasok átokfutásának rövid említése után rátér a kommunista bűnök esetelésére, majd '56 után Kádár felszámolta ugyan az ÁVH-t, de az állomány zömét megtartotta. A múzeum, amelynek épületére végre felkiáltó jel került, az örökkévalóságnak épült, így remélhetőleg „unokáink is látni fogják”.

Orbán Viktor miniszterelnök beszédét hosszas taps előzi meg. A múzeum egy polgári bérháznak tűnő épületéről szól, melynek föjtogató, nehezen lélegző története van. Am a nagyképű 20. századra az utolsó pillanatban rácsapták a történelem kapuját. „Az utolsó, mert azt hittük, folytatódni fog.” Erre utalnak a sebeket feltépő hangok, amik azonban csak „az épület résein átszivárgó foszlányai a múltnak.” Nagyra értékeli, hogy „visszavágás, törlesztés, bosszú helyett múzeum” jött létre. „A félelmet rács mögé zárjuk, de nem felejtjük. ... A gyűlölet a múlté lesz, mi pedig a jövő részeivé válunk. ... Viszontlátásra ideát!”

A beszéd után a kivetítőn egykori propagandafilme kockái peregnek, (csak 1945 utáni bejátszások láthatók), amin egy, a sorban álló társaság szerint a politikusokon túl minden felbukkanó civil, gyerek, aszszony, sportoló is baromarcú, tapló, gyökér, „endekás hajú görény”. A Rákosit éltető tömeg kapja a legrosszabb minősítést.

— Tízszáz szakította meg taps a beszédet. Ez annak a bizonyítéka, hogy a miniszterelnököt a nép szereti — mondja egy nyugdíjas tanár, aki 76 évesre fittyet hányva végig állja a négy órás sort, hogy láthassa a kiállítást.

Fél nyolckor sikerül bejutni a múzeumba. A bejáratnál a látogatót két azonos méretű gránitlap fogadja — egy fekete és egy vörös —, melyek külön-külön emlékeznek meg a nyilas-terror és a kommunista diktatúra áldozatairól. A biztonsági őrk és a fémdetektorok gyűrűjén átjutva az épület fedett belső udvarán egy tank fordítja csövet a látogató irányába. A falakon áldozatok arcképei három emelet magasságban tornyosulnak a nézőkre, amíg bejutnak a szoborgalériának nevezett lépcsőházba. A falba süllyesztve Sztálin mellszobra áll, a fordulóra egy dombormű, amin egy ifjú kígyóval viaskodik. Az út innen a pincébe, a Búcsú terembe vezet, ahol hat plazmaképernyőn vonul ki a szovjet hadsereg, s gyalogol utolsóként a Szovjetunióba a záhonyi hídon át Viktor Silov százados. A fiatal teremőrök siettetnek, megállni, nézelődni nincs idő. Továbbolva az '56-os teremben Nagy Imre híres rádióbeszéde hallható, miszerint „...csapataink harcban állnak, a kormány a helyén van...”, míg a terem hossz tengelyében a talajból kiemelve képernyők sorakoznak, amin egykori szemtanúk emlékeiről beszélnek. Felettük a plafonról Pongrácz Gergely bőrkabátja lóg alá, egy vászonkabát, egy lyukas zászló és egy kerékpár társaságában. Akinek kutyafuttában van ideje kérdezősködni a teremben álló alkalmazottól, az a bicikliről azt is megtudhatja, hogy „az egy ötvenhatos tárgy”. Újabb terem, egy méteres magasságig szürkére festett, onnantól fehérre meszelt falakkal. Középpont kövel megrakott csille áll, a falon a jól bevált képernyő, rajta egy szemtanú visszaemlékezését hallgathatnánk, ha nem kéne sietni. Mellette egy ezüstsínű tábla, amelyről végre megtudható: Kazincbarcikán, Tiszalökön, Kistarcsán volt munkatábor, sőt emelet volt egy titkos is, Recskén. Nem sokkal arrébb egy kis vitrin, benne „Recskén készült tárgyak” — apróságok, öngyújtó, notesz.

— Jó estét kívánok, a kis teremben egy igazi bitófa látható — kö-

szönt váratlanul a következő teremben álló őr — igaz, a bitófa nem az eredeti helyén áll. — A fiatalember a jól felépített szöveget minden érkezőnek elmondja, így a bitóhoz már mindenki úgy jut el, hogy tudja, a bitó, igazi bitó. Innen egy dupla vasajtón át egy kisebb terembe jutunk, ahol egy szék, lámpa, a fal mellett asztal áll, rajta sokkoló és elektromos tű. — Ez a kínzóterem — szól jelentősen hunyorogva a terem őre, már-már Pelikán elvtárs szellemvasútjának színvonalára emelkedve.

— Ez az egyetlen eredeti állapotban megmaradt fogda — hívja fel a figyelmet a csoportot vezető fiatal hölgy. Hogy a frissen festett, a többi teremmel azonos állapotban lévő kis cella mitől eredetibb, mint a többi, nem lel magyarázatra.

A pincészet végén „A tettesek” felirat alatt fényképen, nevesített hadnagyok, őrnagyok, al- és főhadnagyok, századosok sora, akik közül sokan ma is élnek.

Az emeleten az első teremben gregorián dallam szól, a fekete parkettán hosszan elnyúló fehér kereszt fekszik, a bejáratnál álló vitrinben palást függ; kiírva nincs, de a teremőrtől megtudható, Mindszenty bíborosé volt.

Az újabb teremben az új életmódot hirdető plakátok csinálnak kedvet a hazai gyártmányú rádióhoz, belföldi utazáshoz, bambihoz; emellett a társadalmat megnyugtatón is készek: „A kommunista párt megvédi a kisemberek magántulajdonát” hirdeti egy erőteljes fiatalember, izmos karját egy parasztházra helyezve — tanúbizonyosságul a történelem fanyar humorának.

— A falak a felirat ellenére szilikonból vannak, de kérem ne piszkálják — utasít rendre a kísérő hölgy az újabb helyiség előtt. Ez a „Beszolgáltatási terem”. Az „1kg sertézsír” feliratú szilikon kockaszappanokból álló kacskaringós folyosó falain ezüst táblákon aranyköpések: „...jobb a kulácot egyenruhában verni, mert ez a megmagyarázásnak nem rossz módja (Kádár János, 1949)”, „AZ ÁVH: a párt ökle. (Rákosi Mátyás, 1949)”, amik azonban eddig sem voltak ismeretlen megnyilatkozások. A sarokban egy szilikon koca néz kifejezéstelen gomb szemével, hogy a fiatalok is értsék, mi a szilikonból származik a sertézsír. A kiállítás végén az elmaradhatatlan nagy fekete autó áll, sejtelmesen elfüggönyözve. A ZIM márkájú szovjet autó tényleg nagy és tényleg fekete. Egy vendég elárulja, mivel felirat ezúttal sincs, ez amerikai licenz.

A függőfolyosóra érve a sarkon álló őr a kijárat felé terel. Magától értetődő mosollyal közli, a gyorsabb haladás érdekében a nyilas diktatúrát bemutató részt ezúttal nem lehet megtekinteni. Amúgy is csak két terem szántak rá.

Az Andrássy úton mécsesek száza világitják be az utcát. Fényük rávetül a szemben álló Varieté Cirkuszra. Az előadás elkezdődött.

Nyilas Gergely

SZEGEDI VÉLEMÉNYEK

Az SZTE oktatói az Andrássy út 60-ról

Karsai László, docens — A kiállítás anyaga 1944. október 15-vel kezdődik. Ez a dátum önkényes és szakmailag elfogadhatatlan. Schmidt Mária ezt azzal indokolta, hogy az 1920 és 1944 közötti időszakra vonatkozóan kevés a dokumentum, ami szakmailag nonszensz, nyilván ő sem gondolja komolyan, hiszen a Horthy-korszakra és a II. világháborúra vonatkozóan százezerszámra állnak rendelkezésre a holocausttal kapcsolatos dokumentumok. Másik érve az volt, hogy nem akartak átfedést a később létrehozandó Holocaust-múzeum anyagával. Ennek létrejötte azonban legkorábban 2005-re várható, ezért elfogadhatatlan az, hogy egy nem létező múzeumra hivatkozva erről ne beszéljünk. Helyeslem, hogy működjön egy, a kommunista diktatúrák áldozatainak emléket állító múzeum, mely hangsúlyozottan az áldozatok és nem a terror emlékére épül. Kételet ébresztő azonban a múzeumot létrehozók nyilvánvaló átpolitizáltsága.

Nem védhető az sem, hogy a recski tábor haláltábornak nevezik. A haláltábor célja a foglyok minden szelekció nélküli megsemmisítése. Minden tisztelem Wittner Mária '56-os halálraítelté, de Recskén munkatábor volt, nem pedig haláltábor, ahogy azt a tavalyi emléknap alkalmával a parlamentben elhangzott beszédekben állította. Ott az elsődleges cél nem a likvidálás volt.

Ki kell mondani azt is, hogy 1944-ben naponta több zsidót deportáltak haláltáborokba — mintegy 12000 főt naponta —, mint amennyi kivégzett vagy börtönben meghalt áldozata volt a kommunizmus 1945-1962 közé eső időszakának. Ez a 17 év alatt mintegy 3000 fő.

Azt a nézetet, hogy 1945-től 1990-ig térdig vérben gázolva tombolt egy kisebbség kommunista diktatúrája, mely ráerőszakolta akarát a társadalom egészére, sem történelemszempontként, sem a Kádár-rendszert megélt felnőtként nem tudom elfogadni.

A. Sajti Enikő, egyetemi tanár: — A szaktörténetírás végre túl van a világban megjelenő különféle diktatúrák egybemosásán. A nyilas-diktatúra gyökerei, megjelenésének formái mások, mint a valóban szovjet mintára kiépülő Rákosi-diktatúráé. Ha a szándék egyetlen szempont kiemelése volt — az emberi élet semmibevevése, kiszolgáltatottsága a hatalommal szemben —, akkor persze lehet ilyen múzeumot csinálni, de történeti értelemben, szakmai szempontból nem mond el semmit ezen diktatúrák lényegéről, összetettségéről, gyökereiről. Ha a szándék tényleg az áldozatokra való emlékezés, egy mementó állítása volt, akkor a létrehozóknak — a társadalomban gerjesztett indulatok látán — fel kell tenniük azt a kérdést, hogy mindent jól csináltak-e.

A lényeg nem látszik már, a létrehozók átpolitizáltsága okán. Sajnos — noha megérdemelték volna —, a múzeum nem az áldozatokról szól.

Ny. G.



„Bosszú helyett múzeum.” Fotó: Fent Fruzsina

SZÉP MAGYAR KÖNYV 2001 NYOLCVANKÉT KIADÓ NEVEZETT

Nyolcvankét kiadó százhatvannyolc kiadvánnyal nevezett a Szép magyar könyv 2001. évi versenyébe, a megpályázható nyolc kategória mindegyikébe érkezett javaslat - tudtuk meg a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületétől (MKKE).

A legtöbb, szám szerint 40 kiadványt a szépirodalmi és ifjúsági könyvek köréből jelölték a könyves műhelyek. Az ismeretterjesztő, illetve a tudományos művek, szakkönyvek, felsőoktatási kiadványok kategóriában 33-33 könyvet neveztek. A művészeti könyvek és albumok sorából 24, a tankönyvek közül 17 kiadványt érdemesítették nevezésre a kiadók.

A gyermekkönyvek kategóriában 12 kiadványt, míg a bibliofil és speciális kiadványok közül 6, a faksimile, reprint és adaptált kiadványok mezőnyébe 3 kötetet jelöltek. Az egyesület tájékoztatása szerint a szépirodalmi kategóriába korábban soha nem jelöltek ilyen nagy számban műveket.

A Szép magyar könyv pályázat elismeréseit a 73. Ünnepi Könyvhét nyitó napján, június 6-án adják át. Az MKKE az idén június 6-tól 10-ig rendezi meg az olvasók és írók találkoztóját, a magyarországi és határon túli magyar kiadók seregszemléjét.

MÁSOLAT A NYÍLHEGYRŐL, AMELY A JÉGEMBERT MEGÖLTE

Tudósok elkészítették annak a nyílhegynek a pontos másolatát, amely nagy valószínűséggel megölte a tiroli Alpokban talált újkőkori vadász, Ötzi. A nyílhegy másolatának elkészítéséhez számítógép segítségével háromdimenziós tomográfiai felvételt készítettek a vadász testéről.

A tudósok most arról vitáznak, vajon ki szabad-e venni Ötzi testéből az eredeti nyílhegyet, vagy a helyén kell hagyni, megőrizve a jégbefagyott őskori ember testének épségét.

Peter Vanezis, a glasgow-i egyetem törvényszéki orvosa szerint ahhoz, hogy pontosan rekonstruálni lehessen, mi történt egykor Ötziel, fel kell tárni a testet és minden részletre kiterjedő vizsgálat alá kell vonni. A BBC internetes honlapja úgy tudja, hogy Ötzirol egyszer már készült tomográfiai felvétel 1994-ben, de „első látásra” a tudósok szeme tovasiklott az ősember testébe beágyazódott nyílhegyen. A nyílhegyet csak tavaly fedezték fel a kutatók egy alaposabb vizsgálat során. Ötzi a dél-tiroli Ötz-völgyről kapta nevét, ahol 1991-ben német turisták rátaláltak, s övé a ma látható legrégebb és legjobban konzervált emberi test a földön. Az 1 méter 59 centiméter magas, 40 kilós férfi körülbelül 45 éves korában halt meg. A múmiát jelenleg az olaszországi Bolzano múzeumában őrzik.

EGYHÁZI ÖSSZEFOGLALÓ A TAVALYI TAIZÉI TALÁLKOZÓRÓL

A Taizéi Közösség tavaly decemberben Budapesten megrendezett európai ifjúsági találkoztójának szervezésébe és lebonyolításába három egyházmegyében összesen 218 egyházközség és mintegy 350 intézmény kapcsolódott be - áll a Magyar Katolikus Egyház honlapján megjelent összefoglalóban. Várnai Péter, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye ifjúsági referense a beszámolóban megerősíti a Taizéi Közösség korábban közölt adatait, miszerint a december 28-án kezdődött ötnapos eseményen összességében mintegy hetvenezren vettek részt.

Mint írja, csaknem 60 ezer fiatal érkezett Európa országaiból Budapestre, s rajtuk kívül 10 ezer magyar vett részt a Bizalom Zarándoklatán. Tájékoztatója szerint a szervezésbe bekapcsolódott 218 egyházközség közül 192 katolikus, 11 református, 6 evangélikus és 9 „egyéb”, azaz más felekezeti szerveződés volt. Az előkészítésben mintegy 2500-an vettek részt, és 7500 család nyitotta meg otthonát 20 ezer zarándok elszállásolására.

Várnai Péter összefoglalásként rámutat arra is, hogy a találkozó az egyház alapadataira irányította a figyelmet: megerősítette az imádság fontosságát, közelebb hozta egymáshoz a csoportokat és közösségeket, és újra felfedezte a környezetükben élő nem hívőkkel, illetve az egyháztól eltávolodottakkal folytatott párbeszéd fontosságát.

VATIKÁN UTÁN BUDAPESTEN A TÁRLAT — A MAGYAR KERESZTÉNYSÉG EZER ÉVE

A vatikáni bemutató után március 1-jétől Budapesten, a Magyar Nemzeti Múzeumban is megtekinthető A magyar kereszténység ezer éve című kiállítás. A tárlat anyaga jórészt megegyezik azzal a gyűjteménnyel, amelyet azonos címmel (Hungariae Christianae Millennium) tavaly októberben állítottak ki a Vatikáni Múzeumban. A Magyar Nemzeti Múzeumban - a tavaly decemberben bezárt vatikáni kiállításához hasonlóan - hozzávetőlegesen kétszáz magyar tárgyi emlék felvonultatásával mutatják be a keresztény Magyarország ezer esztendejét és kapcsolatát az Apostoli Szentszékekkel.

Az eredeti gyűjtemény darabjai közül néhány kiállítási tárgy, például Kapisztrán Szent János szobra, helyszűke miatt nem látható majd a Magyar Nemzeti Múzeumban, a budapesti tárlat ugyanakkor a vatikánihoz képest tizenöt új tárgyat vonultat fel. Utóbbi műtárgyak a református és az evangélikus egyház műkincsei közül kerültek ki: a sárospataki és a debreceni református gyűjteményből, az Evangélikus Múzeumból, valamint az Országos Széchényi Könyvtár anyagából. A tárlat legtöbb darabja az Esztergomi Főszékesegyházi Kincstárból, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria és a Budapesti Történeti Múzeum gyűjteményéből való.

Várhatóan a budapesti kiállításon is megtekinthető majd a Tihanyi alapítólevél, Ulászló kardja, Pannonhalma alapítólevele, valamint számos kódex, liturgikus alkotás és világhírű festmény. A kiállítás, melynek világi muzeológus rendezője a szegedi Zombory István, június végéig tekinthető meg a Magyar Nemzeti Múzeumban.

A SZERVES KÉMIÁTÓL AGATHA CHRISTIE-IG

Beszélgetés Stájer Géza professzorral



A gyógyszerészi munka olyan embert kíván, aki szereti a kihívásokat, lelkiismeretes és szorgalmas. Fotó: Nagy László

A rangos Szent-Györgyi Albert díj a díjazott iskolateremtő tevékenységét, valamint nemzetközi hírnevét ismeri el. Évente tizenöten kapják meg. Idén az SZTE két professzora, Stájer Géza és Varró Vince is közöttük volt. Stájer professzor úrral, a Gyógyszerésztudományi Kar tanárával és kutatójával a laboratóriumtól nyíló irodájában beszéltem.

— **Látok egy iráni tájat ábrázoló képet. Ez puszta dekoráció, vagy személyes vonatkozása is van?**

— Két ízben jártam Iránban, ahol felvételi vizsgák voltak. A második alkalommal eljutottam a Kaszpi-tengerig, hatezer méteres csúcsok között, világtól teljesen elzárt helyeken is megfordultam, ami csodálatos élmény volt.

— **Ön elnyerte a Best Practical Teacher, azaz a legjobb gyakorlati oktató címet is. Pontosan ki adományozza ezt a díjat?**

— Az angol tagozatos hallgatók szervezete dönti el az évfolyamszavazatok alapján, hogy kik a legjobb oktatók. Kétszer választottak meg a legjobb gyakorlati oktatókat, illetve egyszer a legjobb előadókat.

— **Ez tehát amolyan népszerűségi díj?**

— Tulajdonképpen igen.

— **Látok még egy oklevelet a falon, ez azonban már magyar nyelvű.**

— Igen, a magyar hallgatóktól megkaptam a harmadik évfolyam legjobb előadója címet, erre nagyon büszke vagyok, jó érzés tudni, hogy elégedtek az előadásaimmal.

— **Az eredményes kutatói munka elengedhetetlen kelléke a megfelelő eszközbátér. Világviszonylatban mennyire versenyképes az SZTE ezen a területen?**

— A Gyógyszerkémiai Intézetben, ahol dolgozom, a kutatómunka magas színvonalú. Közlemények jelennek

Stájer Géza egyetemi tanár

1954-ben végzett a szegedi Tanítóképző intézetben. 1959-ben okleveles gyógyszerész diplomát szerzett a SZOTE-n. 1976-ban avatták gyógyszerdoktorrá a JATE-n. 1990 óta egyetemi tanár, 1991. és 97. között a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja. Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el, 1997-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét.

meg a világ élvonalbeli szakmai folyóirataiban, beleértve az angol és amerikai szaklapokat is, ahová eléggé nehéz bekerülni. Az eredményességet az úgynevezett impakt faktor méri, minél rangosabb a folyóirat, ez a szám annál magasabb. Ebből, a nemzetközi fórumokon tartott előadásokból, illetve az intézeti szabadalmakból lehet megítélni a sikerességet.

— **Milyen irányban folyik a kutatás?**

— Bernáth professzor, aki 1979-ben a Szerves Kémiai Tanszékről került ide intézetvezetőnek, hozta a feltett heterociklusos vegyületek szintézisének témakörét. Ez intézeti viszonylatban mára új területekkel bővült. Az alkalmazott szerves kémiai, enzimikus és más korszerű eljárásokkal készült gyógyszervegyületek egy része farmakológiai vizsgálatra kerül.

— **Az egészségügy finoman szólva nem túl rózsás helyzete érzékelteti-e a hatását a Gyógyszerésztudományi Karon, a jelentkezések számában például?**

— Nem, több okból sem. Egyrészt van intézményi kedvezmény, mely szerint 59 ponttal és C típusú nyelvvizsgálva lehet kerülni a karra felvételi vizsga nélkül. Másrészt a gyógyszer-

szet különösen nők számára ideális, perspektivikus pálya, mely állandóan megújul. Csak Magyarországon harminc- negyven új gyógyszerkészítményt törzskönyveznek havonta, amelyeket meg kell ismerni. A gyógyszerészi munka olyan embert kíván, aki szereti a kihívásokat, lelkiismeretes és szorgalmas. Ami pedig az egészségügyet illeti, úgy gondolom, hogy néhány éven belül komoly változások várhatók az ágazatban, hosszútávon az aggodalom tehát indokolatlan.

— **Mi az igazság a gyógyszerészdinasztiákkal kapcsolatban, a ballgatók mekkora részét teszik ki a családi hagyományt továbbvivő tanulók?**

— Mivel a patikák személyi joga örökölhetőek, evidens, hogy ha valakinek gyógyszerészi családja van, azt szeretné, ha leszármazottja továbbvinné a szakmát, hiszen így egy nagyon jól jövedelmező polgári foglalkozást folytathat. Azok aránya, akiknek családi gyógyszerészi hagyomány van, körülbelül húsz százalék, a többség dinasztián kívüli.

— **Ön a Patika Magazinnak is szerkesztőségi tagja. A komoly kutatói munka mellett jelent-e ez a munka afféle kikapcsolódást?**

— Természetesen, hiszen nem csak tudományos cikkeket írok, hanem szaklapokban is vannak közleményeim a gyógyszerészi szakma jövőjéről, a gyógyszerészeti emlékekről és más, a gyógyszerészetet érdeklő témákról. Szeretem a szépirodalmat, ezért foglalkozom a szakma irodalmi megjelenésével is, például Agatha Christie vagy Shakespeare műveiben. Ezek hobbicikkeknek számítanak, magáért az anyaggyűjtés és az írás örömeért készítenek. Ugy látom, ilyen cikkek tetszenek az olvasóknak, de ezek az írások egyben az oktatást is érdekessé tehetik.

Tóth Péter Zoltán

EGY VIRTUÁLIS ORSZÁG VALÓDI GDP-JE

Az egyik legnagyobbban mondott internetes szerepjáték, az EverQuest megszállott résztvevői a virtuális világban megtermelt javakat immáron a való világ piacereire kínálják eladásra. A Sony által készített játék egy Narrath nevű képzelte világban zajlik, ahol a játékosok saját személyiségeket hozhatnak létre, amelyek később a piaci folyamatoknak megfelelő módon bővíthetők ismereteiket, tulajdonságukat és átruházhatják. A játékban virtuális platinadarabok tesztelik meg a fizetőszöveget, azonban a New Scientist szerint

sokan ezt a fizetés túl bonyolult módjának találták, ezért vételi és eladási ajánlatukat a világ egyik legnagyobb kereskedelmi weboldalára, az eBay-re is felvitték. Ezáltal pedig már valódi értékűmértékkel, jelen esetben az amerikai dollárral volt meghatározható a virtuális világban virtuális eszközökkel, de valódi időráfordítással előállított javak értéke.

Edward Castronova, a kaliforniai egyetem közgazdászja ennek nyomán a való világ gazdasági elemzési módszereinek vetette alá az egy időben legalább 60 ezer aktív résztvevőt számláló játé-

kot. A némileg szenzációhajhász vizsgálat kimutatta, hogy Norrath egy főre jutó bruttó hazai terméke (GDP) 2266 dollár, így az az országok rangsorában Oroszország mögött, a 77. helyen áll. Számításai szerint a játékban résztvevők minden „munkaórával” átlagosan 3,42 dollár értéket állítanak elő, ami jelen tapasztalatok szerint akár valós jövedelemmé is transzformálható. A harmadik éve működő virtuális közösség érdekes modellezését jelenti a szociális elemekkel is átszőtt szabad piacgazdaság spontán kibontakozásának.

AKI A KLINIKÁRA JÖN, OLYAN, MINTHA PAPNAK MENNE

Beszélgetés Varró Vince emeritus professzorral



Az egyetem az ország tudományos műhelye. Fotó: Nagy László

A Magyar Kultúra Napján Szent-Györgyi Albert-díjat vehetett át a minisztertől (SZEGERY, 2002. február 1.) Varró Vince professor emeritus. A 82 esztendőes mestert egykori tanítványai közelében, a belgyógyászati klinikán kerestük föl.

— **Professzor úr, Ön 1991-es nyugalomba vonulása óta is aktívan közreműködik az egyetem életében. Jelenleg mivel foglalkozik?**

— A klinika minennapi munkájában nem veszek részt, azonban a doktortandus képzés keretében a hallgatóknak előadást tartok a publikációk, előadások formai kérdéseiről. Az oktatásnak ugyanis két szorosan összefüggő eleme van: a tartalmi és a formai egység. Az egyetem előadói kitűnően felkészültek, előadásaik tartalmát illetően tehát nincs hiányosság. Azonban nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az előadás, a szakirodalmi munkásság formai követelményeinek elsajátítására. Nagyon lényeges, hogy a közönség megértse, érdekesnek tartsa és emlékeztetbe vesse az előadó mondanivalóját. A tartalmas előadás rossz köntösben nem fogja meg a hallgatóságot. Az előadásnak az adott közönséghez kell szólnia, annak összetétele szabja meg a tartalommal megtöltött formát. Magam is tapasztaltam, hogy ez nem könnyű, amikor a zombói népfőiskolán tartottam előadást. Igyekeztem kerülni az orvosi kifejezéseket. Alkalmazkodni kell a közönséghez, ugyanis megfelelő találásban az érdeklődő laikus közönségnek is minden elmondható. Martialis szavival élve: „Non scribit ille cui carmina nemo legit.” — azaz akit nem olvasnak, az anyai, mintha nem is írta. Nagyon jó példa erre Czeizel Endre orvos-genetikus, aki úgy igazodik a közönség színvonalához, hogy élvezetes és érthető előadásaiban nem tesz lényeges engedményt a tartalmi igényességet illetően. Számítalan hazai és külföldi kongresszuson hallgattam fájó szívvel érdekes előadást, amely azonban nem párosult el-

Varró Vince 1921-ben született Budapesten. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen szerez orvosi diplomát, majd lesz az orvostudományok kandidátusa 1957-ben és doktora 1965-ben. 1970-1972 között a II., 1972-től 1991-es nyugdíjazásáig az I. Belgyógyászati Klinika igazgatója, tanszékvezető professzora. Elnöke volt a Magyar Gastroenterológiai Társaságnak, később a Magyar Belgyógyász Társaságnak. Számos magyar és idegen nyelvű könyv, publikáció, tanulmány szerzője. 1991-ben megkapja a Professor Emeritus címet.

vezetes előadásmóddal. Remélem, hogy a fiatal kutatóink ez a kurzus segíti abban, hogy a publikációikat és az előadásait illetően a legdurvább formai hibákat elkerüljék.

— **Az itt dolgozó kutatók a klinikai betegellátásban is részt vállalnak.**

— Fontos az is, hogy az egyetem nem csak oktatói intézmény, hanem az ország tudományos műhelye. Ez biztosítja azt az elméleti hátteret, ami lehetővé teszi a klinikák számára, hogy azok az orvostudomány kutatásainak helyszínei legyenek. Ez különbözteti meg a klinikákat a közkórházaktól. A betegellátás tekintetében lehet azonos szintet biztosítani az utóbbiakban is, ami természetesen a klinikán is alapkövetelmény, ám itt e mellé a funkció mellé elválaszthatatlanul kapcsolódik a kutatói-oktatói munka. A klinika értékét nemzetközi szinten az határozza meg, hogy a kollektíva tudományosan mit produkál. Ez az elméleti intézetek tevékenységének szerves része, amelynek nemzetközi szintű tudományos termékenysége minősíti az egyetem tudományos életét.

— **Az egyetemi vezetőknek ennek biztosításához más feladatokat is vállalniuk kell.**

— Az egyetem vezetőségének van még egy, sajnos, mind társadalmi, mind anyagi megbecsülésében alulértékelt te-

vékenysége, a szakmai közéletben, az egyetemi, akadémiai, minisztériumi bizottságokban vállalt szerepe. Mindemellett biztosítaniuk kell a működéshez szükséges anyagi hátteret, amit a mérsékelt költségvetési támogatás és az Országos Egészségügyi Pénztár betegellátásra utalt összege mellett pályázati, alapítványi forrásokból kell biztosítani.

— **Am ezek a források nem elegendőek az egészségügyben dolgozók felelősségükkel arányos fizetéséhez.**

— Az anyagi megbecsülést illető problémáról már csak közhelyekben lehet beszélni. Azonban azt gondolom, hogy aki a klinikát választja, annak nem lehet elsődleges szempontja a magas fizetés. Aki a klinikára jön, annak elhivatottságát tekintve olyannak kell lennie, mintha papnak menne.

— **Noha nem vesz részt a klinika napi munkájában, aktívan dolgozik. Nyugodtan megkérdésközzem: milyen munkát tervez a jövőben?**

— A 40 éves elméleti tudományos munkámat befejeztem, jelenleg a tudományos vizsgálataim összefoglalásán dolgozom, bízva a készülő könyv közeli megjelenésében. Ezen kívül az általam szerkesztett, 1998-ban megjelent Gastroenterológia című szakkönyv folytatásaként harmadmagammal veszek részt a Gyakorlati gastroenterológia című szakkönyv írásában, ami az emésztőszervi megbetegedésekkel foglalkozó fiatal orvosoknak nyújthat gyakorlati útmutatást. Mindezek mellett Lonovics János professzorral, az Általános Orvosi Kar dékánjával és Fazekas Tamás belgyógyász tanárral közösen szerkesztőtársra vagyok egy, a Belgyógyászati Klinika történetét feldolgozó könyvnek. Kronológiai sorrendben, egy-egy igazgató hivatali ideje képez egy-egy fejezetet. Ahol lehet, a fejezeteket olyan orvosok írják, akik kapcsolatban álltak az adott igazgatóval. Ez a munka nagy örömmel szolgál, érdeklődéssel várom a könyv megjelenését.

Nyilas Gergely

RÉGÉSZETI KÜLÖNLEGESSÉG

Római kori luxusvilla maradványait „avatták” fel a tunéziai el-Dzsemben, amely az egykori birodalmi tartomány egyik virágzó városa volt. A Kr.u. II. századból származó Africa-házat, ahogyan a régészek elnevezték, egy építkezés során fedezték fel a Tunisztól 200 kilométerre délre fekvő városban.

A műemlék nemcsak rendkívüli méreteivel emelkedik ki a római kori maradványok közül - alapterülete több mint 3000 négyzetméter - hanem csodálatosan épen maradt mozaikjaival is. Különösen kettő gyönyörű: az egyik Africa istennőt, a provincia gazdagságának és termékenységének jelképét ábrázolja, míg a másikon Róma és tartományainak allegóriái láthatók. A ház maradványait az el-dzsemi múzeum új szárnyába telepítették át, hogy megóvják a rongálódástól és, hogy a közönség is láthassa.

Az olajfaligetek közé épült el-Dzsem már eddig is vetekedett a római emlékek terén a Tunisszal szinte összenőtt Karthagóval, ahol főleg Antoninus császár fürdői kápráztatják el a látogatót. A déli város viszont lenyűgöző méretű, gyönyörű amfiteátrummal büszkélkedhet, amely a római Colosseum és a capuai után a világon a harmadik legnagyobb ilyen antik építmény. El-Dzsem, latin nevén Thysdrus, a Kr.u. II.-III. században a tartomány egyik legvirágzóbb városa volt.

ALKALMI RÉGÉSZEK: ÁLLAMI JUTALOM GÖRÖG FÖLDMŰVESEKNEK

Háromszáz ezer euró értékű jutalmat kaptak azok a görög földművesek, akik átdáták egy múzeumnak az egyikük földjéből munka közben napvilágra került több tucatnyi régészeti emléket. A görög törvények szerint tilos engedély nélkül régészeti feltárást folytatni, illetve leleteket birtokolni, eladni avagy vásárolni; ám aki véletlenül bukkan régészeti emlékre, azt a lelet eszmei értékének negyede illeti meg. Jelen esetben 300 ezer euró (mintegy 258 ezer dollár) jutalmat kapott az Égei-tenger egy kis szigetéről, Kálimnoszról származó hat földműves, aki 37 szobrot illetve szobortöredéket ástott ki egy víztároló telepítése közben. A 2300 évesre becsült hellenisztikus szobrok közül a legnagyobbak 50 illetve 80 centiméteresek.

BALASSI BÁLINT- EMLÉKKARDOK ÁTADÁSA FARKAS ÉS RODRIGUES

Farkas Árpád erdélyi magyar költő és Ernesto Rodrigues portugál költő-műfordító kapta az idén a Balassi Bálint-emlékkardot. A Sepsiszentgyörgyön élő Farkas Árpádnak Ladócsi Gáspár katolikus püspök, Ernesto Rodriguesnek pedig Makovecz Imre építész nyújtotta át az 1997 óta - hagyományosan Bálint napján - adományozott kitüntetést. A reneszánsz művész nevét viselő társaság bírálóbizottsága - melynek Makovecz Imre az elnöke - annak a költőnek adományozza a középkori szablya korhű másolatát, Fazekas József bonyhádi kovácsmester munkáját, akinek líráját méltónak tartja Balassi életművéhez. A kuratórium egy hónappal ezelőtt döntött arról, hogy idén egy nyugat-európai Balassi-fordítót is kitüntet az emlékkarddal.

A 176 éve alapított Herendi Porcelán Manufaktúra ajándékat, két fehér színű Balassi-porcelánszobrot Bod Péter Ákos, a manufaktúra igazgatótanácsának elnöke adta át a díjazottaknak.

WORLD PRESS PHOTO 2001

Erik Refner dán fotóriporternek ítelték oda a sajtófotóban a világ legrangosabb elismerésének számító, évente kiosztott World Press Photo díjat: a nyertes felvétel egy afgán menekült kislányok holttestét ábrázolja, amelyet éppen temetésre készítenek elő. A *Bosszúfarkú tiszavirágok rajzása* című képével a magyar Szentpéteri József második díjat nyert a természet és környezet kategóriában.

A *Berlingske Tidende* című dán lapnak dolgozó Refner tavaly júliusban Pakisztánban készítette felvételét, hónapokkal a szomszédos Afganisztán elleni amerikai bombázások megkezdése előtt. A hollandiai Amszterdamban ülésező zsűri egy fekete-fehér felvételt érdemlően legrangosabb díjra. A képen hat kéz igazítja el a fehér halotti lepedőt a gyermek holttestén, amelyből csak a halál által megdermesztett arcvonások vehetők ki.

Az immár 46. alkalommal kiosztott World Press Photo díjjal az előző évben készített legkitűnőbb felvételeket jutalmazzák és a hivatásos sajtófotósok legrangosabb szakmai elismerésének számít. Az év sajtófotója cím mellett a díjat tizenhét másik kategóriában is kiadják.

BABITS JÓNÁS KÖNYVE BIBLIOFIL KIADÁSBAN

Kétféle nyomdai eljárással jelentette meg Babits Mihály: Jónás könyve című versét a költő kézírásával, Gyulai Líviusz litográfiaival az Arcus Kiadó. A köteteket a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi bibliotékájában mutatták be.

Dömény Csaba, a váci székhelyű kiadó vezetője elmondta: a kézzel nyomott változatból 175 számozott példányt adtak közre, amellyel a már szinte elfeledett könyvészeti technikát is szeretnék újjáéleszteni. Hozzáfűzte: tudomása szerint az elmúlt fél évszázadban nem készült eredeti könyvomattal illusztrált könyv Magyarországon. A „tömeges” nyomdai változatból 700 példány készült.

Sipos Lajos irodalomtörténész szólt arról, hogy a Babits-kézirat az Országos Széchényi Könyvtár tulajdona. A mű keletkezésével kapcsolatban kitért arra, hogy Babits 1937. decemberétől dolgozott a poemán, s az első oldali bejegyzés tanúsága szerint 1938-ban, felesége, Tannér Ilona névnapjára készült el vele, s a kézirat még tartalmaz néhány utolsó javítást. A Jónás könyve a Nyugat 1938. szeptember 1-jei számában látott napvilágot.

Az Arcus Kiadó kötetében - amelyek a Váci Grafikai Műhelyben készültek - angol nyelven is olvasható a költemény.

ETIKAI KÓDEX A SZÉF-EN

Előző lapszámunkban beszámoltunk arról, hogy a Budepesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen etikai kódex készül. 2001. december 11-én a Szegedi Tudományegyetem Szegedi

Élelmiszeripari Főiskolai Karának tanácsa már kidolgozta és elfogadta saját Etikai Kódexét. A dokumentum szabályozza a kar polgárainak az intézményhez és egymáshoz való viszonyát. Célja,

a közös értékrend és az általa meghatározott erkölcsi normák tudatosítása a SZÉF valamennyi munkatársában és hallgatójában, valamint a karról kialakult pozitív kép fenntartása és erősítése.

AZ OLVASÓ AJÁNlja 06-20-558-68-78

Akit meg kell írni,
akit föltétlen meg kell hallgatni,
akit mindenképp meg kell kérdezni.
Akire kíváncsi a Szegedi Egyetem olvasója.
Azt az olvasó ajánlja, várjuk hát sms-ét vagy hívását.

PANNON GSM
Az élvonal.

KONCERTEK BÉCS TŐL MILÁNÓIG

Tavasszal a legtöbb zenekar turnéra indul. Összeállításunkból kiderül, hogy a kedvencek melyik városban érhetőek el az elkövetkezendő hónapokban. Nem kell hozzá más, csak egy kis pénz, szervezés, pénz, útlel és egy kis pénz.

BÉCS

Március 9.	The Strokes	Pepsi Music Hall
Március 12.	Zucchero	Gasometer
Március 28.	Atomic Kitten	Pepsi Music Hall
Március 29.	Judas Priest	Pepsi Music Hall
Március 30.	Dave Brubeck	St. Stephen's Cathedral
Április 14.	Mary J. Blige	Bank Austria Hall

PRÁGA

Március 8.	The Strokes	Akropolis
Március 19.	Judas Priest	Peagas Arena
Április 23.	The Cranberries	Peagas Arena

BERLIN

Március 11.	System of a Down	Columbia-halle
Március 15.	Judas Priest	Columbia-halle
Március 21.	Judas Priest/Atomic Kitten	Columbia-halle
Március 23.	Jimmy Eat World	Columbia-halle
Március 29.	Bob Geldof	Volkshuhne
Április 11.	Bob Dylan	Arena
Április 12.	Mary J. Blige	Columbia-halle
Április 15.	Westlife	Max Schmeling Halle
Április 15.	Nazareth	Music Hall
Április 18.	Nena	Columbia-halle

MÜNCHEN

Március 17.	Atomic Kitten	Colosseum
Március 22.	Jimmy Eat World	Elserhalle
Március 23.	Zucchero	Olympiahalle
Április 3.	Chemical Brothers	Zenith
Április 11.	Nazareth	Babylon
Április 12.	Westlife	Olympiahalle
Április 15.	Mary j. Blige	Colosseum
Április 17.	Bob Dylan	Olympiahalle
Április 24.	Soft C ell	Babylon
Április 27.	The Cranberries	Kunstpark

KÖLN

Március 9.	Usher	Cologne Arena
Március 19.	Atomic Kitten	E-Werk
Április 1.	Chemical Brothers	Palladium
Április 6.	Mary j. Blige	Palladium
Április 10.	Garbage	Palladium
Április 14.	Nena	E-Werk

MILÁNÓ

Március 8.	System of a Down	Palavobis
Március 9-10.	Zucchero	Fila Forum
Március 12.	The Strokes	Alcatraz
Április 4.	Chemical Brothers	Palavobis
Április 5.	The Cranberries	Fila Form
Április 16.	Mary J. Blige	Alcatraz
Április 20.	Bob Dylan	Fila Forum

Grand Café

Szeged, Deák Ferenc u. 18.

Tisztelt mozilátogató! Ezen kupon bemutatása mozijegy vásárlása esetén egy ajándék kávé, tea, 2 dl üdítő, vagy egy pohár Tuborg elfogyasztására jogosít fel a Grand Caféban.

HÁZIMOZI



Marosi Antal alighanem rossz időben született rossz helyre. A két világháború közötti Közép-Európa talán éppen ideális terep lett volna számára. Egon Erwin Kisch-ként száguldozhatott volna a világban vagy Falus Ferenc néven eredhetett volna alexandriai csempészek nyomába. Megfelelő háttér és igény híján kevés lehetősége van minderre. Így is rendszeresen látogatja a közéleti hadszínteret, tájékozódik a háborús pokol után lassan, nagyon lassan magához térő Koszovó állapotairól, karácsonyait pedig egy különleges mentőautóban, a 203-asban tölti. A Szegedi Egyetem következő számaiban háromrészes sorozatban mutatjuk be a riportert.

„Nem látom a filmet! Tónikám, hol a film?!” — szölt annak idején az áldott emléké Bodnár Sándor. Éles, rekedt hangja betöltötte a házi színpadot. A Nemzeti Színház Stúdiójának növendéke ilyenkor aztán megszegy-nülten becsukta a szeméit, s összeszorított fogakkal megpróbálta a „Reszket a bokor mert...” alá „levetíteni” szerelmes élményeit a stúdióvezetőknek. Élmény és tapasztalatfüggően.

Azóta a sokféle filmélmény közé bekerültek kevésbé szerelmesek is. Az otthonában megszületett 27 hetes koraszülötthöz igyekszik a 203-as. Az ország egyetlen gyermek rohamkocsijában a személyzet filmet néz. Nyitott szemmel. A többiek által már látott és elmesélt, hasonló esetek színes filmjei keverednek a saját tapasztalatok fekete-fehér képeivel. Már Újpesten járunk, amikor mindenki tudja mi vár rá. Segítségre nem számíthatnak: a koraszülött mentő máshol jár, a felnőtt mentője pedig a felnőttek.

Zizeg a sztaniolpapír, Ricsi az ápoló gyűrőgeti. Hajtogatja: „Jó lesz gyerektakarónak! Hőt nem veszít az biztos!”

— Az erősítőinjekciókat szívó egybe — szól hátra Barbara, a doktornő — egyébként minden műszert felviszünk a lakásba. Nagyon kicsi ez a baba, sohasem lehet tudni mire lesz szükség!

Karácsony van. A központban ott virít Ricsi ajándéka: egy gyertya. A viszában ott sárgállik egy mentőautó, oldalán a 203-as szám.

„Fekete bika pata kopog a pepita patika köveken...” — mondtuk százszor a mesterségórán. Bodnár tanár úr nyezetésétől fáradtan formáltak a szavakat. Esküszöm, hogy láttam a bikát. Most is láttam. Viktorral, az apával a műtő felé igyekeztünk. Az épület régi, a kövezett konyhakőre emlékeztem — fekete-fehér —, így aztán a bika sem marad el. „Ha ez a kettő most megszületik, három közös lesz” — tudtam meg nemrég. Viktor oldalán fotóstáska, benne digitális fényképezőgép. Olyan mint egy turista azzal a géppel. „Mit szeretnél fotózni, és kinek mutogatnád, kérelek?” — állítom össze a kérdést. Ügyelek, hogy ne legyen szemtelen, elvégre megengedték, hogy a császáros, apás szülésen ott legyek. „Lehet, hogy nem is fogok fotózni. Csak beviszem, hátha...” — így a Viktor. Nem szóltam rosszat — konstátálom, a folytatásra nem adok sok időt magamnak. „Tudod, kérelek, eszembe jutott, hogy Somogyban van egy magánkrematórium, ahol — ha viszek kazettát — filmre veszik, ho-

gyan porlad el a nagypapa” — teszem hozzá egyre bátrabban. Esmecserére nincs idő, a műtő ajtaja nyílik, fényes tekintettel néz a műtősnő: „Aha, az ikerhez két apuka lesz, rendben, na jöjjenek” — viccöl. Bekapcsolom a magnót: zajok, zörejek. Belőlük állnak össze a képek. A hangképek.

A lakásban nem készültek hangképek. „Mindennek van határa! — láttam magam előtt rádiós mesterem mutató ujját. A magnót elő sem vettem. Segítettem, ahogy tudtam. Odaadtam amit kértek, ha tudtam, hogy mit kérnek.

A lakást a tulaj ízlésével együtt bérelték. Bútorozott volt, virágos. Mostani lakói szemlátomást semmit sem tettek azért, hogy sajátjuknak érezzék. Még fenyőfát sem állítottak. A csendre emlékszem a legjobban. Az idősebb férfi — az édesapa — a szekrénynek támasztotta feszült testét. Mervezen nézte az ágyat. Ott, a törülközőben csak sejteni lehetett az apró testet. „Boglárka legyen a neve” — kérte az édesanya az ágyon félig felköttyökölve.

A 203-asok kevesebbet beszéltek. Ricsi a doktornő nézéséből is kitalálta, hogy mit kell tennie, kezei szélesen dolgoztak. Miklós, a gépkocsivezető megizzadt, de nem hagyta abba a lélegeztetést. Barbara hangja pattogós, erős, erőtlennek tűnt. Ma már tu-

dom, hogy ilyen, ha határozott. Főállásban, a koraszülött intenzív osztályon mindent megtanult, amire itt a lakótelepen szükség volt.

A mentőautóban az anyuka már mosolygósan szelíden meséli: „Nem tudom, mi történt pontosan, csak arra emlékszem, hogy nagyon görcsöltem, aztán szinte kiesett a baba belőlem. Amíg az apukája segítséget hívott ráborultam és énekeltem neki, hogy ne haljon meg.”

Barbara ölében a kislány, akinek arcát eltakarja a maszk. A doktornő egyik kezével a baba testét tartja, a másikkal segít Ricsinek a lélegeztetésben. A magnó veszi a sztaniol zörgését. A sárga fém papír teljesen takarja Boglárka testét. Most olyan, mint egy nagy szaloncukor — jut eszembe. Karácsony van.

Legutóbb Ramallahban, a mártír-rá lett merénylőnő temetésén jöttem rá, hogy már minden ismerős. Csak a filmet kellett elindítani. A rigmusokkal, az álarcos emberekkel — mint látványval — sokszor találkoztam. A betlehemi barikádokon, a hebroni csecsemő temetésén, Gázában a parlament környékén. Allah éltetése órákig tartott Tikritben Szaddám Husszein születésnapjára ünnepségen. Már egyáltalán nem félek, vettem észre magamon a sokadik film felidézése után.

„Bogi mondjal valamit, mondjal valamit” — hajol közel az intenzívben az inkubátorhoz Barbara. A doktornő hangja orrból jön, bársonyos. Nyugtató. Melegséget áraszt. Jó hallani. „Szabadidőben focizom”-hoz vissza az inkubátor mellé. A 31 éves VW bogárhátúért pedig egyszerűen odavan.

Életem filmezésből áll. Szerintem ebben semmi különös. Mindenki így lehet vele. Legfeljebb nem tudatosul. Szponzor nélkül készült filmjeinkre nem kíváncsi senki sem. A sztárokkal szótartó hősök között nincsen helyünk egyik kereskedelmi tv-ben sem. A filmek szerencsére időnként koprodukcióban készülnek, széles vászonnal, mint ott, a 203-asban. Értéküket mi állapítjuk meg, bár nem eladó. Saját filmek, saját moziban vetítve.

Ja! Jut eszembe, a 203-asról még nem készült film. Csak szólnék. Idén lesznek három évesek. Április elsején indult el annak idején. De nem tréfából. A valóság kellett hozzá, meg jó szándék.

De jó lenne egy film erről. Emberségről, jó értelemben vett szakmai alázatáról, önfeláldozásról mostanában nem forgattak.

Hogy már nincs ilyen?
És a 203-as?

Marosi Antal

A CIA MÚZEUMÁNAK KIÁLLÍTÁSA A REAGAN-KÖNYVTÁRBAN

Az amerikai Központi Hírszerző Ügynökségnek, a CIA-nek eddig is volt egy múzeuma, de ennek kiállítási tárgyait a hétköznapi emberek nem láthatták. Ez most megváltozott: februártól a múzeum egyes tárgyait kiállították a volt elnök, Ronald Reagan nevével viselő amerikai könyvtárban.

Lloyd Salvetti, a CIA történelmi intézetének vezetője szerint a kiállítás szervezői mintegy hatvan tárgyat kaptak a CIA belső múzeumából, 78 bemutatott darab pedig egy bizonyos Keith Melton gyűjtőtől származik. A bemutatott „Képek: Titkok a CIA-től, a KGB-től és Hollywoodból” címet viseli, utalva arra, hogy fikatív, filmes kellékeket is kiállítanak. Látható itt például Don Adams cipőben viselhető lehallgató készüléke, amelyet a Get Smart című sorozat hírszerzője viselt, ezenkívül más, a nagy amerikai képművekben „szereplő” hírszerzési kellékeket is kiállítottak annak

jeleként, hogy a CIA-nek sokkal szorosabb a kapcsolata a film fővárosával, mint azt sokan gondolnák. Lloyd Salvetti elmondta például, hogy 1979-ben, amikor az iráni iszlám forradalom idején Teheránban a tüntetők megrohmozták az amerikai nagykövetség épületét és ott tüzokat szedtek, hat követségi alkalmazottnak sikerült a kanadai külképviseletre menekülnie: s onnan úgy tudták épségben kimenekíteni őket, hogy a CIA Hollywooddal együtt kitalált egy történetet, miszerint az illetők egy forgatócsoport tagjai.

Vannak persze igazi hírszerző szenzációi is a kiállításnak: többek között a világ első mikrofényképe, amely éppen százötven évvel ezelőtt készült. 1885-ből származik egy olyan kiállított kamera, amelyet a kém testén lehetett viselni, egy másik, I. világháborús kamerát galambokra lehetett felerősíteni, a CIA előd-szervezete, az

Office of Strategic Service kellektárából pedig többek között olyan pisztolyok kerültek be a kiállított tárgyak közé, amelyeket annak idején a francia ellenállás tagjainak dobtak le.

A kiállítás egyik kurátora megjegyezte, hogy egyes, a II. világháborúban alkalmazott és Afganisztánban is használt hírszerző eszközök alig különböznek egymástól, de erről nem mondott részleteket. Ugyancsak sok hasonlóságot mutatnak a szovjet és az amerikai hírszerzés által használt eszközök — bár az egyik CIA-tisztviselő sietett megjegyezni, hogy nekik soha nem volt olyan „gyilkos esernyőjük”, mint amit a szovjet állambiztonsági hivatal, a KGB használt, s ami a mostani kiállítás egyik „sztárja”. Egy ilyen, mérgezett végű esernyővel szűrta meg egy KGB-ügynök Londonban 1978-ban Georgi Markov bolgár emigráns, aki bele is halt a támadásba.

AZ ÓGÖRÖG TÓTH IVÁN

Beszélgetés a nagy Gyima utódjával

A kapusokról azt tartják „flúgosok”, de legalábbis azt, hogy furcsák. Soha nem hittem az ilyen általánosításokban, de *Dobó Csaba*, a filozófus focikapus (Szegedi Egyetem, 2002. február 1.) után, amikor a 24 éves *Tóth Ivánról*, az első osztályban szereplő Tabán Trafik Szeged vízilabda csapatának kapusáról kiderül, hogy immár második éve nap-pali tagozaton ógörögöt tanul az SZTE-n, már kezdek elgondolkozni. Majd elfelejtettem, a történelem szakon már „csak” a szakdolgozat vár rá.

— *Átlagos testfelépítéssel nem vagy egy tipikus vízilabdás alkat.*

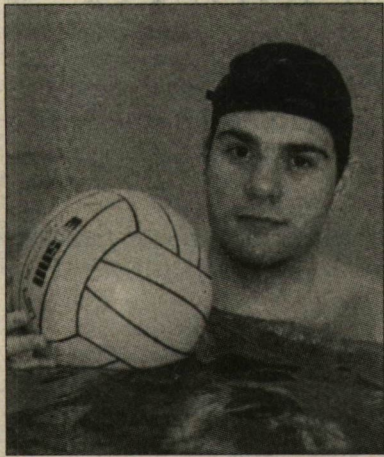
— A kapusoknál ez annyira nem is fontos, inkább a pszichés tényezők és a gyorsaság számítanak. Egyszer összefutottam egy rég nem látott egykori általános iskolai osztálytársammal, beszélünk egy pár szót, de mivel edzésre kellett mennem, siettem. Miután kiderült, hogy az edzés vízilabda, nem bírta abbahagyni a nevetést. Nem akarok nagyképtűnek tűnni, de én ésszel védék, persze kell egy nagy adag szerencse is.

— *18 évesen egy rövid időre Szentese, majd Vásárhelyre távoztál. Miért?*

— Elsőre nem vettem fel az egyetemre, az első csapatban pedig nem sok esélyt láttam arra, hogy az akkori nagyszerű kapusunkat, *Scsegyerkin „Gymát”* kiszoríthatnám, ezért távoztam, hogy játéklehetőséghez jussak. Egy évvel később viszont már sikerült a felvételi, ezért visszatértem, közben Gyima is abbahagyta.

— *Hónapokig nagyon nehezű körülmények között készültetek az uszoda átalakítása miatt.*

— Borzasztó időszak volt, labdás-edzést gyakorlatilag nem tudtunk érdemben végezni. Decemberben



Ésszel véd. Fotó: Nagy László

minusz 15 fokban a SZUE fedetlen medencéjében ugyan próbálkoztunk, de mivel a víz jóval melegebb volt a levegőnél, a felszálló gőztől az orrukig sem láttunk, a játékosok nem látták a kaput, én pedig csak akkor vettem észre a labdát, ha már az arcomon csattant. Ezután a Gombában próbálkoztunk, ott meg nem volt kapu, szóval labdát gyakorlatilag csak az első meccseken láttam.

— *Hogyan tudtál mégis folyamatosan jó teljesítményt nyújtani ez alatt az időszak alatt is?*

— Nagyon hiányzott a labda, de igazából fejben dől el a meccs, ha az első egy-két lövést sikerül hátritanom, akkor az önbizalmat ad, fel tudok pörögni és jól megy a védelem. Másrészt az első meccseken szinte esélytelenül szálltunk medencébe a nagy csapatok ellen, így felszabadultam tudtam készülni és szerencsére elég jól is ment a játék.

— *Az edzéseket elnézve napi öt óra hatalmas fizikai terhelést kaptok, ebbe képest anyagilag mennyire vagytok megbecsülve?*

— Viszonyítás kérdése. Például a Honvéd 125 millió forint körüli költségvetéséhez képest a mi 25 millió keretünkben nyilván nem jut ugyanannyi a fizetésekre, mint Pesten, a külföldről meg ne is beszéljünk. De a korábbi körülményekhez képest a jelenlegi vezetés messze a legjobb feltételeket biztosítja, soha nem fordulnak elő a régebben megszokott hónapos fizetési késések.

— *Ha már említettél a külföldi lehetőségeket és arra gondolunk, hogy a magyar vízilabda az egyik, ha nem a legjobb a világon, neked vannak idegenlégiós terveid?*

— Semmi esetre sem, akkor sok mindent fel kellene adnom, ami még a vízilabdánál is fontosabb a számomra. Nagyon sokat köszönhetek a polónak, de számomra nem a vízilabda az első, nem ebben látom a jövőmet.

— *Most egy kicsit értetlen leszek: 24 évesen, folyamatos jó teljesítményt nyújtva az első osztályban, magyar vízilabdásként, nem a medencében látod a jövődet?*

— Ha megszerzem a diplomámat, akkor továbbra is nagyon komolyan szeretnék foglalkozni az ókori görög történelemmel, nekem ez a legfontosabb. Az Ókor történeti Tanszék meghirdetett egy PhD-s helyet, ilyen lehetőség eddig nem volt és úgy döntöttem, megpróbálom. Persze nem állítom, hogy kibírnám sport nélkül, majd ha eljön az az idő, leülök a vezetőséggel és megkérdem tőlük, hogy lejárhatók-e heti egyszer-kétszer edzésre. A jelenlegi szerződésemet is úgy kötöttem meg, hogy az átlagosan heti kilenc edzésből csak hetet tudok vállalni, mert be akarok járni az óráimra.

B. G.

BUNKÓ SPORTOLÓK?

Előző lapszámomban igyekeztem utánajárni a szegedi élsport és az egyetem kapcsolatának. Eredeti célom az volt, hogy olyan alanyokat mutassak be, akik gyengíthetnék a sportolók intelligenciájáról kialakult gyakran lesújtó képet. Utóbb kiderült a problémát nem a keresés, hanem inkább a választás okozta.

Rögtön a legnehezebb feladatnak a focisták tűntek, mivel az elmúlt évtizedekben nem az eszükkel – igaz, nem is a játéktudásukkal – tűntek ki. Egy kis utánajárás után azonban kiderült, hogy városunk legmagasabb osztályú labdarúgó csapatában, az FC Szegedben tizenhárman tanulnak az SZTE-n, a többiek pedig kevés kivétellel az érettségire készülnek. Az első osztályú Tabán Trafik Szeged vízilabdázóinak edzését meglátogatva az edző segítségét kellett kérnem, hogy kivel beszélgessek, hiszen a 14 játékosból 10-en tanulnak a szegedi felsőoktatásban (a többiek már végeztek). A Szedeák kosarasainak különleges szellemiségének nyomán követésével – diákcsoportként alakultak –, már nem ért váratlanul, hogy inkább egy olyan játékos bemutatása jelenthet unikumot, aki nem egyetemünk hallgatója. Mezei Richárdra a Pick Szeged válogatott kézilabdására kivételesen nem az SZTE-n tanulás miatt esett a választás, ő a Testnevelési Egyetemen végzi a szakdolgozatát. Kővári Árpádtól, a klub elnökétől azonban megtudtuk, hogy a tizenötös keretből tízen a Szegedi Tudományegyetem padjait koptatják. A kép persze nem teljes, de következő lapszámomban is folytatjuk a kutatást és a gyakran oly nehéz válogatást. Nem tudom a szegedi tapasztalatok mennyire jellemzőek az országos viszonyokra, bár gyanítom egy egyetem nélküli városban mások az arányok. A szegedi egyetem vonzásának köszönhetően sok élsportoló kerül városunkba, nagy részük talán itt is ragad.

Gyakran hallok, hogy az egyetemen nincs igazi minőségi sport. Pedig van, csak nem az SZTE névnek szereznek hétről-hétre dicsőséget, hanem klubjaiknak és a városnak. Az egyetem így óriási PR-lehetőségtől esik el évről-évre, de tudjuk: pénz nincs, a jól működő klubokkal pedig nehéz felvenni a versenyt. Mégis, az elmékedés talán megérte ezt a kis cikket.

Bóka Gábor

HELYCSERÉS TÁMADÁS

Elköltözött az Ady tér

Az Ady téri bontási munkálatokkal párhuzamosan megkezdődött az ottani programok áthelyezése, a tanszék átköltöztetése. Az évek óta terítéken lévő munkálatok okán az idei félévben több sportfoglalkozás és a futball bajnokság még különböző helyszíneken zajlik, szeptembertől azonban már minden, korábban Ady téri sport óra a Hattyas sori új épületben kap helyet.

Esténként csend van az Ady téren. Nem repül már a labda az utcára egy-egy nagy kapufa után, nincs már kapu sem. Nem hallatszik a Dzsoni Valkúr, Krézi Jenő, Partizán Beokád gólkörme és senki sem vitatkozik azon, hogy a védő testtel lök, a csatár feldobja magát, a labda nincs teljes terjedelmével gólvonalon túl.

Az Ady téren folyó építkezések csak korábban ott működő programokban jelentenek változást — mondja Szabó József az új sportközpont nemrégiben kinevezett vezetője. A Hattyas soron, az egykori Kossuth-laktanyában decemberben átadott épület biztosít lehetőséget a tornatermi foglalkozásoknak, májustól pedig már a tanszék is ott kap végleges helyet, aminek a tervezettnél hamarabb kellett elhagynia az Ady teret, így jelenleg az egykori SZOTE Testnevelési Tanszékével közös ingatlanban van.

A kispályás futballbajnokság idei mérkőzései a Kisstadionban és a SZOTE pályáin lesznek, amire bérleti díjat fizet az egyetem. Erre korábban is volt példa, hiszen az uszoda, jégpálya, sportcsarnok bérleti díjaival eddig is számolni kellett. A következő félévre vonatkozóan az egyetem a költségvetés elosztásáról márciusban dönt. A sportközpont a költségvetési igényeit már megfogalmazta, választ még nem érkezett rá, de Szabó József tanszékvezető bízik abban, hogy nem kell a tervekben jelentősen visszalépniük, igényeiknek helyt ad az egyetem vezetése.

A későbbiekben a Hattyas soron májusban teljesen kész épület számos bérleti problémától mentesíti az egyetemet, hiszen a legtöbb foglalkozást szeptembertől itt lehet majd tartani. Ebben lesz az Ady tér egykori kondicionáló terme is, amit ebben a félévben nem sikerült pótolni. Az ingatlanok tulajdonviszonya egyértelmű — a tulajdonos a SZTE —, azokat továbbra is a korábbi karok tartják fenn, ám a 2002-es évben egyeztető megbeszéléseket kell tartani és az év végén célszerű lenne végleges döntést hozni.

Az egyetem az ingatlan építésén túl változtatást tervez testnevelési politikájában is. Elkészült a minőségi sport jogi szabályozásának terve (SZEGY, 2002. február 15.), ez azonban kevés reális alapot teremt az egyetem számára ahhoz, hogy részt vegyen a különböző sportágak professzionális osztályaiban, ehhez ugyanis az egyesületeknek — amelyek jelenleg NB II és megyei szinten működnek — gazdasági társaságokká kellene alakulniuk, a Szedeák kosárlabda csapatához hasonlóan. Másik megoldás az lehetne, hogy az egyetem „betársul” egy profi szakosztályhoz szponzorként, neve megjelenítésével, erre azonban Szabó József igazgató szerint nincs esély, mert az egyetemnek anyagi forrásait saját szakosztályaira kell elsősorban fordítania. Az Oktatási Minisztériumnak és az Ifjúsági és Sportminisztériumnak szándékában áll az egyetemet az élsportba bevonni, mindez azonban még konkrét javaslat előtt áll.

Az élsport alatti szinten azonban mindenképpen kívánatos volna az egyetem jelenléte, mert ez legolcsóbban annak keretein belül volna megvalósítható.

Nyilas Gergely

Mezei Richárd újra a kézilabda-rajongó szegediek kedvence FOLYTASSA MEZEI!

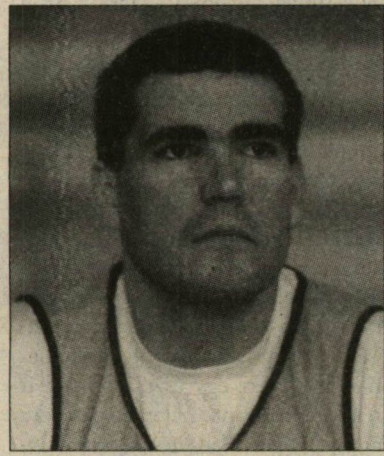
198 centiméter magas. 129 kilogramm a súlya. 50-es a cipőt hord. Nem, *Mezei Richárdnak* nincsenek kanadai favágó ősei, nem is utcai harcos és a világ legerősebb embere viadalon sem szokott indulni, bár megtehetné. Ő a Pick Szeged és a magyar kézilabdaválogatott beállása. 108-szor húzta magára a címeres mezt, világbajnoki 4. helyezett és négyszeres magyar bajnok. Négy éves Veszprémi kitérő után újra a szegedi sportszerető közönség legnagyobb kedvencei közé tartozik. Már a legvérmesebbek sem beszélnek „arulásról”, legfeljebb arról, hogy ha Ricsi megkapja a labdát a hatos előtt és befordul, az Isten sem állítja meg.

— *Örökölted a fizikai adottságaidat?*

— Az egész család robusztus természetűnek mondható, de persze én vagyok a legerősebb. Mondjuk úgy vastag csontúak vagyunk.

— *50-es lábméreteddel, nem lehet egyszerű a cipővásárlás.*

— Rengeteg problémám adódott ebből kifolyólag. Néhány éve a válogatottban egy bizonyos márkájú cipőben kellett játszani a szponzori szerződésnek megfelelően, rám való méret azonban nem akadt. Az idő szorítása miatt, így egy másik cég cipőjében kellett pályára lépnem, amin le kellett ragasztgatni a márkajelzéseket. De a történet ennél régebben kezdődött. Általános iskolás koromban már 48-as lábam volt, cipőket persze csak maximum 46-os méretig gyártottak.



Addig küzd, amíg le nem húzzák a pályáról.

Fotó: Nagy László

Akkoriban a magyar cipőgyártás csúcsának számító Tisza Cipőtől rendeltem és kaptam is gyönyörű lábbelikeket, amiket persze nem nagyon akartam hordani. Így egyetlen megoldásként a külföldi bevásárlótúra maradt.

— *Öt-hat éve gyakran láttalak a Kisstadionban, amint a nyári felkészülés során szinte mindig te vezetted a futást, pedig nem vagy egy távfutó alkat.*

— Az már régen volt, akkoriban még csak 118 kiló voltam és nagyon jól ment a futás, a Cooper-tesztet általában 3400 méternél fejeztem be. De manapság 31 évesen, a mostani súlyommal is lépést tudok tartani a fiatalokkal. Szerencsés vagyok, hogy ezzel a termettel is gond nélkül bírom a hosszútávú futásokat. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy középiskolás koromban a Ferencvárosban nagyon

kemény terhelést kaptam és az állóképességet leginkább ebben a korban lehet fejleszteni.

— *Amikor az ősi rivális Fotex-Veszprémben igazoltál, kaptál a szegedi szurkolóktól bideget-meleget.*

— Ez benne van a pakliban, nyolc évet játszottam itt, bajnokok lettünk és úgy gondolom sok ember szeretett itt Szegeden. Csalódást okoztam nekik azzal, hogy a váltás mellett döntöttem, de csak azok mondtak rám mindenféle „kedves” dolgokat, akik igazából nem tudták mi volt a háttérben.

— *Mi volt a báltérben?*

— Ez hosszú, már fölösleges róla beszélni. Legyen elég annyi, hogy az anyagi dolgok mellett más is közre játszott.

— *Amilyen gyorsan elvesztetted a népszerűségedet akkor, olyan hamar vissza is nyerted, amikor a szezon elején visszatértél Szegedre.*

— Nagyon örülök neki, hogy visszafogadtak. Meccsről-meccsre próbálok bizonyítani, ebben a mentalitásom nagy segítség, mert a szurkolók is tudják én addig hajtok a pályán, amíg le nem húznak. Soha nem adom fel. Ezt a szurkolók pedig nagyra értékelik. Egy játékos nem tud folyamatosan jó teljesítményt nyújtani, de ha az emberek azt látják, hogy akkor is küzdök, amikor nem megy olyan jól a játék, akkor könnyebben megbocsátják azt is, ha nagyon nem megy.

Bóka Gábor

A ki viszont most kaján mosollyal az arcán botrányszagú sztorikat vár, csalódni fog — a Károlyi életének abba az oldalába pillantunk bele, mely nem képezi tárgyát a sörözések alatti élménybeszámolóknak. Persze azért nem kell kétségbe esni, a kollégium élete így is izgalmasabb, mint Starsky és Hutchinson nyomozók egy átlagos napja, amiről egyébként a riport miatt jelen lévő cikk szerzője lemarad. Hogy miért, azt nemsokára meglátjuk, de annyit elárulhatok előre, hogy — mint mindig — nő (is) van a dologban.

A kollégiumhoz piros-fehér Gran Torino helyett egy sokkal féltelenebbül dekorált Tátra villamossal érkezünk. Motorháztető hiányában a klaszszikus átszűzést hanyagoljuk, a halált megvető bátorságra viszont szükségünk lesz a sugárúton, a tilos jelzés ellenére történő átkeléshez. Mindeközben megállapíthatjuk, amiket eddig is tudtunk: a kollégium közlekedés szempontjából felettébb ideális helyen van, a tőszomszédságában fekszik Szeged „új belvárosának” kikiáltott bevásárlókomplexum, és a nagy épület Izabella-híd felőli oldalának lakói ingyen nézhetik a SZVSE-mecceket, már ha egyáltalán van hozzá kedvük. A kollégium két épületből áll, a kisebb, háromszintes épülethez csatlakozik a volt munkásszálló tízeletes építészeti csodája, mely a közelmúltbeli felújításnak köszönhetően komor, ronda épületből vidám, ronda épületté változott.

A portán marcona tekintetek fogadnak, de ismerjük a varázsigtét, ami esetünkben a következőképpen hangzik:

— Lakatos Mihály igazgató urat keressük.

Mint Mória kapui, a kollégium üvegajtaja megnyílik előttünk, mi pedig, hogy a portás hölgyet megnyugtassuk, valóban az igazgatói iroda felé vesszük az utunkat.

Lakatos igazgató úr 1995 óta dolgozott itt, mint magyar-francia szakos kollégiumi tanár, igazgatóvá pedig a tavalyi évben választották. Mint őskárolyinak, van némi fogalma a hely működéséről.

— Aki dolgozott már közösségben, az tudja, ez a munka végtelenül összetett. Itt emberekkel dolgozunk, minden ember külön személyiség, a maga egyéni gondolataival, problémáival. Tekintve, hogy majdnem nyolcszáz emberről beszélünk, el lehet képzelni, hogy nem unatkozunk — meséli az igazgató úr. A riportert kötelező — az integráció hatásait firtató — kérdésre nem érkezik a szinte már megszokott, fél kazettás válasz, lévén hogy az összeolvadás nem hozott drasztikus változásokat a kollégium életében. A

FESZÜLTSGÉ, IZGALOM, SZERELEM ÉS HÁZASSÁG

Kalandok a Károlyi Kollégiumban

Aki valaha járt már kollégiumban, volt kollégista ismerőse, esetleg kollégiumi munkahelye, azt nem éri meglepetésként a tény, hogy minél nagyobb egy kollégium, annál színesebb benne az élet, a színek minden árnyalatát ideértve. A Károlyi, mint városunk legnagyobb kollégiuma, pedig a szénskála szinte összes árnyalatát felvontatja, majdnem mindenki tud legalább egy történetet az intézményről, annak lakóiról.



Sör és foci. Fotók: Nagy László

riporter így tehát kénytelen a dolgok közepébe vágni:

— Hallottam a kollégiumban történet lopássonorozatról. Hol áll most az ügy?

— Ez egy új keletű dolog, a korábbi években legfeljebb ha egy-egy sajtó vagy parizer tűnt el a hűtőből, akkoriban ezek után kellett nyomozni többkevesebb komolysággal. Aztán sajnos komolyabb fordulatot vett az ügy, nagyobb értékű dolgokat kezdtek el lopkodni. Körülbelül két éve, hogy elindult ez a sorozat — mobiltelefonok, pénz, bankkártyák, sőt, televíziók, számítógépek kezdtek eltűnni. Az ősszel úgy tűnt, hogy felhagytak vele, aztán karácsonykor újra beindult a gépezetük, mert, valószínűleg éppen karácsony éjszakáján, elloptak egy számítógépet a tizedikről úgy, hogy felfeszítették az ajtót. Sajnos ez a tendencia nem csak nekünk jelent gondot, országos jelenségről van szó. Annnyira nyomasztó problémává vált, hogy szinte csak arra tudtunk koncentrálni, hogy megoldjuk valahogy a kialakult helyzetet. Folyamatosan készenlétben tartottuk a kollégistákat, ami elég kellemetlen volt rájuk nézve, hiszen állandóan gyanakvónak kellett lenniük — meséli az igazgató.

Aztán az ügy új, filmbe illő fordulatot vett. Nem, nem a rendőrségre kell gondolni. A kollégium hősét Sándorfi Juditnak hívják.

— Judit éppen ételt melegített a konyhában, és amikor visszament, észre vette, hogy résnyire nyitva van a szobája ajtaja. Azonnal berontott, és látta, hogy a szobában éppen egy fiatalember ténykedik. Szerencsére Judit nem tartozik a féltőbbek közé, így

azonnal kiabálni kezdett vele. A srác annyira megijedt, hogy azonnal kipakolta a zsebéből a lány pénztárcáját és mobiltelefonját, majd megpróbált elszaladni. Judit azonban belesimpaszkodott, a kiabálására pedig átszaladtak a fiúk a tévésobából, így sikerült az illetőt ott tartani. A kiszálló rendőrség talált nála néhány lopott igazolványt, egy mobiltelefont, így bevették a rendőrségre, ahol még négy esetet beismer, valamint megnevezte két társát is. Azóta újabb fejlemény nincs. Az eset folyamánaképpen természetesen felmerült az azonosítókártyás beléptetőrendszer ötlete. Mivel ez nem olcsó mulatság, komoly tárgyalásokra lesz szükség, hiszen a kollégiumnak ezt saját magának kell kigazdálkodnia.

A kollégium előtere felé haladva felfedezhetjük, hogy — sajnos vagy

szerencsére — eltűntek a sokat tapasztalt sárga fotelek, ahol jó néhány Károlyis buli alatt pihente ki az ember a fáradalmait (a szerencsésebbek általában nem egyedül), és átadták helyüket egy modernebb asztalnak és néhány párnázott széknek. Itt beszélget éppen Bódi Katalin és Bálint Eszter, akik a kollégiumlakók azon ritka szegmensébe tartoznak, akik bár határon túliak, mégsem a Márton Áron Kollégiumban laknak. Eszternek sajnos dolga akad, Katalin, aki énekes/román szakos a főiskolai karon elmondja, mennyire rosszul esett neki is a döntés, hiszen akár évek óta meglévő baráti társaságokat zúztak szét a határon túliak egy intézménybe tömörítésével. Hiába a jobb körülmények, ő inkább maradt a barátaival a Károlyiban, bár — mivel nem illetik meg a megfelelő jogok — kénytelen turistaszobát bérelni. A státustörvényről sincs teljesen elragadtatva, egyrészt, mert — bár értelmezése szerint az életbelépésével a magyar hallgatókkal megegyező jogokat kapna —, erről az egyetemi szervek semmilyen felvilágosítást nem tudnak adni, másrészt, mert a kisebbségek még nehezebb helyzetbe kerültek. A Károlyiról nagyon jó véleménnyel van, szeret részt venni a bulikon, rendezvényeken, a barátaival is ideköltik.

A nagy épület mélye felé haladva utunkat a kuriózzunk számító családi folyosó felé vesszük. A kollégium ugyanis lehetőséget nyújt kisgyermekes párok számára kollégiumi elhelyezésre, a feltétel mindössze annyi, hogy a pár egyik tagja hallgatói státusszal rendelkezzen. Aki figyelemmel kíséri a filmszemlék világát, annak ismerősen csenghet Pölcz Boglárka és Pölcz

Róbert neve, akik Szafari című filmükkel elnyerték a Budapesti Független Filmszemle fődíját, a 33. Magyar Filmszemle pedig a kísérlet- és kísérletfilm kategória díját. Azt már kevesebben tudják, hogy mindketten a Károlyi kollégium 122-es szobájának lakói. Sajnos nem találjuk otthon őket, durván rátörünk viszont a Hegedűs családra, akik hirtelen meglepetésükben vállalják még a fényképezést is. Számukra, mikor két és fél éve beköltöztek, a kollégiumi elhelyezés hatalmas könnyebbséget jelentett, hiszen az alberletet nehezen engedhetnék volna meg maguknak. Mostanra azonban kettejüknek és a három tündéri picinek kissé szűkösse vált a parányi szoba, és férje munkába állása óta Hegedűsné, aki latin szak után most tanító szakos a főiskolán, az elköltözésen gondolkodik.

— Tavaly még négy-öt gyerekkel több volt, akkoriban mindennaposak voltak a folyosói hancúrozások. Volt három, a mieinkkel egyidős gyerek, velük jó kapcsolatban voltunk, még most is összejárunk. Idén volt egy váltás, sokan elköltöztek, új párok jöttek, akiknek most születik kisbabájuk, ezért nekem kicsit hiányzik is a korábbi társaság — meséli Hegedűsné. Arra a kérdésre, hogy hogyan lehet három gyerek mellett még főiskolát is végezni, nem túl meglepő választ kapunk:

— Én most szeptemberben kezdtem a szakomat. Ugyan még volt egy évem halasztásra, de úgy voltam vele, hogy megpróbálom. Sajnos úgy néz ki, hogy nem fog menni a nappali tagozat, ezért megpróbálom magam átkérni levelezőre, ami viszont sajnos nincs Szegeden. Emiatt persze megszűnne az egyetemi jogviszonyom ami lehetővé teszi, hogy itt lakjunk, úgyhogy mindenképpen mennünk kellene.

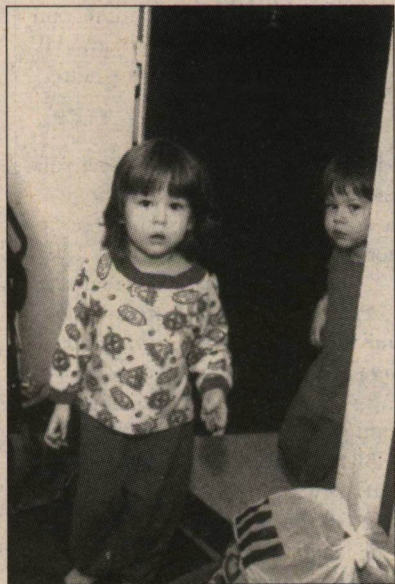
Nem jutunk sokkal tovább a beszélgetésben, hiszen az egyik csöppség rámutat arra a könyörtelen tényre, melyt mi hajlamosak vagyunk olykor figyelmen kívül hagyni — tudniillik, hogy nezzük csak, „estelyed”, elérkezett a lefekvés ideje. Hirtelen eszmélve visszavonulót fújunk, hiszen kizárt dolog a kicsiket addig ágyba dugni, míg anyu az ajtóban két vadidegennel beszélget, akik közül az egyik ráadásul állandóan vakut villantgat.

Az oldalajtón surranunk ki, és bár itt is gyanakvó tekintetekben részesülünk, nyugodtan távozzunk, hiszen egy kazettányi anyagon valamint egy tekercsnyi képen kívül mást nem viszünk ki a kollégiumból. Villamosra szállva már nem is bántódom azon, hogy nem sikerül pörgő kerékkel indulni.

Tóth Péter Zoltán



Bódi Katalin



Leendő hallgatók



Lakatos Mihály.

SZEGEDI EGYETEM

A Szegedi Tudományegyetem kéthetilapja
Főszerkesztő: Dlusztus Imre.

Szerkesztőség: Ábrahám Gergely, Belányi György, Bóka Gábor, Nagy László, Nyilas Gergely, Tóth Péter Zoltán, Tóth-Szenesi Attila.

Szerkesztőségi titkár: Horváth Gréta.

Szerkesztőség: 6722 Szeged, Gyertyános u. 13.
Telefon: (62) 547 - 595. Fax: (62) 547 - 596.
Együttműködő partnereink: a Vivendi Telecom Hungary és a Pannon GSM.

Kiadja a Szegedi Tudományegyetem.
Felelős kiadó: Mészáros Rezső rektor.
6720 Szeged, Dugonics tér 13.

Tipográfia: H-moll, Budapest.
Tördelés: Icon Repro, Szeged.
Nyomda: Hungária Nyomda Rt., Békéscsaba.
Terjeszti a Studio X Bt., Szeged.